

Finantseerija: AS Tallinna Vesi

Töö nr 7003

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt

AS Maves projektijuht

Krista Jansen

AS Maves juhatuse liige

Indrek Tamm

Tallinn 2007-2009

Sisukord

1	SISSEJUHATUS.....	4
2	ÕIGUSLIK ALUS	7
2.1	SANITAARKAITSEALAGA SEONDUVAD ÕIGUSAKTID	7
2.2	PLANEERINGUD, ARENGUKAVAD, KESKKONNAMÕJU HINDAMISED	9
2.2.1	Tallinna üldplaneering	10
2.2.2	Tallinna ÜVK	10
2.2.3	Tallinna sademevee ärajuhtimise tegevuskava	10
2.2.4	Tallinna haljastuse arengukava	10
2.2.5	Harju alamvesikonna veemajanduskava	11
2.2.6	Rae valla ÜVK.....	12
2.2.7	Rae valla üldplaneering	12
2.2.8	Nõmme linnaosa üldplaneering	13
2.2.9	Ülemiste liiklussõlme ehitamise ja Peterburi tee rekonstrueerimise eelprojekti KMH	13
3	MAJANDUS- JA EHITUSTEGEVUSE VÕIMALIK MÕJU VEEHAARDELE ...	14
4	SADEMEVEE ÄRAJUHTIMINE ARENDUSPIIRKONDADES.....	16
5	OLULISED ALAD SANITAARKAITSEALAL JA SELLE LÄHIÜMBRUSES....	18
5.1	JÄRVEVANA TEE 7 A.....	18
5.2	VEEPUHASTUSJAAMA HEITVEEKANALISATSIOON.....	18
5.3	VEEPUHASTUSJAAMA KLOORILADU	18
5.4	ENDISE DVIGATELI TEHASE VEEVARUSTUSE LAHTINE KANAL JA PUMPLA.....	18
5.5	JÄRVEVANA TEE LAIENDAMINE NING LIIKLUSINTENSIIVSUS MAGISTRAALIDEL.....	19
5.6	TALLINNA LENNUJAAM JA LENNULIIKLUS.....	19
5.7	KODALA REOVEEPUHASTI	20
5.8	"PÜHAMÄE JÄRV"	20
5.9	KRAAVID JA KANALID	20
5.10	AJALOOSELISLT VÄLJAKUJUNENUD SANITAARKAITSEALA PIIRI PAIKNEMISE ALAD LÄHEMAL KUI 90 M ÜLEMISTE JÄRVEST.....	21
6	PÕHJA- JA PINNAVEE SEOS	23
7	ÜLEMISTE PÕHJAVEE RIDAVEEHAARE JA SELLE VAJALIKKUS	25
8	HALJASTUS JA METSAALAD	26
8.1	HALJASTUSE JA METSA OLUKORD	26
8.2	VÄÄRISELUPAIGAD JA LOODUSKAITSEALUSED LIIGID	26
8.3	METSA TÄHTSUS ÜLEMISTE JÄRVE VEEHAARDE KAITSEL	27
9	SANITAARKAITSEALA MOODUSTAMISE ETTEPANEK	27
9.1	SANITAARKAITSEALA ULATUSE JA PIIRI PÕHJENDUS	27
9.2	SANITAARKAITSEALA PIIR JA PIIRDEAED.....	29
9.3	SANITAARKAITSEALA MAAKASUTUS.....	30
9.4	SANITAARKAITSEALA PIIRDEAIA ASUKOHT	31
9.5	SANITAARKAITSEALA TÄHISTAVATE SILTIDE TEKST JA ASUKOHAD.	32

9.6	SANITAARKAITSEALA MAJANDUSTEGEVUSE KITSENDUSED	32
9.7	AVALIKUD ÜRITUSED SANITAARKAITSEALAL	33
10	TRANSPORT JA TEHNOVÕRGUD SANITAARKAITSEALAL	33
10.1	LIIKLUSKORRALDUS JA JUURDEPÄÄSUD	33
10.2	KOMMUNIKATSIOONID JA TEHNOVÕRGUD	33
10.3	SERVITUUDID.....	34
11	KOKKUVÕTE.....	35
12	KOOSKÕLASTUSTE KOONDTABEL	39
12.1	TALLINNA KESKLINNA VALITSUS.....	41
12.2	HARJUMAA KESKKONNATEENISTUS, ALATES 23.01.2009 KESKKONNAAMETI HARJU- JÄRVA-RAPLA REGIOON	44
12.2.1	<i>Kokkuvõte Ülemiste sanitaarkaitseala projekti arutelu koosolekust 5.05.2009</i>	47
12.3	TALLINNA KOMMUNAALAMET	50
12.4	TALLINNA MAA-AMET	54
12.5	RAE VALD	55
12.6	SANITAARKAITSEALASSE JÄÄVATE MAADE OMANIKUD VÕI KASUTAJAD	57
12.6.1	<i>AS Tallinna Vesi</i>	<i>57</i>
12.6.2	<i>Sanitaarkaitseala piirdeaia asukoha maade omanikud või kasutajad.....</i>	<i>58</i>
12.7	KESKKONNAMINISTEERIUM	60
12.8	TALLINNA LINNAPLANEERIMISE AMET.....	64
13	KASUTATUD KIRJANDUS	66

Aruande lisad

LISA 1 AS TALLINNA VESI PINNAVEE HAARDESÜSTEEM.....	68
LISA 2 ÜLEMISTE JÄRVELE ISELOOMULIKUD NÄITAJAD	72
LISA 3 ÜLEMISTE JÄRVE TOORVEE KVALITEEDI NÄITAJAD 2006. AASTAL	74
LISA 4 ÜLEMISTE JÄRVE SANITAARKAITSEALAL PAIKNEVATE ÄNJA METSKONNA KVARTALITE ISELOOMUSTUS JA ENAMLEVINUD METSAKASVUKOHATÜÜPIDE KIRJELDUSED	78
LISA 5 SANITAARKAITSEALA PIIRIPUNKTIDE KOORDINAADID	80
LISA 6 LÄHTEÜLESANNE ÜLEMISTE JÄRVE VEEHAARDE SANITAARKAITSEALA PROJEKTI KOOSTAMISEKS ..	81
LISA 7 KOOSKÕLASTUSKIRJAD	85
LISA 8 AJALOOLISELT VÄLJAKUJUNENUD SANITAARKAITSEALA PIIRIGA ALAD LÄHEMAL KUI 90 M JÄRVEST	114

Joonised

Joonis 1 Sanitaarkaitseala piiri ettepanek ja kinnistute paiknemine M 1:10 000
Joonis 2 Olulised alad ja objektid sanitaarkaitsealal M 1:10 000
Joonis 3 Sanitaarkaitseala asukohaplaan ja piiri tähistavate siltide ning aia asukohad M 1: 10 000
Joonis 4 Vee- ja kanalisatsioonitrassid sanitaarkaitsealal M 1:2000
Joonis 5 Sanitaarkaitseala põhijoonis eelnõu seletuskirja juurde M 1:20000
Joonis 6 Väljavõte Ülemiste järve sanitaarkaitseala 1995 aasta vööndite joonistest

Üldosa

Käesoleva töö aluseks on AS Tallinna Vesi ja AS Maves vaheline leping nr 4415, töömaht tuleneb Tallinna Linnavalitsuse korraldusest nr 2416-k, 29.11.2006. aastast (vt Lisa 6).

Lepingu objektiks on Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekteerimine.

Töös antakse ülevaade:

- Ülemiste järve hüdroloogilistest andmetest, sanitaarsest seisundist ja toorveekvaliteedist (vt. Lisad 1–3);
- kokkuvõtvalt tuuakse esile probleemid ja soovituslikud lahendused lähtuvalt olemasolevatest planeeringutest, arengukavadest, projektidest;
- hinnatakse järve lähiümbruse majandus- ja ehitustegevuse mõju pinnaveehaardele;
- käsitletakse sademevee ärajuhtimise probleemistikku järve ümbruses;
- hinnatakse pinna ja põhjavee seost, sh Ülemiste põhjaveevaru kasutamisevõimalust;
- käsitletakse ümbritsevaid ohuallikaid Ülemiste järve pinnaveehaardele;
- tuuakse välja metsa ja haljasalade olulisus pinnaveehaarde kaitsel;
- põhjendatakse projekteeritava sanitaarkaitseala ulatust ja piirdeaja vajalikkust;
- esitatakse sanitaarkaitseala piirangud ja kitsendused ning .

Sanitaarkaitseala projekti koostamisel kasutati alusena Tallinna digitaalset vektorkaarti M 1:2000 aastast 2005, Maa-ameti digitaalseid katastriüksuste kaarte seisuga I kvartal 2007. a, Eesti Looduse andmebaasi EELIS, Tallinna Linna ortofotosid, Rae vallavalitsuselt saadud planeeringute digitaalkihte 2006. aasta seisuga.

1 Sissejuhatus

Käesoleva töö eesmärgiks on paremini kaitsta ca 350 000 inimese joogiveeallikat ohtude eest, koostades selleks sanitaarkaitseala projekti ettepaneku. Ülemiste järv on Tallinna peamine joogiveehaare, kust toimub vahetu vee võtmine veepuhastusprotsessi. Ülemiste järve tähtsus on suurenenud ka Tallinna ümbritsevate omavalitsuste joogiveeallikana Tallinnaga külgnevatel aladel. Veeseadusest ja sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise korrast tulenevalt on kohustuslik koostada pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projekt. Ülemiste järve sanitaarkaitseala kitsenduste võõnditest enne esimest veeseadust (1994) annab ülevaate käesoleva aruande joonis 6. Ülemiste pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projekti ettepanek on koostatud eelnevalt kahel korral, aastatel 1997 ja 2004. Aastal 2004 sai projekt ka kõik vajalikud kooskõlastused, kuid jäi toppama protseduuriliste küsimuste tõttu (pole olnud taolist pretsedenti).

Arvestades Ülemiste järve pinnaveehaarde olulisust elanike joogiveeallikana, on sanitaarkaitseala kindlasti vajalik. Joogiveehaarde valgalal on oluline järgida ettevaatuse ja vältimise põhimõtet. Ettevaatuse printsiip on fikseeritud ka EL Maastrichti lepetes, seda rakendatakse eestkätt EL keskkonna ja tarbijakaitse poliitikas. Ülemiste järve sanitaarkaitsealal on positiivne mõju nii keskkonnakaitselisest aspektist kui veetarbijate huvide kaitsel. Sanitaarkaitseala kehtestamine Ülemiste järve ümber on oluline samm võimalike ohtude ennetamisel. Näiteks muudab Ülemiste järve vee joogiveeallikana kõlbmatuks juba mõne kilogrammi pestitsiidide või polütsükliiliste aromaatsete ühendite sattumine järve, sest nende ainete lubatud piirkontsentratsioonid vees on väga väikesed.

Arendustegevus järveäärsetel aladel on viimasel aastakümnel tormiliselt kasvanud, kuid esineb mahajäämus keskkonnanõuetele vastavuse tagamisel. Kujunenud olukorras pole võimalik ilma sanitaarkaitseala kehtestamata kindlustada joogiveenõuetele vastava vee tootmist, või see võib osutuda ülemäära kalliks.

Tallinn's surface water catchment system
Tallinna pinnaveehaarde süsteem

- channel, water reservoir / kanal, veehoidla
- water body in surface water system /
veekogu pinnaveehaardes
- catchment area / valgala

0 5 10 km

Veeseadusest tulenevalt on Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala ulatuseks veekogu akvatoorium koos kaldavööndiga vähemalt 90 m ulatuses, kui vett võetakse üle 500 m³ ööpäevas. Sellise sanitaarkaitseala piirid kehtestab veehaarde projekti või veehaarde sanitaarkaitseala projekti alusel Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regioon. Käesoleva tööga tehakse ettepanek suurendada sanitaarkaitseala ulatust, et vähendada reostumisohtu ja parendada veekvaliteeti.

5

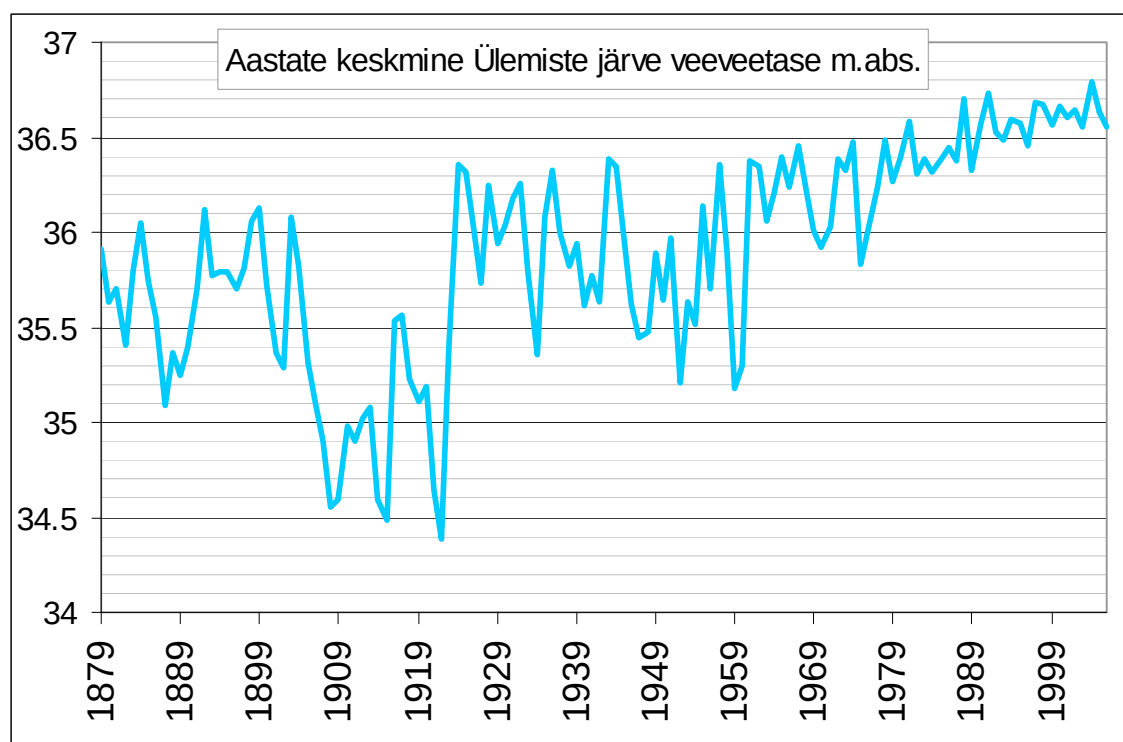
pordist tulenevaid ohte, on järve täitmine vajalikus ulatuses pinnasega, kaitsetammide ehitamine ja kõrghaljastuse rajamine.

Täna ümbritseb Ülemiste järve ligi 75% ulatuses erinevas seisundis võrkaed (kohati vaid postid), mis on järvest valdavalt kaugemal kui 90 m. Aed tähistab eelmise sajandi kesk- ja lõpuosas kehtinud Ülemiste järve sanitaarkaitseala (vaata joonis 6). Ka edaspidi on õige piirata riiklikult tähtsa joogiveeallika sanitaarkaitseala aiaga, et vähendada võimalusi joogiveeallika ohustamiseks inimtegevuse läbi. Järve ümber teostab järelevalvet (kevad-suve perioodil ca 4 kuud) AS Tallinna Vee poolt tellitud turvafirma, kelle ülesandeks on jälgida, et järve ümbruses ei oleks kõrvalisi isikuid ega teostataks tegevusi, mis on sanitaarkaitsealal keelatud.

Järve lühikirjeldus

Ülemiste järv on Tallinna Veepuhastusjaama esmaseks toorveega varustajaks, st Tallinna pinnaveehaarde süsteemi viimane veekogu, kust toimub vee vahetu võtmine veetöötlusprotsessi. Üle 90% Tallinna elanikest (Kesklinn, Lasnamäe, Mustamäe, Põhja-Tallinn, Kristiine, Haabersti) saab oma joogivee Ülemiste veepuhastusjaamast. Hädalukordadeks, kui Ülemiste järve vett joogivee tootmiseks kasutada ei saa, on AS-l Tallinna Vesi välja töötatud kriisikava.

Ülemiste järv on suuruselt neljas järv Eestis, mis asub Lasnamäe panganeemiku lääneosas madala vallseljaku taga lamedas nõos. Järv on merest eraldunud Läänemere Antsülusjärve staadiumis ligikaudu 8000 aastat tagasi. Ülemiste järve suurim pikkus pikiteljel NO-SW on 4,8 km, suurim laius teljel O-W: 3,2 km. Järve veepeegli pindala on 10 km², keskmine sügavus 3,4 m ja kogumaht 32,9 miljonit m³ (vt. Lisa 2). Ülemiste järve viimase 30 aasta keskmine veetase on 36,5 m¹.

Graafik 1 Ülemiste järve veetaseme muutused

¹ AS Tallinna Vesi andmetel.

Kuna Ülemiste järve on neljateistkümnendast sajandist kasutatud Tallinna veevarustuseks ja viimased ca 50 aastat piltlikult kui veemahutit, on tema algsest looduslikust ilmast vähe säilinud.

Ülemiste järv on eutrofeerunud madal veekogu. Paekivipuistest tehiskaldad ümbritsevad järve põhja-, kirde-, lääne- ja lõunaosast. Ülemiste järve kaldakaitse ehitused, milledega alustati kaheksakümnendatel aastatel, on projekteeritud järve veetaseme 36,5–36,6 m järgi, eeskätt eesmärgil suurendada madala Ülemiste järve reguleeritavat mahtu ja vähendamaks vee eutrofeerumist. Järve kaguosas olevast looduslikust Kurna oja liigniiskest suudmealast tehti tehisloodu 2002. aastal.

Ülemiste järve looduslikult lähedase seisundi säilitamiseks ja järve joogiveeallikana kasutamiseks tuleb hoida aastakümnete jooksul väljakujunenud keskmist veetaset. Alates seitsmekümnendatest aastatest on järve veega toitev Vaskjala kanal iseveolne (varem pumbati vesi kanalisse) ja pärast suurte tööstuslike veetarbijate lahkumist saab eutrofeerumise pidurdamiseks hoida järve veetaset absoluutkõrgustel 36,5–36,6m.

Üheksakümnendate aastate algusest alanud veetarbimise vähenemisest tingituna on veevahetus aeglustunud – vesi vahetub järves ligikaudu kord aastas. Siiski vastab järve veekvaliteet joogivee tootmiseks II kvaliteediklassile kõikide näitajate osas, välja arvatud oksüdeeritavus ja keemiline hapnikutarve, mis on looduslikud näitajad (vt Lisa 3). Joogiveeallikas toorveevõtu kohana peab veekvaliteedilt vastama nõuetele, olema koguselt piisav ja kaitstud kõrvaliste mõjude eest.

2 Õiguslik alus

2.1 Sanitaarkaitsealaga seonduvad õigusaktid

Sanitaarkaitseala moodustamisel lähtutakse veeseadusest, keskkonnaministri määrusest nr 84 „Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise korra”st, samuti Looduskaitseseadusest, Metsaseadusest, Planeerimisseadusest, Asjaõigusseadusest ja Ehitusseadusest.

Alljärgnevalt on toodud sanitaarkaitseala moodustamise seisukohast olulisemad kommenteeritud väljavõtted seadustest.

Veeseaduse § 28 lõige 1 – Veehaarde sanitaarkaitseala on joogivee võtmise kohta ümbritsev maa- ja veeala, kus veeomaduste halvenemise vältimiseks ning veehaarderajatiste kaitsmiseks kitsendatakse tegevust ja piiratakse liikumist.

Vastavalt **Veeseaduse** § 28 lõige 2 punkt 4 on veehaarde sanitaarkaitseala ulatuseks kogu veekogu akvatoorium koos 90 m laiuse kaldavööndiga, kui vett võetakse seisuveekogust. Siiseveekogude puhul loetakse veepiiriks põhikaardil märgitud piir.

Veeseaduse § 28 lõige 5¹ täpsustab suure veevõtuga pinnaveehaarete sanitaarkaitseala ulatust: veekogu veehaarde sanitaarkaitseala on veekogu akvatoorium koos kaldavööndiga vähemalt 90 m ulatuses, kui vett võetakse üle 500 m³ ööpäevas. Sellise sanitaarkaitseala piirid kehtestab veehaarde projekti või veehaarde sanitaarkaitseala projekti alusel Keskkonnaamet (Harju-Järva-Rapla regioon).

Vastavalt Veeseaduse § 28¹ lõige 3 ja lõige 1 on Tallinna linna veehaarde Ülemiste järvel

majandustegevus keelatud, välja arvatud:

- 1) veehaarderajatiste teenindamine;
- 2) metsa hooldamine;
- 3) heintaimede niitmine;
- 4) veeseire.

Veeseaduse § 28¹ lõige 4 järgi võib veehaarde omanik või valdaja keelata veehaarderajatise teenindamisega mitteseotud isikute viibimise veehaarderajatise seadmetel ja veekogu akvaatoriumi osal, mis jääb veehaarde sanitaarkaitsealasse.

Veeseaduse § 28¹ lõige 5 järgi võivad sanitaarkaitsealal viibida inimesed, kes täidavad keskkonnajärelevalve ja tervisekaitse, veehaarderajatiste teenindamise, metsa hooldamise, heintaimede niitmise ja veeseirega seotud tööülesandeid.

Veeseaduse § 28¹ lõige 6 täpsustab, et kui veekogu sanitaarkaitsealal on vaja teha veekogu või sanitaarkaitseala enda korrashoiuks vajalikke paragrahv 28¹ lõikes 1 nimetatata töid, siis annab selleks Keskkonnaameti nõusolekul loa kohalik omavalitsus.

Veeseaduse § 29 lõige 3 järgi on tavaline veepiir on käesoleva seaduse tähenduses põhikaardil märgitud veekogu piir.

Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord näeb ette, et majandustegevuse kitsenduste täitmise eest sanitaarkaitsealal vastutab veehaarde omanik (valdaja). Kui veehaarde omanik ei ole maaomanik, siis majandustegevuse kitsenduste täitmise eest vastutab ka maaomanik. Kontrolli veehaarde sanitaarkaitsealal kehtestatud kitsenduste täitmiste üle teostab Keskkonnainspeksioon.

Looduskaitseadusest (§ 37 lõige 1 punkt 2) tulenevalt on üle kümne hektari suurusel järvel ranna ja kalda piiranguvöönd 100 meetrit, kus on keelatud (§ 37 lõige 3):

- 1) reoveesette laotamine;
- 2) matmispaiga rajamine;
- 3) jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- 4) maavara kaevandamine;
- 5) mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud tiheasustusalal haljasala hooldustööde tegemiseks, kutselise või harrastusliku kalapüügiõigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

Sama seaduse § 38 lõige 1 p 4 sätestab ranna ja kalda ehituskeeluvööndiks üle kümne hektarilisel järvel 50 meetrit. § 38 lõige 2 – rannal ja järve või jõe kaldal metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini (ehk siis 100 meetrini).

Sama seaduse § 35 lõige 2 sätestab piiranguvööndite laiuse arvestamise lähtejoon on põhikaardile kantud veekogu piir (tavaline veepiir).

Sama seaduse § 37 lõige 2 sätestab et ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie. Kalda piiranguvööndis ei tohi lageraielangi pindala olla suurem kui kaks

hektarit, välja arvatud maaparandussüsteemi eesvoolu veekaitsevööndis maaparandushoiutööde tegemisel.

Vastavalt **Metsaseaduse** §-le 42 lõige 1 on metsaomanik kohustatud::

- 1) jälgima metsa seisundit, kaitsma metsa kahjurite ja haiguste, prahistamise ja tulekahjude eest;
- 2) majandama ja lubama oma metsa majandada üksnes sellisel viisil, mis ei ohusta metsa kui ökosüsteemi ega kahjusta geenifondi, metsamulda ja vee-režiimi ning metsa uuenemise ja uuendamise tingimusi õigusaktides lubatud suuremas ulatuses, mis ei loo eeldusi tulekahjustuste tekkeks ega seenhai-guste ja putukkahjurite levikuks ning mis on kooskõlas metsa säästva kasu-tamise põhimõtetega, samuti kaitsma metsa kasvutingimuste halvenemise eest jälgima metsa seisundit, kaitsta metsa kahjurite ja haiguste, prahistamise ja tulekahjude eest;

2.2 Planeeringud, arengukavad, keskkonnamõju hindamised

Tallinna Keskkonnastrateegia aastani 2010 (Tallinna Linnavolikogu 22. jaanuari 1998 määrus nr 5) punktis 6.1 öeldakse: Vältitakse riskiobjektide planeerimist Ülemiste järve ja kogu veehaardesüsteemi veekogude piirkonda. Kehtestatakse pinnaveehaarete sanitaarkaitsealad ja ta-gatakse neis kehtivad piirangud. Sama strateegia punkt 8.5 kinnitab, et koostatakse ja viiakse ellu Ülemiste järve kaitse programm.

Ka Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013 (Vabariigi Valitsuse 22. veebruari 2007. a korraldus nr 116) punktis 4.4.1.6 „Sanitaarkaitsevööndite (joogi- ja suplusvesi) kri-teeriumide ja ulatuse täpsustamine asjakohastes õigusaktides ja nende rakendamine“ viitab otseselt vajadusele kehtestada Eesti suurima pinnaveehaarde kaitseks sanitaarkaitseala.

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala külgneb Tallinna kesklinna linnaosa ja Rae valla territooriumiga. Seega lähtutakse sanitaarkaitseala projekti koostamisel alljärgnevatest kinni-tatud või menetluses olevatest planeeringutest, arengukavadest, keskkonnamõju hindamistest:

- Tallinna üldplaneering 2000;
- Tallinna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2004–2015 (ÜVK);
- Tallinna sademevee ärajuhtimise tegevuskava 2006;
- Tallinna haljastuse arengukava 2005;
- Harju alamvesikonna veemajanduskava 2007;
- Rae valla asulate veevarustuse- ja kanalisatsiooni arengukava 2005 (ÜVK);
- Rae valla üldplaneering 2006;
- Tallinna Nõmme linnaosa üldplaneering 2002;
- Ülemiste liiklussõlme ehitamise ja Peterburi tee rekonstrueerimise eelprojekti KMH 2007.

Käesoleval aastal on algatatud Tallinna kesklinna linnaosa arengukava koostamine, milles tu-leb kajastada Ülemiste sanitaarkaitseala moodustamist. Teemaplaneeringuga on 2005. aastal algatatud „Tallinna Rohealad“, milles nähakse Ülemiste järve ümbrust rohealana. Aastal 2008 valmis teemaplaneering „Tallinna tänavavõrk ja kergliiklusteed“ mille seisukohti liiklusteede osas arvestati sanitaarkaitseala piiriettepanekus muudatuste tegemisel (K-Projektis valminud teede eskiisid).

2.2.1 Tallinna üldplaneering

Vastavalt Tallinna üldplaneeringule on kavas kogu linna haljastute ühendamine roheliseks võrguks. Metsade, parkide ja looduslike haljasaladena nähakse ka Ülemiste järve ümbritsevat ala. Eraldi on esile toodud, et Ülemiste järve kaitsemets pole mõeldud avalikuks kasutamiseks. Ülemiste järve sanitaarkaitsetsoonis kehtiksid sanitaarkaitseala tingimused.

Problem: Kesklinna nn „roheline radiaal” – plaanitud on ühendada Tallinna lahe ja Ülemiste järve vaheline ala keskkonnatingimuste parandamiseks ning puhketingimuste, kergliikluse ja tervisespordi arendamiseks. Vastavalt üldplaneeringu maakasutusplaanile jääb rohekoridor, kergliiklustee (terviserada) ning Järvevana-Viljandi mnt teeühendus kohati lausa 90 meetrise sanitaarkaitseala piiresse. Kuna maa on olemas, teeme ettepaneku rajada kergliiklustee välja-pool kavandatud sanitaarkaitseala piiri (vaata ka peatükk 12.8 Tallinna Linnaplaneerimise Amet).

2.2.2 Tallinna ÜVK

Ülemiste järv ja selle veehaare on Tallinna elanike joogiveega varustamise peamine allikas. Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kavas nähakse ette mitmeid olulisi tegevusi järve veehaarde veevaliteedi kaitseks, millest enamik jäävad sanitaarkaitseala ulatusest välja. Olulisem neist on Vaskjala-Ülemiste kanali suudmelõigu kinnikatkmine (varjestamine, Vaskjala-Ülemiste kanali Mõigu tiigiga külgneva suudmelõigu ehitamine tunneliks). Keelatud on kasutada suublana Ülemiste järve ja Vaskjala-Ülemiste valgala kraave. Tallinna ÜVK käsitleb Ülemiste ridaveehaarde põhjaveevaru 6400 m³/d hädaolukorras võimaliku veeallikana, mille kättesaadavus peab olema kriisiolukorras tagatud.

Problem: Sademevee ärajuhtimine arenduspiirkondadest, Peetri ja Järveküllast, vajab kompleksset lahendust. ÜVK-s on soovitatud Peetri küla sademevee juhtimisel näha ette liigvee juhtimine Mõigu poldrisse ja sealt edasi Tartu mnt sadeveekollektorisse. Seega eeldab Peetri küla sademeveekäitluse lahendus kooskõlastust Tallinna linna poolt ning kahe omavalitsuse, Tallinna linna ja Rae valla vahelist koostööd. Praegusel viisil ei saa ÜVK-s väljapakutud lahenduskeemi pidada piisavaks. Oluline on omavalitsuste kokkulepe lahenduste osas.

2.2.3 Tallinna sademevee ärajuhtimise tegevuskava

Olulisemaks seni lahendamata küsimuseks on Tallinna Suur-Sõjamäe piirkonna, lennujaama ja Rae valla sademevee juhtimine. Tegevuskavas on välja töötatud kolm varianti Suur-Sõjamäe, lennujaama ja Rae Valla sademevee juhtimiseks. Mõigu poldri tiik säilib sademevee süsteemi osana.

Problem: Hetkel jõuab sademevesi täna ka Vaskjala-Ülemiste kanalisse, sealt Ülemiste järve.

Lahenduseks on kokkulepe Tallinna linna ja Rae valla vahel sademevee ärajuhtimiseks ning vajalike rajatiste võimalikult kiireks väljaehitamiseks. Kõik kolm varianti, mis sadevee töös välja pakuti, on Ülemiste järve veehaarde kaitse seisukohast aktsepteeritavad. Tallinna linnavalitsus on korraldusega 4.04.2007 nr 618-k heaks kiitnud Suur-Sõjamäe piirkonna sademevee ärajuhtimisskeemi variantlahenduse C1.

2.2.4 Tallinna haljastuse arengukava

Arengukava näeb ette rohelise võrgustiku välja arendamist, mis sisaldab endast radiaalseid, linna keskusest äärealadele suunduvaid ulatuslikke rohelisi alasid ning neid meridionaalselt ühendavaid väiksema pindalaga rohelisi koridore. Ülemiste järve äärne mets kuulub nn II ro-

helisse radiaali, kuid pole rekreatiivsetel eesmärkidel kasutatav, kuna Ülemiste järve äärne mets on kaitsemets.

2.2.5 Harju alamvesikonna veemajanduskava

Veemajanduskavas on hinnatud Ülemiste järve veeseisund kesiseks. Oluliste tegevustena näeb kava ette Ülemiste põhjaveevaru kättesaadavuse tagamise koos Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala kehtestamisega. Samuti Ülemiste järve lähivalgalas tiheasustuspiirkondades ühiskanalisatsiooni rajamise ja sadevee ärajuhtimise. Rae valla uute arenduspiirkondade sademevesi ja kuivendusvesi tuleb ära juhtida nii, et see ei jõuaks Pirita-Ülemiste kanali kaudu Ülemiste järve. Lõpetada tuleb Kodala reoveepuhastist väljuva heitvee juhtimine Kurna oja. Vajalik on kvaternaari põhjaveekogumi kasutusperspektiivi ümberhindamine Tallinna linna piires ja linna reaalse veehuvi korral selle kaitse ja kättesaadavuse korraldamine.

Ülemiste järve valgala hõlmab 1772 km². Järve vett toovate pinnaveekogude veekvaliteeti mõjutavad peamiselt hajureostus ja valgala punktreostusallikad. Reoveepuhastite väljalaskmetest Pirita jõkke ei vasta enamik (2006. aastal 23-st 20) veeloa nõuetele. Ülemiste järve veeomaduste halvenemise vältimiseks on oluline, et valgalal paiknevad reoveepuhastid viidaks kiiremas korras keskkonnanõuetega vastavusse. Äärmise ettevaatusega tuleb suhtuda uute potentsiaalselt ohtlike ettevõtete rajamisse valgalale. Eriti puudutab see ohtlikke aineid kasutavaid ettevõtteid ning vedelsõnniku-tehnoloogiat kasutavaid suurfarme.

Tuleb järgida ettevaatuse ja reostuse vältimise printsiipi – tagamaks Eesti ühe tähtsama joogiveeallika vee kvaliteedi säilimine.

Harju alamvesikonnas on suurimaks reovee kogumisalaks Tallinn ja selle lähiümbrus. Mingil juhul ei tohi täiendavalt koormata Ülemiste järve. Tallinna ümbruses on eelistatud reovee kogumine ja juhtimine Tallinna reoveepuhastile. Tallinna lähedaste vooluveekogude (Vääna jõgi, Pirita alamjooks, Keila jõgi) võimalused täiendava heitvee vastuvõtmiseks on ammendunud.

Tallinna pinnaveehaarde rajamisel on ulatuslikult ringi kujundatud Pirita ja Jägala jõgede vesikonnad. Pirita, Jägala, Soodla ja Pärnu jõgedele on rajatud paisud, veehoidlad ning neid ühendavad kanalid, mis takistavad kalade rännet ning mitmed jõelõigud on seetõttu tugevasti muudetud. Tallinna veehaare muudab äravoolurežiimi Pirita jõe alamjooksul. See on osalt halvendanud Pirita jõe väärtust lõhejõena.

Tallinna linna pinnaveesüsteemi joogiveehaardesse kuuluvate veekogude puhul on nende varasema loodusliku seisundi muutmine olnud põhjendatud sotsiaalsete vajadustega. Tuleb kaaluda, kas vähenenud veevajaduse foonil on võimalik mõned praeguse Tallinna veesüsteemi vähemolulised osad taastada looduslähedastena (näiteks Angerja kanali vee suunamine Vääna jõkke). Samuti väärib kaalumist Pirita alamjooksudele suurema vooluhulga reserveerimine ning kalateede rajamine paisudele.

Pirita jõe ning kogu Ülemiste järve pinnaveehaarde valgalale on soovitatav koostada veehaarde valgala veekaitsekava, mis hindaks võimalikke riske joogivee tootmiseks vajalike kvaliteedinõuete tagamisel ja vajalike abinõusid nende riskide maandamiseks. Pinnaveehaardesse jäävate veekogude hea ökoloogilise seisundi saavutamine on eelduseks Ülemiste järve hea seisundi saavutamisel. Initsiatiiv sellise kava koostamiseks tulevikus peaks tulema vee-ettevõttelt ja Tallinna linnalt.

2.2.6 Rae valla ÜVK

Arengukavas on märgitud, et üheks probleemseks veejuhtmeks kujuneb Vaskjala-Ülemiste kanal, kuhu juhitakse praegu Peetri küla ja osaliselt Järveküla ning Rae küla kuivendusveed vana Ülemiste-Vaskjala kanali, Rae peakraavi ja kraavi K-93 kaudu, kokku 10,2 km². Sellele lisandub veel Vaskjala-Ülemiste kanali parema kalda valgala – ca 4 km². Rae valla üldplaneeringu järgi on Vaskjala-Ülemiste kanali vasaku kalda valgalsse ette nähtud ca 50% elamumaad ning 15% tootmis- ja ärimaad, kust on võimalik potentsiaalne reostusohut Ülemiste järvele.

Perspektiivskeemi kohaselt on ette nähtud praegu paremalt kaldalt kanalissee suubuvate kraavide veed suunata kahe uue düükri abil osaliselt Ruunaoja kaudu Mõigu poldritiiki (Vana Ülemiste-Vaskjala kanal) ja osaliselt Rae-Lagedi peakraavi kaudu Pirita jõkke (Rae peakraav ja kraav K-93).

2.2.7 Rae valla üldplaneering

Rae valla üldplaneeringus on kavandatud tulevase sanitaarkaitseala piiri äärde elamumaad. Rae valla Ülemiste järve äärses alas on ka algatatud hulgaliselt detailplaneeringuid. Valla Maa-ameti juhataja E. Nooraku kinnitusel² ei ole algatatud detailplaneeringutega tehtud muudatustepanekuid elamumaa asendamiseks tööstus/ärimaaga sanitaarkaitseala äärde.

Rae valla üldplaneering näeb ette arendatavate alade reovee kanaliseerimise ja suunamise Tallinna reoveepuhastisse. Sademevee ärajuhtimiseks on valla põhjaosas kavandatud kasutada Mõigu poldrit.

Probleem: Kuna nii elamuarendus kui ettevõtluse areng toimub sageli kiiremini kui kanalisatsioonivõrkude ehitus, on olemas potentsiaalne oht Ülemiste järve joogiveehaardele, kuna võimalik reostus võib kanduda põhjaveevooluga järve (Ülemiste järve lõunakaldal on allikaid). Samuti ei ole olemasolev sademevee ärajuhtimisesüsteem Mõigu poldri baasil suuteline vastu võtma kogu Rae valla arenduspiirkondadest ärajuhitavat sademeveet.

Üldplaneeringus on võimalik reostusohut ära mainitud ja tehtud alljärgnevad ettepanekud reostuste ärahoidmiseks:

- elamute arendamisel lahendada reovete kogumine kogumismahutitega, sealjuures tuleb kogu arendatav asum/üksus varustada tsentraalse kanalisatsiooniga ja rajada asumile/üksusele vaid üks ühine kogumismahuti;
- kogumismahutitele anda kasutusluba tähtajaliselt (esialgu mitte kauem kui aastani 2010);
- tsentraalse kanalisatsioonimagistraalide valmimisel kehtestada sellega liitumise kohustus;
- mitte lubada uute kohtpuhastite rajamist.

Neid ettepanekuid soovitatakse vallavalitsusel rakendada detailplaneeringute algatamisel, projekteerimistingimuste väljastamisel, kasutuslubade andmisel ja muudel omavalitsuses olevatel arendamist suunavatel etappidel. Lisaks eelpoolöeldule on vajalik ka Tallinna linnal ja Rae vallal jõuda kokkuleppele sademevee ärajuhtimise lahenduses ja alustada vajalike rajatiste võimalikult kiiret väljaehitamist. Kui ülalnimetatud ettepanekuid järgitakse ning kanalisatsiooni- ja sademeveesüsteemid rajatakse, siis minimeeritakse oht Ülemiste järvele.

² Rae Valla Maaameti juhataja E. Noorakult saadud e-mail 23.02.2007

2.2.8 Nõmme linnaosa üldplaneering

Nõmme linnaosa üldplaneering näeb ette linnaosa halduspiiride mõningast korrigeerimist Viljandi mnt äärses Ülemiste järve osas. Ehk Nõmme linnaosa soov on saada Ülemiste järve äärne nimetatud osa oma haldusalasse. Nõmme linnaosa üldplaneeringuga tehakse ettepanek rajada kergliiklustee Ülemiste järve äärde. Ühtlasi nähaksegi planeeringus Viljandi mnt äärset Ülemiste järve ala kui puhkearenguala koos võimaliku supelrannaga.

Probleem: Nõmme linnaosa üldplaneering on vastuolus Tallinna linna üldplaneeringuga supelranna rajamise osas. Nõmme üldplaneeringus soovitusliku supelranda Ülemiste järve äärde rajada ei saa. Esiteks ei ole veeseaduse alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruse³ järgi Ülemiste järv avalik veekogu. Teiseks on Ülemiste järve planeeritaval sanitaarkaitse alal viibimine keelatud muudel otstarvetel kui veeseaduse §-s 28¹ nimetatud. Nõmme linnaosa üldplaneeringu järgne linnaosade piirimuudatuste ettepanek on vastu võtmata ja pole teadaolevalt ka päevakorras.

Täna sel päeval sanitaarkaitseala moodustamist Nõmme linnaosa üldplaneering ei sega, kuna puudub kokkupuude koostatava sanitaarkaitseala piiri ettepanekuga.

2.2.9 Ülemiste liiklussõlme ehitamise ja Peterburi tee rekonstrueerimise eelprojekti KMH

Projektiga hõlmatav maa-ala asub Tallinna kagupiiril, Ülemiste järve põhjaossa jääva Järvvana tee ümbruses ning Peterburi teel Vana Lasnamäe piirkonnas. Trassi vähim kaugus Ülemiste järvest on plaanitud ca 100 meetrit.

Probleem: Seoses liiklusintensiivsuse tõusuga ja rekonstrueeritava tee nihkumisega järve suunas (maha tuleb võtta ligi 4,6 ha metsa) võib suureneda oht Ülemiste järve veereostuseks. Lahendus: reostusohu vähendamiseks liiklussõlme rekonstrueerimisel tuleb järgida vastavaid meetmeid (vt. ptk 5.5).

³ Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine, Vabariigi Valitsuse määrus nr. 191, RT I 1996, 58, 1090

3 Majandus- ja ehitustegevuse võimalik mõju veehaardele

Ülemiste järve veehaarde kvaliteeti mõjutavad kõige enam elamuarendus ja transport ning nendega seonduvalt eestkätt heit- ja sademevee ärajuhtimine (sademevee juhtimine arenduspiirkondades vt järgmine peatükk). Ülemiste järve veehaare on looduslikel tingimustel reostuse eest kaitsmata. Nimetatud tegevustest võimalikku negatiivset mõju järve seisundile saame vähendada ka sanitaarkaitseala kehtestamisega.

Elamuarenduspiirkonnad, mis praegu kõige enam avaldavad mõju Ülemiste järve veekvaliteedile, on Rae valla Peetri ja Järveküla. Seda peamiselt seetõttu, et elamuarendus toimub ajaliselt kiiremini kui kanalisatsiooni- ja sademeveetrasside ehitus. Kanalisatsioonitrasside rajamisel on Rae valla üldplaneeringus ette nähtud meetmed vähendamaks Ülemiste reostusohu (vt ptk 2.2.7).

Alljärgnevalt on toodud transpordiprojektid, mis on olulised Ülemiste järve joogiveeallikana kasutamise seisukohalt:

- kavandatud Ülemiste uus liiklussõlm ja Peterburi tee rekonstrueerimine (vt p 5.5);
- plaanitud kergliiklustee rajamine ümber Ülemiste järve;
- Viljandi mnt ja Järvevana tee võimalik ühendamine (2030);
- plaanitud Tallinna väike ringtee (2018)
- lähikümnele planeeritud Tallinna raudtee ümbersõit;
- Tallinna lennujaama lennuliiklusalade rekonstrueerimine (vt p 5.6).

Transpordisektorist on tähtis ka ära nimetada Ülemiste idakaldal järve vahetus läheduses asuv Tallinna Lennujaam ning lennuliiklus üle Ülemiste järve (vt p 5.6).

Transpordiprojektide rakendusel suureneb tahes-tahtmata risk järve reostuseks. Ühelt poolt aasta-aastalt kasvav liiklusintensiivsus suurendab heitgaaside ja teede hoolduseks kasutatavate ainete sattumist järve ning teisalt on võimalus õnnetusjuhtumitest põhjustatud reostuse sattumiseks järve. Kuigi põhjalikud kompleksuuritud autoteede keskkonnamõjust Ülemiste järvele puuduvad, on järvejäält lumest ja põhjamudast saadud kõrgeenenud raskmetallide sisaldusega proove.

Heaks puhvriks on maanteeäärased hekid, mille taga raskmetallide sisaldused olid tunduvalt väiksemad⁴. Üheks probleemiks on viimastel aastatel kujunenud jäätumise vastu kasutatav sool, mis kahjustab taimestikku. Täpsemalt on lumetõrjesoolade kahjulikust mõjust kirjutanud Tõnu Ploompuu Tallinna Pedagoogikaülikoolist⁵. Teelt tulev sademevesi sisaldab sõidukitest ja teehooldusest pärinevaid reoaineid, mis võivad mõjuda halvasti nii pinnasele kui ka pinna- ja põhjaveele.

Kergliiklustee rajamise kohta on K-Projektis valminud eskiisprojekt. Arvestades veeseadusega sätestatud piiranguid liikumiseks sanitaarkaitsealal on kergliiklustee (terviserada) rajamine võimalik eestkätt väljapool sanitaarkaitseala.

Vana-Tartu mnt juures saab kergliiklusteed rajada maantee rekonstrueerimise käigus eestkätt kasutades olemasolevat teemaad (T-11330 Järveküla-Jüri L1 tunnus 65301:001:1353). Tee-
maa Rae valla poolsest servast on mõõdetult on sanitaarkaitseala piirini vähemalt 16 m (v a

⁴ <http://www.mnt.ee/atp/index.php?id=1075>

⁵ <http://www.postimees.ee/070605/esileht/siseuudised/tallinn/168164.php> Soolalumehooaeg ja linnapuud, 07.06.2005; T.Ploompuu, TÜ, bioloog

leevendustega alad, Vana-Tartu mnt paikneb lähemal kui 90m Ülemiste järvest). Kergliiklustee ja sanitaarkaitseala kokkupuutealal peab sanitaarkaitseala olema ümbritsetud aiaga ja kergliiklustee rajamisel tuleb arvestada vajadusega rekonstrueerida olemasolev piirdead.

Viljandi mnt ja Järvevana tee ühendamise on Tallinna üldplaneeringus (2000) küll ära toodud, valminud on eskiisprojekti visandid, prioriteedilt aga pole see tähtsaimate hulgas, esialgse tähtajaga 2030. Viljandi mnt ja Järvevana tee ühendamise K-Projektis valminud eskiisprojekt ja sanitaarkaitseala piir omavahel kooskõlas. K-Projekti esitatud plaanitava Tallinna väikese ringtee (esialgse tähtajaga 2018) eskiisprojekt kooskõlas sanitaarkaitseala piiriga.

Harju maakonnaplaneeringus (1999) on käsitletud Tallinna raudtee ümbersõidu rajamist, mis läbiks Ülemiste järve veehaarde valgala. Rae valla üldplaneeringu KSH-s on tehtud ettepanek loobuda (Kulli-Männiku trassil) Tallinna raudtee ümbersõidu rajamisest. Põhjenduseks on toodud ohtlike veoste vedude suunamine ühelt tiheasustusosalalt teisele⁶.

Kui tulevikus kavandata uute teedeprojektide analüüsimise tulemusel selgub, et mõistliku lahenduse tee paigutuseks pole, saab 90 m kaugemale jäävat sanitaarkaitseala piiri muuta põhjendatud vajadustest lähtuva vastava kaalutusotsusega.

Uute transpordiprojektidega järve veepiirist 90-st meetrist lähemale tuleku korral tuleb transpordist lisanduvate ohtude vähendamiseks arvestada vajadusega rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitsemeetmeid vältimaks järve veekaitseolukorra halvenemist. Ülemiste järve veepiiri nihutati eelmise sajandi kaheksakümnendatel aastatel Tartu maanteega piirnevates lõikudes. Järve täitmise või muude tehniliste lahenduste efektiivsust ja mõju hinnatakse selliste projektide käigus vastavalt seadusandlusest kehtestatud protseduuridele.

Transpordist lähtuvate riskide vähendamiseks järve kirdeosas Järvevana tee ja Tartu maantee ääres saab vajadusel rakendada kaitsetammide rajamist koos täiendava kõrghaljastusega.

Nii elamu kui ka transpordi arendustegevusega kasvab Ülemiste vahetus läheduses reostus õhku, pinnasesse ning pinna- ja põhjavette. Vähendamaks riske Ülemiste järvele on oluline tegeleda eeskätt sademe- ja heitvee ärajuhtimisega uutel arendatavatel aladel ja teealadel.

Ülemiste järve veekvaliteeti mõjutavad või suurendavad ohtu vee saastumiseks läbi õnnetusjuhtumite transpordisektori arendusprojektid, sh lähikümnele planeeritud Tallinna ringteed ja raudtee ümbersõit. Maismaatranspordi õnnetuste korral on oht reostuseks eelkõige Vaskjala kanali ja Kurna oja kaudu nende vooluveekogude ristumispaikades maantee või raudteega.

Kavandatavate uute või rekonstrueeritavate transpordiprojektide (nii maantee, kui raudtee) keskkonnamõju hindamised peavad käsitlema mõju ja ohte Ülemiste järve veekvaliteedile ja tooma välja vastavad kaitsemeetmed võimalike ohtude vähendamiseks.

⁶ Rae valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine, Alkranel, 2007

4 Sademevee ärajuhtimine arenduspiirkondades

Arenduspiirkondadeks, mille sadevesi kõige enam mõjutab Ülemiste järve veehaarde veekvaliteeti, on Rae valla Peetri ja Järveküla. Praegu jõuavad Rae valla sademeveed Vaskjala-Ülemiste kanalisse ja sealt Ülemiste järve vana Ülemiste-Vaskjala kanali, Rae peakraavi ja kraavi K-93 kaudu – kokku 10,2 ruutkilomeetrilt. Lisaks on põhjaveevool vaadeldaval alal kohati järve suunas (allikad), mis veelgi suurendab Ülemiste reostusohu.

Samuti on tähtis Tallinna Lennujaama ja Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimiste käigus lahendatav sademevee ärajuhtimine. Mõlema projekti keskkonnamõju hindamiste aruannetes on kavandatud meetmed sadeveejuhtimiseks, vähendamaks reostusohu Ülemiste järvele.

Tallinna linna Suur-Sõjamäe piirkonna ning Rae valla sademevee ärajuhtimist on käsitletud mitmetes kavades^{7, 8, 9}, kuid lõplik lahendus sademevee juhtimiseks neis puudub. Ühise seisukohana on neis kavades väljatoodud, et nii Rae valla kui Tallinna linna Suur-Sõjamäe piirkonna sademevee juhtimiseks kavatakse kasutada Mõigu poldrit.

Põhjalikumalt on sademevee juhtimise teemat käsitletud Tallinna sademevee ärajuhtimise tegevuskavas¹⁰, kus on välja pakutud 3 varianti, kuidas juhtida nii Tallinna linna Suur-Sõjamäe piirkonna kui Rae valla asumite sademevett. Variandi valiku üle otsustamisel on küsimus eelkõige omavalitsuste (Tallinna linn ja Rae vald) vahelises kokkuleppes. Ülemiste järve valgala kaitse seisukohast ei ole ükski variantidest halb, kõigi kolme variandi juures on arvestatud, et Mõigu poldritiik säilib sademevee süsteemi olulise osana, mida on vaja rekonstrueerida ja mille mahtu on olenevalt variandist vaja suurendada. Seega omab Mõigu poldritiik ka tulevikus tähtsust Ülemiste järve veekvaliteedi tagamisel. Pakutud lahendustest läks kasutusse kolmas variant, mis tähendab, et sademeveed juhitakse läbi Mõigu poldritiigi Soodevahe kraavi kaudu Pirita jõkke (*Tallinna linnavalitsus ongi korraldusega 4.04.2007 nr 618-k heaks kiitnud Suur-Sõjamäe piirkonna sademevee ärajuhtimisskeemi variantlahenduse C1*).

Mõigu poldritiik kujutab endast sademe- ja kuivendusvee ühtlustusbasseini (pindala on 11,2 ha). Poldritiiki koguneb vesi nii Rae valla Peetri ja Järvekülast kui ka lennuvälja territooriumilt ja Suur-Sõjamäe tööstusaladelt (düücri kaudu lennujaama peakraavist). Ühtlustusbasseini kogunenud sadevesi pumbatakse Tartu mnt sademeveekollektorisse, hoides poldritiigi veetaset normaalolukorras madalamal Vaskjala-Ülemiste kanali veetasemest. Taimes- tikuga kinni kasvanud tiik töötab osaliselt bioloduna. Tööst „Tallinna sademevee seire”¹¹ ilmes, et Mõigu poldri vesi, mis suunatakse Russalka väljalasku, sisaldab küllalt palju üldlammastiku (2002.–2006. aastatel keskmiselt 15 mg N/l). Mõigu poldri lämmastiksisalduse kuukeskmiste väärtuste maksimum esineb kevadeti lume sulamise järgselt. Sel ajal vees leiduv lämmastik pärineb ilmselt lennuväljalt, kus kasutatakse külmumist vältivaid lämmastikku sisaldavaid kemikaale. Kahjuks Tallinna sademeveeseire veekeskkonnale ohtlikke orgaanilisi aineid ei käsitle. Tallinna Lennujaama veeseire¹² andmetel kandub ohtlikke aineid Suur-Sõjamäe tööstusaladelt aeg-ajalt lennuvälja peakraavi ja sealt Mõigu poldritiiki.

⁷ “Peetri küla veevarustuse ja kanalisatsioonitorustike ning puurkaevpumplate ja ülepumpamisjaamade detailplaneering”, OÜ V. ja R. Valk Arhitektuuribüroo, 2002

⁸ Tallinna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava 2004-2015, mai 2004

⁹ Rae Valla asulate veevarustuse ja kanalisatsiooni arengukava, OÜ Projektikeskus, aug 2005

¹⁰ Sweco Eesti AS, aprill 2005

¹¹ Eesti Keskkonnauuringute keskus, Tallinn 2006

¹² Tallinna Lennujaama veeseired 2000-2005. a, AS Maves, Tallinn

Viimastel aastatel on poldritiigist põhjustatud riskid Ülemiste järve veehaardele vähenenud. Tiik paikneb Vaskjala-Ülemiste kanali vahetus läheduses – nii võib avariide korral üleujutuste ja suurvee ajal poldritiigi vesi sattuda järve.

Kokkuvõtvalt saame käesolevas töös loetleda tingimused, mida peab nii heit- kui sademevee ärajuhtimise lahendamisel arvestama:

- Ülemiste järve **lähivalgalal** Rae valla Peetri ja Järvekülalt tuleb sademe- ja heitvesi kokku koguda ja ära juhtida väljapoole Ülemiste valgala. St ei tohi kasutada suublana Ülemiste järve, Ülemiste järve suubuvaid kraave (Vana-Tartu mnt ääres), Kurna oja, Vaskjala–Ülemiste kanalit ega kanaliga ühenduses olevaid kraave (eestkätt Rae peakraav ja Vana Ülemiste-Vaskjala kanalit). Rae valla Peetri ja Järvekülalt ärajuhitava sademe- ja kuivendusvee päritolu väljaselgitamine võib osutuda vajalikuks arendusalade optimaalsete kuivenduslahenduste kavandamisel;
- Ülemiste järve veevarude täiendamiseks välja ehitatud **pinnaveehaarde süsteemi valgalal** tervikuna tuleb vältida nõuetekohaselt puhastamata reovee sattumist valgalal paiknevatesse jõgedesse ja ojadesse, kraavidesse, eelkõige aga Pirita jõkke. Selleks tuleb keskkonnanõuetega vastavusse viia kõik valgalal paiknevad puhastusseadmed.

5 Olulised alad sanitaarkaitsealal ja selle lähiümbruses

Lisaks eelnevates peatükkides käsitletud majandustegevuse ja sademevee mõjudest Ülemiste järve vee kvaliteedile käsitleme käesolevas peatükis teisi järve joogiveeallikana kasutamisele olulisi alasid ja potentsiaalseid ohuallikaid (vt joonis 2 ja lisa 8).

5.1 Järvevana tee 7 a

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala moodustamisel on probleemseks maa-alaks Järvevana tee 7a. AS Tallinna Vesi müüs vallasvarana 11.02.2005. aastal erafirmale ehitusregistris oleva veepumpla kui tootmistevõimeks mittevajaliku ehitise ehitisealuse pinnaga 136,6 m². Pumpla juures asub ka Eesti Energia alajaam nr 577, mille puhul omanik peab järgima vastavaid tehnilisi ja keskkonnavalaseid nõudeid. Müügiobjekti oluliseks osaks olid 31 puurkaevu (ridaveehaare). Ridaveehaare ja nagu ka enamik Ülemiste järve ümbrusest asub nn jätkuvalt riigi omandis oleva maal.

Ostja esitas maa erastamisaotluse Tallinna Maa-ametile, et saada ostetud vallasvara juurde teenindusmaad. Erastamismenetlus on pooleli, erastatava maa piiriettepanek on muutmisel, sest küsitud ulatuses teenindusmaa määramine ei ole loetud põhjendatuks, kuna vastavalt omandireformi seadusele, ei saa erastada teenindusmaad objektidele, mis on kasutusest väljajäetud ja lagunenud. Erinevad ekspertiisid on seda ka kinnitanud.

Nimetatud puurkaevudega on seotud ca pool Ülemiste ridaveehaarde põhjaveevarust (põhja-veevaru kehtivus on aastani 2015, keskkonnaministri käskkiri nr 396, 06.04.2006). Ridaveehaarde lääneosas puudub mujal (kui olemasoleva veehaarde asukoht) võimalus veevaru kättesaamiseks. Tuleb ka arvestada, et vaadeldava Järvevana tee 7a puhul on kehtivas Tallinna üldplaneeringus ja teemaplaneeringus „Tallinna Rohealad” ala käsitletud eelkõige metsa- ja haljasalana. Eeltoodud arvestades on igati põhjendatud ala jätmise Ülemiste järve sanitaarkaitseala piiresse.

5.2 Veepuhastusjaama heitveekanaliseerimine

Veepuhastusjaama heitvesi juhitakse linna kanalisatsioonivõrku. Oht Ülemiste järvele võib tekkida ainult kanalisatsioonisüsteemi rikke tõttu, mis on vähetõenäoline.

5.3 Veepuhastusjaama klooriladu

Klooriladu (valmimisaasta 2004) vastab kõikidele keskkonnakaitsenormidele, on varustatud anduritega ning võimaliku lekke korral käivitub alarmsüsteem.

Nii heitveekanaliseerimise kui kloorilao paiknemine projekteeritava sanitaarkaitsealal on paratamatu ja veeseadusega lubatud, kuna need on vajalikud veehaarderajatise teenindamiseks („Veeseaduse” § 28¹ lg 1).

5.4 Endise Dvigateli tehase veevarustuse lahtine kanal ja pumpla

Endist Dvigateli tehast veega varustanud pumbamaja seisab sanitaarkaitseala Tartu mnt äärses osas kasutusest. Pumbamaja hoone juures on lahtine kanaliosa mille ühendus Ülemiste järvega on küll suletud, kuid suurendab ikkagi riski järvevee reostumiseks Tartu maanteel liiklusavarii puhul (võimalus reostuse kiireks jõudmiseks järve). Pumpla ja selle veevõtukanal tuleb likvideerida, kuna pole teada vajadust nende kasutuselevõtuks.

5.5 Järvevana tee laiendamine ning liiklusintensiivsus magistraalidel

Tartu maantee ja Järvevana tee on Tallinna põhimagistraalid, mida mööda kulgevad raskete veoste marsruudid, mööda Tartu maanteed ka ohtlike veoste marsruudid. Lisaks kasvab liiklusintensiivsus aasta-aastalt. See suurendab liiklusõnnetustest tingitud reostusohu Ülemiste järvele.

Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimisega on ettenähtud tee laiendus kuni 100 m järve poole, mille käigus tuleb maha võtta ligi 4,6 ha metsa. Võimalikku ohtu Ülemiste veereostuseks vähendab põhjavee vool ja maapinna kalle linna suunas. Ülemiste liiklussõlm planeeritavasse sanitaarkaitsealasse ei jää, kuid ta kulgeb paralleelselt sanitaarkaitseala piiriettepanekuga Ülemiste järve põhjaosas. Liiklussõlm on linnale oluline objekt. Kui järgitakse Ülemiste liiklussõlme projekti keskkonnamõju hindamises ja käesolevas projektis toodud meetmeid Ülemiste järve veereostusohu vähendamiseks, siis on liiklussõlme rajamine aktsepteeritav.

Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimisel ja liiklusõnnetustest tingitud reostuste ohu vähendamiseks Ülemiste järvele tuleb rakendada alljärgnevaid meetmeid¹³:

- rajada teemaa piirile, järvepoolsele küljele teetasapinnast kõrgemale jääv tamm;
- rajada sanitaarkaitsealaga piirnevale alale täiendav kõrghaljastus (hekid, puud, vms);
- liiklussõlme autoteelt on vajalik kinnise sademevee ärajuhtimissüsteemi rajamine.

5.6 Tallinna lennujaam ja lennuliiklus

Keskkonnamõju hindamises tõdetakse, et õhusõidukite heitmed ei mõjuta oluliselt Ülemiste järve veekvaliteeti¹⁴. Lennuliiklust üle järve on vastavalt tingimustele ka piiratud.

Lennuväljal kasutatakse suures mahus lennukite jäätõrjevedelikke, mis sisaldavad karbamiidi ja glükooli. Sademeveega kantakse need lennuvälja peakraavi (lennuväljalt tuleva sademevee ja kuivendussüsteemi valgala on 2 km²), kust varasematel aastatel on peakraavi ja Mõigu poldritiiki ühendava düükri külmumisel lennuväljalt tulev vesi sattunud ka Vaskjala-Ülemiste kanalis. Kuna Ülemiste järve vesi on rikas biogeenidest, on karbamiidi (sisaldab kuni 47% puhast lämmastikku) lisandumine järveveele halb. Tallinna Veepuhastusjaama töötajate arvates jõudis selline lämmastikurohke vesi perioodiliselt ka järve. Karbamiidi ja glükooli esinemine vees raskendab toorvee puhastamist. Vähesel määral võib järve madala veeseisu ajal mööda lubjakivi murenemiskoorikut Ülemiste järve kanduda ka lennuvälja territooriumi sademevett¹⁵.

Ülemiste järve reostumise ohu vähendamiseks peab eelkõige välistama sademevee sattumise Vaskjala-Ülemiste kanalis. On tõenäoline, et lämmastikühendite sisaldus järves edaspidi pigem väheneb lennuliiklusala kavandatava sademevee kogumis- ja puhastussüsteemi rekonstrueerimise läbi ja tulevaste piirangute tõttu, mis seatakse karbamiidi kasutamisele õhusõidukite käitamise alade jäätõrjes.

Kavandatav lennuliiklusala arendusprojekt sisaldab järgmisi keskkonnakaitse seisukohast olu-

¹³ Meetmed on ette nähtud ka Ülemiste liiklussõlme ehitamise ja Peterburi tee rekonstrueerimise eelprojekti keskkonnamõju hindamise aruandes.

¹⁴ Keskkonnamõju täiendav hindamine projektidele „Tallinna Lennujaama lennuliiklusala rekonstrueerimine“ ja „Tallinna Lennujaama reisiterminali uuendamine“, Froelich & Sporbeck, veebruar.2006

¹⁵ Tallinna Lennujaama keskkonnaprojekti eeluuring; AS Maves, 1999

lisi meetmeid:

- õliga reostunud pinnase asendamine ja nõuetekohane käitlemine endise hooldeteenistuse kompleksi alal;
- halvas olukorras oleva sademe- ja kuivendusvee ärajuhtimissüsteemi uuendamine;
- perroomilt kogutava sademevee (eel)puhastussüsteemi rajamine;
- õhusõidukite jäätõrje alade rajamine, kus reostunud sademevesi kogutakse eraldi ja vajadusel juhitakse läbi eelpuhasti linna heitveepuhastisse,
- jätkuv sademevee kvaliteedi seiresüsteemi rakendamine.

5.7 Kodala reoveepuhasti

Järvekülas asuvast Kodala reoveepuhastist (septik+ Bioclere +2 biotiiki) juhitakse heitvesi Kurna oja biolodusse (väljalasukood HA1259). Läbides kuivenduskraave ja osaliselt Kurna biolodu jõuab vesi Ülemiste järve. Sageli on puhastist väljuva heitvee lubatud keskmised sisaldused ületanud veeloas märgitud ainete suurimaid sisaldusi. Nii olid 2006. aastal keskmised BHT₇ sisaldused 38 mg/l, heljum 34 mg/l, P_{üld} 5 mg/l, kuigi lubatud oli vastavalt vee erikasutusloale 15, 25 ja 1,5 mg/l.

Kodala reoveepuhastit haldab OÜ Elveso, kes vastavalt vee erikasutusloa tingimustele peab 2008. aasta lõpuks esitama Harjumaa keskkonnateenistusele Kodala puhasti likvideerimise projekti. Kodala reoveepuhasti likvideerimine sõltub omakorda kanalisatsioonisüsteemi ehitamisest Peetri ja Järvekülas.

5.8 "Pühamäe järv"

Eesti järvede nimestiku andmetel¹⁶ on rahvakeeles „Pühamäe järv“ nimetu tehisjärv koodiga 200618, mis asetseb Tartu mnt ja Vana-Tartu mnt nurgal ning on Ülemiste järvega ühendatud toru abil. Arvestades Tartu mnt vahetust lähedusest põhjustatud veereostuse riskidega ja Peetri küla kiiret elamuarendust on oht, et küla sademe- ja reovesi võivad sattuda „Pühamäe järve“ ja sealt edasi Ülemistesse. Seetõttu tuleb „Pühamäe järve“ ühendus Ülemiste järvega katkestada ning vajadusel „Pühamäe järv“ ühendada kavandatava Rae valla sademeveesüsteemiga.

5.9 Kraavid ja kanalid

Tähtsaim on **Vaskjala-Ülemiste kanal**, mille kaudu täiendatakse Ülemiste järve veevaru kogu Ülemiste pinnaveehaarde valgalalt. Vältida tuleb Vaskjala-Ülemiste kanali kaudu reostuse sattumist Ülemiste järve. Et ennetada maismaatranspordi liiklusõnnetustest tulenevaid ohte, tuleks pikendada teede alt läbiminevaid truupe – Vaskjala-Ülemiste kanali ristumistel suurema liiklusköormusega Tallinna ringtee ja Jüri-Aruküla maantee (Tartu mnt truup on juba pikendatud). Kanali ümbruses Ülemiste järve valgalal toimuv tegevus peab vastama kõikidele keskkonnanõuetele.

Ülemiste järve suubuvad ojad ja kraavid. Kurna oja biolodusse voolavad nii Kurna kui endine Katku oja (nn Ülemiste poldriala), nende vesi jõuab Kurna oja biolodu väljalasu kaudu Ülemiste järve. Et ennetada maismaatranspordi liiklusõnnetustest tulenevaid ohte, tuleb pikendada teede alt läbiminevaid truupe ka suurema liiklusköormusega teede ja Kurna oja ristumistel (Tallinna ringtee).

Ülemiste järve suubub kaks kraavi Vana-Tartu mnt poolsest küljest ja kaks kraavi järve lääne-

¹⁶ Eesti järvede nimestik, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus 2006

kaldal (vt joonis 2). Suvel, kuival perioodil on need kraavid üldjuhul kuivad, kuid tugevate sadude ja lumesulamise järgselt valgub vesi Ülemiste järve.

Ülemiste järve suubuvaid kraave ei tohi kasutada eesvooluna tiheasustusalade arenduspiirkondade sademevee ärajuhtimisel. Kraavid tuleb projekteeritud sanitaarkaitseala piires säilitada looduslikuna ehk taimestikuga, siis töötavad nad ka nn biokraavidena ja aitavad võimalikke väiksemaid avariilisi reostusi lokaliseerida enne järve. Vajalik on kraavides oleva veeseisundi regulaarne visuaalne jälgimine, et ennetada võimaliku reostuse sattumist järve.

Ülemiste järve suubuvate kraavide ristumiskohtadel Vana-Tartu mnt-ga tuleb maantee rekonstrueerimisel ette näha truupide pikendamine vähemalt veekaitsevööndi (10 m) ulatuses mõlemal pool teed.

5.10 Ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piiri paiknemise alad lähemal kui 90 m Ülemiste järvest

Ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piir paikneb lähemal kui 90 m Ülemiste järvest järgmistes kohtades (vaata lisa 8 skeemid 1-4):

1. Ülemiste järve piir paiknes möödunud sajandi kaheksakümnendate aastate keskel Tartu maanteest kohati tunduvalt lähemal, kohati ka kaugemal. Seoses autotranspordi intensiivsuse kasvuga ja Tartu maanteel bensiiniveokiga toimunud liiklusõnnetusest õppust võttes täideti Ülemiste järve Tartu maantee ääres tollasest teest ca 100 kauguseni järvest väljavõetud liivaga. Osa liiva võeti ka alalt kus praeguseks on kujunenud nn 90 m defitsiit. Seoses Tartu maantee hilisema laiendamisega on nihkunud teemaa piir seal tänaseks järvele lähemale kui 90 m (lisa 8 skeem 1). Lähemal kui 90 m paikneb Tartu mnt lõik T2, transpordimaa, katastriüksus 78401:121:0001 on registreeritud 27.märts 2002. a.
2. Endise järvevahi maja juures (Järvevana tee 1, elamumaa, katastriüksus 78401:121:0080 registreeritud 19.aprill 1999, lisa 8 skeem 1). Kuna endise järvevahi maja ja kinnistu on antud omanikule ilma piiranguteta, pole käesoleval hetkel võimalik tagantjärele täiendavate tingimuste seadmine. Arvestades kinnistu suurust 1497 m², pole seal võimalik veekeskonna suhtes potentsiaalselt ohtlike reostusallikate (eestkätt naftasaaduste hoidmisehitised) paigutamine, seda vajaliku kuja puudumise tõttu.
3. Vaskjala-Ülemiste kanali Ülemiste järve suubumise juures on kanalisuue põhikaardil loetud järve osaks, mis tekitab nn 90 m defitsiidi (lisa 8 skeem 2). Ilmselt ei mõeldud tekkivale vastuolule põhikaardil järvepiiri kujundades ega hiljem ka Ülemiste järve katastriüksuse moodustamisel. Vaskjala-Ülemiste kanal on kaetud Tartu maanteega ristumise juures mõlemalt poolt ca 60 m ulatuses vältimaks transpordiõnnetustel reostuse sattumist kanalis. Alal (Tartu mnt lõik T3, transpordimaa, katastriüksus 78403:315:0005, registreeritud 11.märts 2002 ja Tartu mnt lõik T4, transpordimaa, katastriüksus 78401:119:0002 registreeritud 13.märts 2002) piisab olemasolevast kanali kinnikatmisest ja lisaks muudeti siin ka nn „ajaloolise sanitaarkaitseala piiri“ paiknemist kanalist kaugenemiseks ja vältimaks transpordivahendite parkimist kanali läheduses (kalameeste autod).

4. Vana-Tartu mnt piirkond ristumisel Peetri küla Aasa tänavaga (lisa 8 skeem 3). Siin on nii Tallinna linna piir kui ka Vana-Tartu mnt teemaa (T-11330 Järveküla-Jüri L1 katastriüksus 65301:001:1353 on registreeritud 31.mai 1999. a) Ülemiste järvele lähemal kui 90 m. Sanitaarkaitseala piir on kulgenud ka varasematel aegadel Vana-Tartu mnt kõrval mööda linnapiiri. Sobilik on Vana-Tartu mnt teemaa järve poolne osa kavandada kergliiklusteena, see vähendaks autotranspordist lähtuvaid riske. Kergliiklustee rajamisel siin Tallinna linna piirides väheneks veelgi sanitaarkaitseala piiri kaugus Ülemiste järvest, lisaks kahaneks järve transpordikoormuse eest kaitsev metsariba.
5. Vana-Tartu mnt 4 piirkond (lisa 8 skeem 3), kus oli vahepeal (2007-2008 esimene poolaasta) näha mõõdistatud piiriettepanek katastriüksuse moodustamiseks (piiriettepanek on tänaseks aegunud). Sanitaarkaitseala piir on kulgenud ka varasematel aegadel mööda Vana-Tartu mnt 4 piirdehekki. Puuduvad faktilised andmed õuema olulisest negatiivsest mõjust, piir võib jääda mööda hekki kulgema.
6. Järveküla piirkonnas (lisa 8 skeem 4) on nii Tallinna linna piir kui Rae valla Järveküla Leerimäe tee 12 (katastriüksus 65301:001:0034 on registreeritud 20.juuli 2000. a) järvele lähemal kui 90 m. Tegelik järve veepiir on erinev ka põhikaardil märgitust, oma osa veepiiri muutusel on olnud ka järve kaldakindlustuse rajamisel ja kaldaäärse muda kõrvaldamisel parandamaks järve veekvaliteeti. Kergliiklustee rajamine siin Tallinna linna piirides väheneks veelgi efektiivse reaalse piiranguga sanitaarkaitseala ulatust Ülemiste järvest.

Kokkuvõte. Ülemiste järve sanitaarkaitseala piir paikneb lähemal kui 90 m Ülemiste järvest üksikutel ajalooliselt väljakujunenud aladel. Lähemal paiknemine on selgunud käesoleva töö käigus tänu kasutatud täpsemate kaartide kättesaadavusele ja johtuvalt 2005 a muutunud veepiiri definitsioonist veeseaduses. Veepiir lähtudes põhikaardil märgitust hakkas kehtima aastal 2005 muudatusega veeseaduses (RT I 2005, 37, 280), varem oli aluseks maakatastri kaardil märgitud veekogu piir, mis mõõdistamata aladel tähendas ebatäpset mustvalget rasterkaarti.

Eespoolvaadeldud maade katastriüksused on moodustatud ajavahemikul 1999-2003 ja omanikele pole kitsendusi katastriüksuse moodustamisel seatud. Alal praegu olemasoleva tegevuse jätkamine on maaomanikel põhjendatav nn õigustatud ootuse alusel. Need alad on kasutusel valdavalt teemaana, kohati ka elamumaana. Puuduvad faktilised andmed nende alade olulisest negatiivsest mõjust Ülemiste järvele.

Otstarbekas on neil ajalooliselt piiranguteta olnud ja veepiirile lähemal kui 90 m paiknevatel aladel rakendada sanitaarkaitseala nõuete leevendamist, veeseaduse järgsete piirangute täitmise nõudmine viiks pikkade kohtuvaidlusteni.

Veeseaduse veepiiri määratlemise muutusest johtuva tänaseks ilmnenu vastuolu likvideerimisel on võimaluseks ka Ülemiste järve täitmine veepiiri joone viimiseks 90 m kaugusele. Veeseaduse 90 m nõue tuleneski varasematelt kaartidelt välja mõõdetud kaugusest Ülemiste järve veepiirist Tartu maanteeeni. Arvestades järve täitmise läbi saavutatavat võimalike ohtude vähenemise väiksust, pole järve täitmine puuduvate meetrite saavutamiseks otstarbekas. Veeseaduse paragrahv § 28 lõige 2 punkt 4 ja § 28 lõige 5¹ muutmine, jättes neist välja viited 90 m osas, pole tõenäoline.

Järgides järve veepiirile lähemal kui 90 m paiknevate transpordi- ja elamumaade aladel üldisi veekaitsenõudeid (s h kujade nõue veekeskonna suhtes potentsiaalselt ohtlike reostusallikate osas) ning kasutades keskkonda mõjutavate tegevuste osas järjekindlalt eelneva kooskõlastuse nõuet, pole nendest puudujäävatest meetritest olulist ohtu Ülemiste pinnaveehaardele.

Aruande lisas 8 skeemidel 1-4 kujutatud aladel, kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud, tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandatavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veehaarde veekaitselist olukorda.

Uute tegevuste kavandamisel tuleb vajadusel rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi meetmeid.

6 Põhja- ja pinnavee seos

Ülemiste järv saab oma vee Vaskjala-Ülemiste kanali ja Kurna oja kaudu ligi 1772 m² pinnaveehaarde valgalalt ning järve edela- ja lõunaosas põhjaveevooluga. Jättes nn põhjaveevalgalt välja sanitaarkaitseala piirist kaugemad piirkonnad Kurna oja ja Vaskjala-Ülemiste kanali ääres ning kuivendatud alad (nagu lennuväli), on Ülemiste järvele oluliseks põhjaveevoolu lähivalgalaks ligi 9 km² suurune ala ümber järve.

Alljärgnevalt skeemilt 2 on näha Ülemiste järve põhjaveevoolu lähivalgala, kust on võimalik reoainete põhjaveevooluga kandumine järve.

Tänases situatsioonis on Ülemiste piirkonnas järvele riskide vähendamiseks oluline eestkätt toimiva ja korras sademevee kogumissüsteemi olemasolu. Ülemiste piirkonnas oleva Tallinna lennuvälja kuivendus- ja sademeveesüsteemi voolusuunad on valdavalt ida- ja lõunasuunas ning moodustuva sademe- ja kuivendusvee kvaliteeti seiratakse perioodiliselt. Võimalikke põhjaveereostusest tulenevaid ohte järveveele aitab vähendada järve veetaseme hoidmine maksimumilähedasena. Peetri ja Järveküla piirkondades tuleb Ülemiste järvele riskide vähendamiseks välja ehitada nõuetekohane sademeveesüsteem.

Ülemiste järve põhjaveevoolu valgala piiri asukoht järve loodeosa luitestikus pole püsiv – põhjaveelahkme paiknemine muutub johtuvalt põhjaveetasemest järve loode- ja põhjaosa piiravas luitestikus. Põhjaveetasemete miinimumperioodil on võimalik, et luitestikus oleva põhjavee tase on madalam järvetasemest ja järvevesi infiltreerub põhjavette.

Ülemiste järvevee seosed põhjaveega määrab põhiliselt järve põhjas olev muda, mis katab ligemale 2/3 järve põhjast (üle 600 ha). Muda tõttu on järve mõju põhjaveele täheldatav vaid järve vahetus ümbruses, piirkondades, kus muda paksus on väike. Infiltratsiooni kiirus järvest põhjavette on määratud põhiliselt mudakihi paksusega järves.

7 Ülemiste põhjavee ridaveehaare ja selle vajalikkus

Aastatel 1960–1973 mitmes jaos ja korduvalt rajatud kuuskümmend 8..14 m sügavust puurkaevu moodustavad Ülemiste põhjavee ridaveehaarde. Maksimaalne veevõtt põhjaveehaardest oli kuni 12000 m³/d. Aastani 2015 kehtib kvaternaari veekihi Ülemiste põhjavee ridaveehaardele kinnitatud põhjaveevaru 6400 m³/d, seda vett on võimalik kasutada linna veevarustuses hädaolukorras (järvevesi on reostunud). Kuna hädaolukorras jääb põhjavee ridaveehaarde veest praegu pinnaveel olevate linnaosade veevarustuseks väheks, on vajalikud ka teised hädaolukorra veevarustuse lahendused.

Põhjavee ridaveehaarde paiknemine on toodud skeemil 2. Eksploatatsiooni ajal puuraugud ummistusid kiiresti (aastas vähenes tootlikkus ligi 2 korda). Veehaare toitub eestkätt pinnasevee voolu arvel, mis moodustus kvaternaari setetes, põhjavee madalseisu ajal ka Ülemiste järve poolt tulevast veest. Põhjaveehaarde vesi nõudis veekäitlust eestkätt rauaühendite ja vee puhastusjaama poolses otsas ka bakterioloogiliste näitajate (vanade mudaväljakute lähedus, puudulik kaevukonstruksioon) joogivee nõuetele vastavusse viimiseks. Veehaarde kasutamine lõpetati 1994. aastal. Praeguseks on veehaare ja selle rajatised (pumpla aadressiga Järvevana tee 7a) amortiseerunud.

Veevõttu põhjavee ridaveehaardest pole veetootjal AS-l Tallinna Vesi tavaolukorras (Ülemiste pinnaveehaare on korras) kavandatud. Arvestades selle vee kogust ja kvaliteeti, ei ole see ka majanduslikult otstarbekas. Huvi põhjavee ridaveehaarde vee järele võib olla eestkätt hädaolukorras, kui Ülemiste järve vett ei saa mingil põhjusel kasutada. Ridaveehaarde alal olevat põhjavett saaks kasutada, kui rajada uued puuraugud, suunata vesi veepuhastusjaama ja sealt edasi väljuvasse jaotusvõrku.

Oluline on säilitada veevõtu võimalus Ülemiste ridaveehaardele kinnitatud põhjaveevarust. Maa veehaarde rajamiseks/rekonstrueerimiseks peab olema olema, kas praeguse ridaveehaarde asukohas või ridaveehaarde idapoolses osas ka Ülemiste järve poole jääval alal. Järvevana tee 7a idapoolses osas ja Järvevana tee 7b juures on sellised sobivad alad olemas ja need jääksid Ülemiste pinnaveehaarde sanitaarkaitsealale vastavalt käesolevale piiriettepanekule. Järvevana tee 7a vanast pumplast lääne pool on ainus veehaarde rajamiseks sobiv ala olemasoleva ridaveehaarde puuraukudega juba kasutusele võetud. Olemasoleva Ülemiste järve ridaveehaarde kasutuskõlblikkuses veendumiseks on vaja teha eraldi uuring. Selle alusel saab otsustada, kas veehaaret taastada või sellest loobuda.

Võrreldes praeguse piirdeaia paiknemisega, on Järvevana tee 7b ridaveehaarde juures Ülemiste järve sanitaarkaitseala piiri muudetud johtuvalt Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimise ja uue piirdeaia loogilise paiknemise vajadusest. Järvevana tee 7b-st ida poole jäänud ridaveehaarde puurkaevud on praegusest Ülemiste järve sanitaarkaitseala piiriettepanekust välja jäetud.

Käesolev Ülemiste järve sanitaarkaitseala piiriettepanek reserveerib uute puuraukude rajamiseks maa-ala piirkonnas, kus ruumi uute kaevude rajamiseks on piisavalt, ja jätab sanitaarkaitseala sisse ka vanade puuraukudega ala, kus pole piisavalt ruumi uute puuraukude rajamiseks.

Seega on Ülemiste põhjavee ridaveehaardele kinnitatud põhjaveevaru kättesaamise tagamiseks parim lahendus Ülemiste järve sanitaarkaitseala kehtestamine vastavalt esitatud piiriettepanekule.

8 Haljastus ja metsaalad

8.1 Haljastuse ja metsa olukord

Ülemiste järv on ümbritsetud kauni ja vaheldusrikka metsaga, va Tartu maanteega vahetult külgnev järve osa ja järve lõunaosas Kurna oja lodu. Metsa segamatule kujunemisele on kaasa aidanud piiratud juurdepääs alale.

Sanitaarkaitsealale jääva metsaga kaetud ala pindala on hinnanguliselt 218 ha, millest u 165 ha moodustavad kultuurpuistud (erineva vanuse, boniteedi ja kasvukohatüüpidega). Järvevana tee, Pärnu mnt ja järve ning Tartu mnt ja järve vahelistel aladel on levinud männi kultuurpuistud. Viljandi mnt ja järve vahelised metsad on tekkelt looduslikumad, väikese kultuurpuistu osakaaluga (vt Lisa 4). Anija metskonna metsameeste hinnangul on Ülemiste järve ümbruse mets kooreüraski poolt kahjustatud, leidub ka surnud metsa, mistõttu vajab mets tõsist hoolust.

Arvestades Looduskaitseaduse § 37 lõikes 2 öeldut, on ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine. Metsa tuleohuklass on keskmine¹⁷.

Ülemiste järve kallastele ja metsaalusele on iseloomulikud samblikud. Samblikes on määratud ka saastetase, mis näitas Ülemiste järve kaldaalade samblikes kõrget Al, Ca, K, Mg, ja Zn sisaldust¹⁸. Üldiselt liigitati Ülemiste ümbrus nõrgalt saastunud tsooniks¹⁹. Samas, kui suurem osa Tallinnast jääb nn keskmiselt saastunud tsooni²⁰.

Ülemiste metsaalad ja järv on soodsaks elupaigaks paljudele linnuliikidele. Tallinna Linnuklubi vaatluste (09.01.2007) andmetel on Ülemiste järvel märgatud järgmisi liike: laululuik, väikekoskel, jääkoskel, kormoran, merikotkas ja merikajakas. Töös „Tallinna Rohealade Linnustik” on tõdetud, et Ülemiste järve äärsel metsa linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks tuleb peatada seniste asumite (Järveküla) laiendamine ning uute ehitamine (Ülemiste järve loodekaldale rajatav elamurajoon) roheala territooriumile.

Tuleb tagada metsa ja selle niiskuse režiimi säilimine senisel kujul. Keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid²¹.

Tallinna üldplaneeringus on kavandatud linna haljastute ühendamine rohelisteks võrguks (va Ülemiste järve kaitsetsoon). Arvestades, et kesklinn jääb tugevalt ja keskmiselt saastunud õhuga tsooni, on siin haljasaladel kahtlemata korvamat väärtus.

8.2 Vääriselupaigad ja looduskaitsealused liigid

Vastavalt loodusdirektiivile tuleb kaitsta ohustatud looma ja taimeliike ning nende elupaigatüüpe ja kasvukohti, aidates kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Sanitaarkaitsealasse jääval Viljandi mnt ja järve vahelisel metsaalal paiknevatel metsakvartalitel 19–21 Ülemiste turbakaldamännikus asuvad (pindalaga 10,1 ha) vääriselupaigad nr 154091–154095 (haruldaste samblikuliikide kasvukohad).

¹⁷ Eesti Metsakorralduskeskuse takseerikirjelduste andmete põhjal, 1994

¹⁸ „Tallinna haljastute olukord ja ettepanekud haljastute süsteemi arenguks”

¹⁹ Saastetsoonid jagati: tugevasti, keskmiselt ja nõrgalt saastunud.

²⁰ Tallinna Haljastuse Arengukava, Tallinna Linnavalitsus, märts 2005

²¹ Tallinna Rohealade Linnustik, MTÜ Tallinna Linnuklubi, 2006

Ülemiste järve ümbruses võeti 2008. aastal kaitse alla III kategooria kaitsealuse taime kahelelise käoheel (*Platanthera bifolia*) kasvupaigad, mis jäävad osaliselt ka kavandatava sanitaarkaitseala piiresse.

Valitsusväliste organisatsioonide poolt läbi viidud inventuuri alusel on projekteeritaval sanitaarkaitsealal looduslikult väärtuslikeks peetud järgmised alad (nn Natura inventuurialad): Mõigu Järveküla salumets ja Ülemiste turbakaldamännik.

Mõigu Järveküla salumets, elupaigatüüp 9020 – *tamme (*Quercus*), pärna (*Tilia*), vahtra (*Acer*), saare (*Fraxinus*) või jalakatega (*Ulmus*) (Fennoskandia hemiboreaalsed looduslikud vanad laialehised epifüütiderikkad salumetsad). Salumetsas asuvad ka looduskaitse all olevad II kategooria kaitsealuste loomade, (*Chiroptera* ja *Eptesicus nilssonii*) nahkhiirte pesakonnad.

Ülemiste turbakaldamännik, elupaigatüüp 91D0 – *Siirdesoo- ja rabametsad.²²

Käesolevas peatükis käsitletud liikide ja alade jätmine Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitsealasse nende kaitse eesmärgil on igati põhjendatud, vt joonis 2.

8.3 Metsa tähtsus Ülemiste järve veehaarde kaitseks

Aiaga piiratud metsa- ja haljasaladel on olnud Ülemiste järve veehaarde kaitseks, aga ka bioloogilise mitmekesisuse säilitamisel väga suur tähtsus. Järv ja seda ümbritsev ökosüsteem on kooslus, mille lõhkumine kahjustab ka teiste linna haljas- ja metsaalade looduslikku mitmekesisust. Nii on näiteks alale jäävad vääriselupaigad liikidele ühenduslülideks sarnaste vääriselupaikade võrgustikus linnas ja selle lähiümbruses.

Mets on oluliseks puhvriks nii liiklusest tuleva õhureostuse kande kui võimaliku pinnase- ja pinnavee reostuse vähendamisel Ülemiste järve.

Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimisega liigub Järvevana tee ja ühtlasi selle kõrvale kavandatud kergliiklustee kuni 100 m järve suunas. Võetakse maha 4,6 ha Ülemiste järve äärset metsa, mis võib suurendada riski Ülemiste järve veereostuseks.

Metsa kaitseks tuleohu eest on oluline, et järve sanitaarkaitseala ümbritseks piirdeaed ja sanitaarkaitsealal kehtivad edaspidigi liikumispiirangud.

9 Sanitaarkaitseala moodustamise ettepanek

9.1 Sanitaarkaitseala ulatuse ja piiri põhjendus

Tulenevalt veeseadusest on Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala ulatuseks veekogu akvatoorium koos kaldavööndiga vähemalt 90 m ulatuses. Sanitaarkaitseala piirid kehtestab sanitaarkaitseala projekti alusel Keskkonnaamet (Harju-Järva-Rapla regioon). Ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piir asub kohati Ülemiste järvele lähemal kui 90 m, need alad on käsitletud detailsemalt peatükis 5.10. Aruande lisas 8 skeemidel 1-4 kujutatud aladel, kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandatavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veekaitsealist olukorda.

²² Märk * tähistab esmatähtsaid elupaigatüüpe, mille tagamiseks on EL eriline vastutus seoses sellega, et suur osa antud elupaiga levialast paikneb liikmesriikide territooriumil.

Riiklikult tähtsa joogiveeallika veekvaliteedi kaitseks teeme ettepaneku sanitaarkaitseala ulatust suurendada. Sanitaarkaitseala pindala on 1260 ha. Sanitaarkaitseala piiri ettepaneku tegemisel on arvestatud nii majandustegevuse mõju Ülemiste järve veehaardele kui ka looduse ja märgalade, samuti nn jätkuvalt riigi omandis oleva maa olemasolu järve ümber ning Tallinna üldplaneeringus kavandatud maakasutust (rohealad).

Sanitaarkaitseala piiriettepaneku muudatused võrreldes 2004. aasta sanitaarkaitseala projektiga on tehtud teadaolevates olulistes piirkondades:

- Järvevana tee 7b kinnistu (tunnus 78401:121:0004, endine soolaladu) ala jäeti sanitaarkaitsealast välja, tänaseks on maa katastrisse kantud ning hetkel asub lao hoones mööbliladu;
- Järvevana tee 7b ja veepuhastusjaama vahelisel lõigul nihkus piir järve poole kuni 100 m tulenevalt Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimisprojekti ettepanekust;
- Kurna oja biolodu juures nihkus piir Ülemiste järve poole kuna välja jäeti plaanitava Tallinna väikese ringtee maa-ala.
- Rae valla Järveküla asumi vastas tehti väiksemaid piiri muudatusi kavandatava kergliiklustee rajamise võimaluse tarvis.
- Järvevana tee ääres enne ristumist Tallinn-Viljandi raudteega tehti väiksemaid piiri muudatusi kavandatava Viljandi mnt ja Järvevana tee ühendamise ja kergliiklustee rajamise võimaluse tarvis.
- Vana-Tartu mnt teemaa (T-11330 Järveküla-Jüri L1 tunnus 65301:001:1353) juures nihutati sanitaarkaitseala piiri mõne meetri võrra järve poole võimaliku kergliiklustee (terviserada) rajamiseks eesmärgil, et oleks tagatud teemaa Rae valla poolsest servast mõõdetult sanitaarkaitseala piirini vähemalt 16 m (v a leevendustega alad, Vana-Tartu mnt paikneb lähemal kui 90m Ülemiste järvest).

Ülemiste järve toide põhjaveevoolust esineb järve lõunakaldal, kus asub ka Kurna oja biolodu ehk tehismärgala. Kurna oja juures ulatub sanitaarkaitsevööndi piir kuni 800 meetrini veepiirist. Kurna oja biolodus toimuv looduslik isepuhastusprotsess on väga oluline Ülemiste järve hea toorvee kvaliteedi seisukohalt. Kurna biolodu on tüübilt vaba-veepinnaga märgala ehk vee puhastamiseks kasutatakse olemasolevat looduslikku lodu, kuhu Kurna oja vesi juhitakse. Selleks, et vesi ei pääseks otse järve, on Kurna oja looduslik suue suletud muldpiirdetammiga ning selle luhapoolsele küljele kaevatud kraavi valgub biolodu läbinud vesi, kust see suunatakse Ülemiste järve läbi muldtammi ehitatud regulaatori kaudu.

Arvestades, et Ülemiste järvest kagus ja lõunas toimub aktiivne elamuarendus, on Kurna oja biolodul oma osa ka elamuarenduse mõju leevendamisel. Biolodu rajatise tuleb pidevalt jälgida ja korrastada. Seetõttu on igati põhjendatud biolodu sanitaarkaitsealasse jätmise veehaarde kaitsmiseks ettenähtud rajatisena.

Viljandi mnt ääres Järve metsas asub vääriselupaik – haruldase samblikuliigi kasvukoht, samuti kahelehelise käokeele (III kategooria kaitsealune taim) kasvukohad ning Ülemiste turbakalda männik, mis on potentsiaalne looduskaitseala. Ülemiste turbakaldamännikust põhja poole liikudes asuvad ridaveehaarde puuraugud, millede juurde on kinnitatud põhjaveevaru.

Järvevana tee äärsel alal tõuseb surve järvele seoses liiklussõlme rekonstrueerimisega ja üha tiheneva liiklusintensiivsusega. Vana-Tartu maantee ääres Rae vallas toimub tihe elamuarendus, mille käigus varasemalt looduslikud ja põllumajanduslikus kasutuses olnud alad asusta-

takse. Asustustiheduse tõusuga suureneb ka võimalik reostusohht järvele, kuna järve lõunakaldal on põhjaveevool järve suunas.

Kinnisvara arendamine loob pideva surve ka järveäärse maa-ala kasutamiseks puhkeotstarbel, mille tagajärjel juhusliku reostuse oht suureneb, kasvavad kulutused sanitaarkaitseala nõuete tagamisel (täiendav valve, suurem tulekahjude oht, piirdeaia lõhkumiste suurenemine seoses parema juurdepääsuga järvele jne).

Ülemiste järvele kui Tallinna joogiveehaardele, kust toimub vahetu vee võtmine veepuhastusprotsessi, on mets ja aed vajalikud joogiveeallika kaitsel. Arvestades senist reaalselt olukorda jäätmemajanduses (näiteks prügi metsaaladel uusasumite kõrval), ei saa riskida järve juhusliku või pahatahtliku reostamisega ohtlike ainetega. Ülemiste järve vee muudab joogiveeallikana kõlbmatuks juba mõne kilogrammi pestitsiidide või polütsükliliste aromaatsete ühendite sattumine järve, sest nende ainete lubatud piirkontsentratsioonid vees on väga väikesed. Aed on põhjendatud Tartu maantee, Järvevana tee ja Vana-Tartu maantee äärsetel aladel ka ohutu liikluse seisukohalt, kuna takistab metsloomade pääsu suure liiklusintensiivsusega tänavatele.

Tulenevalt seadusest ei ole Ülemiste järv avalikuks kasutamiseks ning sanitaarkaitsealal võivad viibida ainult need inimesed, kes täidavad keskkonnajärelevalve ja tervisekaitse, veehaarderajatiste teenindamise, metsa hooldamise, heintaimede niitmise ja veeseirega seotud tööülesandeid. Nii seadusest tulenevaid piiranguid kui järjest kasvavat arendustegevuse survet arvestades on käesolevas projektis tehtud sanitaarkaitseala ulatus ja piirdeaia kasutamine liikumispiirangute tagamiseks igati põhjendatud.

Sanitaarkaitseala kehtestamine aitab tagada Tallinna linna elanike tähtsaima joogiveeallika veekvaliteedi ja ohutu joogivee. Ülemiste järve tähtsus suureneb pidevalt ka Tallinna ümbritsevate omavalitsuste joogiveeallikana Tallinnaga külgnevatel aladel (näiteks Rae vald, Maardu linn). Eesti kõike olulisem joogiveeallikas peab vastama oma veekvaliteedilt nõuetele, olema koguseliselt piisav ja kaitsitud kõrvaliste mõjude eest nii palju kui võimalik.

9.2 Sanitaarkaitseala piir ja piirdeaed

Sanitaarkaitseala piiri kirjeldus on antud Tallinna veepuhastusjaama peaväravast (Lisa 5, piiripunkt nr 1) päripäeva ümber Ülemiste järve. Sanitaarkaitseala piir kulgeb veepuhastusjaama peaväravast piki olemasolevat piiret paralleelselt Järvevana teega puhtavee reservuaari nurgani, pöördub sealt Järvevana tee poole, kulgeb piki Järvevana tee ja Ülemiste järve vahel asuvat piiret Järvevana tee 1 suunas. Ligikaudu 40 meetrit enne Järvevana tee 1 kinnistut (piiripunkt nr 12) pöörab sanitaarkaitseala piir olemasolevast aiast sujuvalt Järvevana tee suunas jäädes kogu aeg ca 90 m kaugusele põhikaardi Ülemiste järvepiirist. Järvevana tee ristmikul Tartu mnt-ga langeb sanitaarkaitseala piir kokku olemasoleva piirdega jalakäijate kõnnitee ääres.

Edasi kulgeb sanitaarkaitseala piir paralleelselt Tartu maanteega kuni Vaskjala-Ülemiste kanalini jäädes kogu aeg ca 90 m kaugusele põhikaardi Ülemiste järvepiirist (valdavalt piki Tartu maantee ja Ülemiste järve vahelist piiret). Edasi piki Vana-Tartu maantee äärset piirdeaeda kuni Vana-Tartu mnt 2 elamu krundini, sealt mööda krundi järvepoolset piiri uuesti Vana-Tartu maanteele. Vana-Tartu mnt teemaa (T-11330 Järveküla-Jüri L1 tunnus 65301:001:1353) juures kulgeb piir valdavalt mööda olemasolevast piirdeaeda, olles kohati sellest kuni ca 2 m järve pool. Vana-Tartu mnt 4 krundi juures kulgeb piir mööda krundi ajalooliselt väljakujunenud piiri (hekk) järv taas Vana-Tartu maanteele, kulgedes piki Rae valla kinnistute piire kuni olemasoleva piirdeaia lõpuni. Edasi pöördub piir Tallinna linna maal jär-

ve poole jäädes Rae valla kinnistute piiridest ca 8m kaugusele. Edasi kulgeb piir kuni Kurna oja praeguse tõkkepuuni (kus enam aeda pole ja vaid aiapostid on püsti). Tõkkepuust edasi kulgeb piir mööda jalgrada ja siis mööda metsateed, kulgedes Liiva linnaosa kohal piki elektriliini trassi äärt, edasi paralleelselt raudtee ja Järvevana teega.

Piirdeaed algab taas Järve metsas vääriselupaikade juures, millega sanitaarkaitseala piir ühtib. Aed ja sanitarkaitseala piir kulgevad praktiliselt paralleelselt kuni Järvevana teeni, kus piir kulgeb praegu olemasoleva piirdeaia sees (piiripunktide 482-487 vahel, seoses vajadusega reserveerida maad Viljandi mnt ja Järvevana tee ristmikule). Edasi kulgeb piir mööda olemasolevat piirdeaeda kuni Järvevana tee 7b maaüksuse kinnistu piirini, mis jääb sanitaarkaitsealast välja. Järvevana tee 7b maaüksusest edasi liigub piir järve poole, praegune aed jääb paralleelselt piiriga jooksmas kuni Tallinna Veepuhastusjaama pääslani. Piir ja aed ühtivad järve põhjaosas Järvevana tee 3a kinnistu otsas, kusjuures kinnistud Järvevana tee 3/1, ja Järvevana tee 5 ja kinnistu Järvevana tee 3a jäävad väljapoole projekteeritavat sanitaarkaitseala piiri.

9.3 Sanitaarkaitseala maakasutus

Ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piir asub kohati Ülemiste järvele lähemal kui 90 m, need alad on käsitletud detailsemalt peatükis 5.10. Aruande lisas 8 skeemidel 1-4 kujutatud aladel, kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud, tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veekaitselist olukorda: (Tallinna linnas Tartu mnt lõik T2, transpordimaa, katastriüksus 78401:121:0001 registreeritud 27.märts 2002. a; Tartu mnt lõik T3, transpordimaa, katastriüksus 78403:315:0005. registreeritud 11.märts 2002; Tartu mnt lõik T4, transpordimaa, katastriüksus 78401:119:0002 registreeritud 13.märts 2002; Järvevana tee 1, elamumaa, katastriüksus 78401:121:0080 registreeritud 19.aprill 1999; Rae vallas Peetri külas Vana-tartu mnt lõik T-11330 Järveküla-Jüri L1 katastriüksus 65301:001:1353 registreeritud 31.mai 1999; Rae vallas Järveküla Leerimäe tee 12 katastriüksus 65301:001:0034 registreeritud 20.juuli 2000).

Eespoolloetletud alade maaomanikel on Veeseadusest tulenevalt automaatselt kohustus täita sanitaarkaitseala nõudeid. Käesoleva sanitaarkaitseala projektiga teeme ettepaneku nõuete leevendamiseks, soovime lähtuda seisukohast, et vajalik on praeguse olukorra mittehalvendamine (sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud). Tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veekaitselist olukorda. Uute tegevuste kavandamisel tuleb vajadusel rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi meetmeid.

Leevendusteta sanitaarkaitseala piires on maaomanikeks AS Tallinna Vesi ja Tallinna linn ning on jätkuvalt riigi omanduses oleval (reformimata) maal riik (Keskkonnaministeerium). Maakasutajaid on lisaks aktsiaseltsile Tallinna Vesi kaks: Tallinna kesklinna linnaosa (Ülemiste asub Tallinna haldusterritooriumil) ja Riigimetsa Majandamise Keskuse Anija metskond.

Aktsiaseltsile Tallinna Vesi kuulub maa katastritunnusega 78401:121:0003 aadressil Järvevana tee 3. Nimetatud kinnistul asuvad peamiselt vee tootmiseks vajalikud ehitised. Tallinna linnale kuulub Ülemiste järve veealune maa (katastriüksus 78401:121:0008, Tallinna linn, Ülemiste järv, 9430659 m², veekogude maa 100%, maakatastris registreeritud 19.06.2007).

Sisuliselt on kogu Ülemiste järve ümbruse maa (va aktsiaseltsile Tallinna Vesi kuuluv maa) nn jätkuvalt riigi omandis olev maa. Vajalik on lahendada Ülemiste järve ümbruse jätkuvalt riigi omanduses oleva (reformimata) maa küsimus peale sanitaarkaitseala kehtestamist, kas munitsipaalomandisse taotlemisega maareformi seaduse § 28 lg 2 alusel (Maa mis on vajalik kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks ja arenguks) või mõnel muul sobival viisil.

Sanitaarkaitsealale jääb objekt asukohaga Järvevana tee 7a – pumbamaja ja alajaam, mis on hetkel vallasvara staatuses. Nimetatud objekti oluliseks osaks on ridaveehaare 31 puurauguga. Vallasvara omanik oli teadlik võimalikust sanitaarkaitseala moodustamisest, kuna juba 2004. aasta Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti eelnõus jäi nimetatud maa-ala sanitaarkaitseala piiresse.

Tallinna linna piires on esitatud kolm maa tagastamistaotlust, mis seni pole lahendatud. Kuna endised kinnistud nr 14227 (Leerimäe A-19), nr 9609 (Andrese 20) ja nr 13698 (Järve A-11) jäävad sanitaarkaitsealale (vaata joonis 1), tuleb peale sanitaarkaitseala kehtestamist sõltuvalt alade paiknemisest maa kas kompenseerida või rakendada servituute. Servituute rakendatakse näiteks Tallinnas puurkaevude sanitaarkaitsealade puhul.

9.4 Sanitaarkaitseala piirdeaia asukoht

Liikumispiirangu kehtestamise eesmärkideks on: keskkonnakaitse alal vältida sanitaarkaitsealal tegevust, mis võiks ohtu seada toorvee kvaliteedi; avaliku huvi tagamine Tallinna elanikele nii toor- kui ka joogiveega varustamisel. Vastavalt Ülemiste järve sanitaarkaitseala piirietepanekule hakkavad piir ja piirdeaed kokku langema, aia uuendamise käigus viiakse aed vastavusse piirietepanekuga. Praegune piirdeaed on Ülemiste järve ümber olnud juba Nõukogu- de ajast ja kohati on aiast järel vaid postid.

Käesoleva sanitaarkaitseala projekti joonistel 3 ja 5 on esitatud olemasoleva aia asukoht. Piirdeaia asukoht tuleb üldreeglina viia sanitaarkaitseala piiriga ühtivaks vastavalt esitatud sanitaarkaitseala piiri ettepanekule (v.a. peatükis 5.10 ja aruande lisas 8 skeemidel 1-4 kujutatud aladel kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud). Kohtades, kus piirdeaed ühtib sanitaarkaitseala piiriga, soovitame piirdeaed rekonstrueerida; kus aed puudub või ei ühti sanitaarkaitseala piiriga, tuleb ehitada uus piirdeaed.

Arvestades senist reaalselt olukorda jäätmemajanduses (näiteks prügi metsaaladel uusasumite kõrval), ei saa riskida järve juhusliku või pahatahtliku reostamisega ohtlike ainetega. Joogiveeallikas toorveevõtuks peab olema kaitstud kõrvaliste mõjude eest nii palju kui võimalik.

Järve kaguosas lõpeb piirdeaed Rae vallaga külgneva Järveküla juures. Kuna Järvekülas toimub tihe elamuarendus on soovitatav pikendada aeda 1–1,5 km Kurna oja biolodu suunas. Järve lõunaosas asuva Kurna oja biolodu ümbruses on pinnas valdavalt soine ning raskelt läbitav – piirdeaeda siin esialgu rajada pole vaja.

9.5 Sanitaarkaitseala tähistavate siltide tekst ja asukohad.

Lisaks aiale peavad sanitaarkaitseala ümbritsema teatud vahemike järel alast inimesi teavitavad sildid. Vt joonis 3: siltide asukoha ettepanek. Siltide tekst oleks soovitatav dubleerida ka vene ja inglise keelde.

Siltide tekst võiks olla järgmine:

Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala.

Sanitaarkaitsealal viibimine keelatud.

info tel., Tallinna Vesi AS -

Enamkäidavates kohtades võiksid sildid lisaks tekstile sisaldada ka skeemi, mis kujutaks Ülemiste järve, orienteerumiseks suuremaid teid, tähtsamaid objekte ja sanitaarkaitseala piiri järve ja teede suhtes. Skeem annaks ülevaate sanitaarkaitseala ulatusest ja võimalustest lahku- da ilma sanitaarkaitseala piiri ületamata.

9.6 Sanitaarkaitseala majandustegevuse kitsendused

Majandustegevuse kitsendused tulenevad vee- ja looduskaitseadusest (vt 2.1). Käesoleva sanitaarkaitseala projektiga ei seata Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitsealale rangemaid piiranguid ja kitsendusi kui seadustes toodud. Üksikutes kohtades aladel, kus praeguseks ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piir osutus paiknevaks lähemal kui 90 m (sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud), teeme ettepaneku kehtestada leebemad nõuded. Alal praegu olemasoleva tegevuse jätkamiseks on kasutajatel nn õigustatud ootuse alusel õigus. Aruande lisas 8 skeemidel 1-4 on kujutatud alad, kus sanitaarkaitseala veeseaduse rangete nõuete järgimine täies mahus on objektiivsetel põhjustel raskendatud. Neil aladel tuleb lähtuda tagada praeguse olukorra mittehahvenemine. Praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutmine tuleb kooskõlastada sanitaarkaitseala kehtestajaga.

Käesoleva projekti kokkuvõttes on esile toodud vajalikud tegevused Ülemiste järve veekvaliteedi tagamiseks ja joogiveeallikana kasutamiseks.

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala hooldusnõuded on kirjeldatud detailsemalt AS Tallinna Vesi rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide dokumentatsioonis. Ettevõttes rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide süsteem tagab jooksvalt vajalike keskkonnaaspektide kajastamise, s h hooldusnõuete täitmise loodaval sanitaarkaitsealal.

Üles võib loetleda regulaarsed tegevusi nagu: sanitaarkaitseala üldine visuaalne kontroll- järelvalve ja sanitaarkaitsealale kehtestatud nõuetest kinnipidamise järelvalve; Tartu mnt truubi sissevooluava jämevõrede puhastamine ujuvast prahist, taimestikust; ujuva prahi ja taimestiku eemaldamine Kurna biolodu truupregulaatori sisse- ja väljavooluotsaku eest. Metsa hooldamine peab toimuma vastavalt kavale (Anija metskond) arvestades Looduskaitseaduse ja käesoleva projekti nõudeid.

Vegetatsiooniperioodil vähemalt 1 kord tehakse järve põhjakalda (Tartu mnt poolne külg) sanitaarkaitseala maa niitmist rohttaimestikust. Kurna oja biolodu muldpiirdetammi ja piirdekraavi vahelise ala niitmist rohttaimestikust tehakse samuti vegetatsiooniperioodil vähemalt 1 kord aastas.

9.7 Avalikud üritused sanitaarkaitsealal

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 18.07.1996. a määrusest nr 191 ei kuulu Ülemiste järv avalikult kasutatavate veekogude hulka²³ ning „Veeseaduse” § 28¹ lõikest 5 tulenevalt võivad sanitaarkaitsealal viibida ainult need inimesed, kes täidavad keskkonnajärelevalve ja tervisekaitse, veehaarderajatiste teenindamise, metsa hooldamise, heintaimede niitmise ja veeseirega seotud tööülesandeid.

Kogu Tallinna linna joogiveega varustav Ülemiste järv asub linna keskel, olles survestatud ühelt poolt üha enam tiheneva liiklusintensiivsuse ja teisalt järve lähedusse rajatud/rajatavate elamurajoonide poolt. Seetõttu võib avalikult kasutatavate kaldaalade puhul kasvada järve riistamise ja reostamise oht, kannatab nii järve ümbruse bioloogiline mitmekesisus kui ka kogu linna rohealade bioloogiline mitmekesisus. Oma osa on siin ka julgeoleku kaalutlustel 350 000 inimese joogiveeallika osas.

Eelnevat kokkuvõttes ei saa Ülemiste järve veehaarde rangete piirangutega sanitaarkaitsealal reeglina lubada avalikke üritusi. Arvestades väljakujunenud traditsiooni võib erandina kokkuleppel Keskkonnaameti, omavalitsuse ja aktsiaseltsiga Tallinna Vesi sanitaarkaitsealal lubada ainult spordiürituse “Ümber Ülemiste järve jook” iga-aastast läbiviimist. Ümber Ülemiste järve jooksu puhul on tegemist nn ajaloolise traditsiooniga, mis annab inimestele võimaluse üks päev aastas tutvuda järve kaldaaladega. Jooks toimub organiseeritud üritusena ja AS Tallinna Vesi töötajate järelevalve all.

10 Transport ja tehnovõrgud sanitaarkaitsealal

10.1 Liikluskorraldus ja juurdepääsud

Liiklemine projekteeritaval sanitaarkaitsealal on võimalik mööda olemasolevaid pinnasteid, mööda kaldakindlustust ja Kurna oja biolodu tammi. Olemasolevad teed ja rajad võimaldavad sanitaarkaitseala valvata ja teenindada.

Projekteeritav sanitaarkaitseala on suures osas ümbritsetud aiaga (va kagu- ja lõunaosa). Väravate asukohad on toodud joonisel 3. Piirdeaeda on vajalik pikendada järve Rae valla Järveküla poolsest küljest Vana-Tartu mnt-lt Kurna oja biolodu suunas. Ülemiste järve lõunaosas on ligipääs järvele Kurna oja kallast pidi. Mõlemal juhul on autotranspordi juurdepääsuteed tõkestatud lukustavate tõkkepuudega (piirdeaeda soisel alal pole). Järve lõunaosa on valdavalt soine, seepärast pole esialgu sinna vajadust piirdeaeda rajada.

Parkimine sanitaarkaitsealal on lubatud ainult veepuhastusjaama territooriumil vastavalt AS Tallinna Vesi kehtestatud korrale.

10.2 Kommunikatsioonid ja tehnovõrgud

Olemasolevad kommunikatsioonid on kaardistatud AS Aakermaa Maamöödubüroo poolt 1999. a. Joonisel 4 on toodud veepuhastusjaamast väljuvate vee- ja kanalisatsioonitrasside asukohad. Veepuhastusjaamast väljuvad vee- ja kanalisatsioonitrassid läbivad projekteeritava sanitaarkaitsealaga piirnevad maaüksused Järvevana tee 3a, Järvevana tee 3/1 ja Järvevana tee 5. Maaüksustele jäävaid elamuid varustatakse veega ja juhitakse ära heitvesi.

²³ Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine, RT I 1996, 58, 1090,

Veepuhastusjaama territooriumil (kuhu jäävad enamus veehaarde eksploatatsiooniks ja vee-
töötluseks vajalikke hooneid ja rajatisi ning trasse) tehtavate tööde keskkonnaohutuse nõuded
kehtestab/on kehtestanud veehaarde valdaja, antud juhul AS Tallinna Vesi. Ka mujal sanitaar-
kaitsealal tegutsemiseks on veehaarderajatiste hooldamiseks, jälgimiseks ja ala valveks keh-
testatud eksploatatsiooni ja hooldusnõuded ning töötajatele ametijuhendid.

Sanitaarkaitsealale jääb üks Eesti Energia AS-le kuuluv alajaam koos kaabelliinidega, millede
teenindamiseks tuleb tagada ligipääs, eelnevalt sellest sanitaarkaitseala valdajat teavitades.
Alajaam nr. 577 paikneb pumbamaja juures Järvevana 7a. Tehes sanitaarkaitsealal alajaama
teenindamiseks vajalikke töid, tuleb rangelt jälgida, et ei tekiks reostuse ohtu.

10.3 Servituudid

Reaalservituutide seadmine sanitaarkaitseala kasuks eeldab valitseva kinnisasja olemasolu.
Käesolevas töös pole sanitaarkaitsealast väljapoole servituutide seadmist vajalikuks peetud.

Tulenevalt sellest, et aadressiga Järvevana tee 7a ridaveehaarde puuraukude juurde on kinnita-
tud riigi põhjaveevaru aastani 2015 (keskkonnaministri käskkiri nr 396, 06.04.2006), peab va-
ru kehtivusajal olema võimalik selle põhjavee kättesaamine ja kasutamine. Maa eraomandisse
andmise korral võib olla see raskendatud. Ridaveehaarde lääneosas pole teisi võimalusi vee-
varu kättesaamiseks sobiva maa-ala puudumise tõttu. Seepärast teeme ettepaneku Järvevana
tee 7a vallasvara juurde sanitaarkaitsealale maad mitte anda või määrata üksnes vähim vee-
haardeehitiste teenindamiseks vajalik maa, juhul kui seal kavatsetakse vett tootma hakata. Kui
maad taotletakse veetootmiseks rekonstrueeritavate puurkaevude juurde, kehtivad alal auto-
maatselt Ülemiste ridaveehaarde sanitaarkaitseala nõuded.

11 Kokkuvõte

Ülemiste järv ja sellega seotud pinnaveehaardesüsteem varustab üle 90% Tallinna elanikest joogiveega. Ülemiste järv on Tallinna peamine joogiveehaare, millest toimub vahetu vee võtmine veepuhastusprotsessi. Järve tähtsus on suurenenud joogiveeallikana Tallinna ümbritsevate omavalitsuste Tallinnaga külgnevatel aladel (Rae vald, Maardu linna liitumine).

Äärmiselt oluline on Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala moodustamine, mis on kohustuslik tulenevalt veeseadusest ja veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise korrast. Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt on koostatud varasemalt aastatel 1997 ja 2004, kuid on jäänud kinnitamata protseduuriliste nüansside tõttu. Ülemiste järve sanitaarkaitseala kitsenduste võõndid enne esimest veeseadust (1994) olid praegusest sanitaarkaitseala piiriettepanekust märksa suuremad (vaata joonis 6). Võrreldes varasemate Ülemiste sanitaarkaitseala projektiettepanekutega, on käesoleva Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti koostamisel tehtud muudatused tulenenud eeskätt veepiiri määratlemise muudatusest veeseaduses 2005 aastal (RT I 2005, 37, 280) ning Ülemiste järve sanitaarkaitseala ulatuse täpsustamisest veeseaduse muudatusega 2008 aasta detsembris (RT I 2009, 1, 2).

Käesoleva töö eesmärgiks on paremini kaitsta ca 350 000 inimese joogiveeallikat ohtude eest, koostades selleks sanitaarkaitseala projekti ettepaneku pinnaveehaaret ümbritseva maa- ja veeala kaitseks ning esitada sanitaarkaitseala võimalik piirdeaia asukoht. Joogiveehaarde valgalal on väga oluline järgida ettevaatuse ja vältimise põhimõtet. Võtmeküsimuseks on ehitustegevuse lähenemine järvele, järve lähivalgalal ühiskanalisisatsiooni ja sademevee ärajuhtimiseks vajalike rajatiste väljaehitamise tempo ning kasvav surve järveäärse maa-ala kasutuselevõtuks.

Sanitaarkaitseala on joogivee võtmise kohta ümbritsev maa- ja veeala, kus veeomaduste halvenemise vältimiseks ning veehaarderajatiste kaitsmiseks kitsendatakse tegevust ja piiratakse liikumist. Oluline joogiveeallikas peab olema kaitstud kõrvaliste mõjude eest nii hästi kui võimalik. Sanitaarkaitseala kehtestamata pole võimalik kindlustada joogiveenõuetele vastava vee tootmist.

Ülemiste järve pinnaveehaarde valgala hõlmab 4,5% kogu Eesti territooriumist (1772 km²), mistõttu ei ole võimalik käesoleva sanitaarkaitseala kehtestamisega lahendada kogu valgala probleeme. Põhikõel ning kogu Ülemiste järve pinnaveehaarde valgala tuleb järgida Ülemiste järve pinnaveehaarde süsteemi lähivalgala veekaitse kava soovitusi veekvaliteedi säilitamiseks.

Arvestades joogiveeallikaks oleva järve veekvaliteedile esitatavate nõuetega ja nende tagamise kindlustamisega ka tulevikus, tehakse käesoleva projektiga ettepanek sanitaarkaitseala ulatust veeseaduses minimaalseks peetud 90-st meetrist enamasti suurendada. Sanitaarkaitsealasse on haaratud Ülemiste järv, selle veehaarderajatised, kaldakindlustusrajatised ja järve lähieümbruse maa-ala, mis tuleb säilitada looduslikuna ja kus tuleb piirata inimeste liikumist. Tagamaks nõuetekohast režiimi tuleb enamus sanitaarkaitsealast tähistada piirdeaia ja vastavate siltidega. Piirdeaia olemasolu on eriti vajalik aladel, kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel raskendatud.

Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala kehtestamisel tuleb sanitaarkaitsealal järgida alljärgnevat Veeseadusest tulenevat piiranguid ja kitsendusi:

- Ülemiste järv ei ole avalikult kasutatav veekogu, järvel puudub kallasrada ning järvel on keelatud suplemine, veesport, veel ja jää liikumine ning kalapüük;
- Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitsealal on majandustegevus keelatud, välja arvatud:
 - veehaarderajatiste teenindamine;
 - metsa hooldamine;
 - heintaimede niitmine;
 - veeseire.
- sanitaarkaitsealal võivad viibida ainult need inimesed, kes täidavad keskkonnajärelevalve ja tervisekaitse, veehaarderajatiste teenindamise, metsa hooldamise, heintaimede niitmise ja veeseirega seotud tööülesandeid. *Põhjendatud vajaduse korral oleks erandiks on ainult iga-aastane traditsiooniline ümber Ülemiste järve jooks, mis toimub organiseeritud üritusena ja Veepuhastusjaama töötajate järelevalve all.*
- sanitaarkaitsealal on keelatud mootorsõidukiga, maastikusõidukiga või ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud veehaarderajatiste, liinirajatiste ja metsa hooldamiseks vajalikeks töödeks;
- Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala metsad pole mõeldud avalikuks kasutamiseks. Hooldus- ja uuendusraiate tegemine on keelatud, toimub välja raiutud või väljalangenud puude pidev asendumine või asendamine uutega.

Majandustegevuse kitsenduste täitmise eest sanitaarkaitsealal vastutab veehaarde omanik (valdaja). Kui veehaarde omanik ei ole maaomanik, siis vastutab ka maaomanik majandustegevuse kitsenduse täitmise eest.

Üksikutes kohtades aladel, kus praeguseks ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piir osutus paiknevaks lähemal kui 90 m (johtuvalt veepiiri definitsiooni muutusega veeseaduses), teeme ettepaneku kehtestada leebemad nõuded. Alal praegu olemasoleva tegevuse jätkamiseks on kasutajatel nn õigustatud ootuse alusel õigus. Aruande lisas 8 skeemidel 1-4 kujutatud aladel, kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud, tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandatavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veehaarde veekaitselist olukorda. Uute tegevuste kavandamisel tuleb vajadusel rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi meetmeid.

Järgides järve veepiirile lähemal kui 90 m paiknevate transpordi- ja elamumaade aladel üldisi veekaitsenõudeid (s h kujade nõue veekeskkonna suhtes potentsiaalselt ohtlike reostusallikate osas) ning kasutades keskkonda mõjutavate tegevuste osas järjekindlalt eelneva kooskõlastuse nõuet, pole nende kohati puudujäävate meetrite pärast olulist ohtu Ülemiste pinnaveehaardele. Puuduvad ka faktilised andmed nende alade olulisest negatiivsest mõjust Ülemiste järvele.

Kui tulevikus kavandatavate uute teedeprojektide analüüsimise tulemusel selgub, et mõistliku lahendustee paigutuseks pole, saab 90 m kaugemale jäävat sanitaarkaitseala piiri muuta põhjendatud vajadustest lähtudes. Uute transpordiprojektidega järve veepiirist 90-st meetrist lähemale tuleku korral tuleb transpordist lisanduvate ohtude vähendamiseks arvestada vajadusega rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi meetmeid vältimaks järve veekaitselise olukorra halvenemist. Ülemiste järve veepiiri nihutati eelmise sajandi kaheksakümnendatel aastatel Tartu maanteega piirnevates lõikudes. Järve täitmise või muude tehniliste lahenduste efektiivsust ja mõju hinnatakse selliste projektide käigus vastavalt seadusandlusest kehtestatud protseduuridele.

Arvestades veeseadusega sätestatud piiranguid liikumiseks sanitaarkaitsealal on kergliiklustee (terviserada) rajamine võimalik eestkätt väljapool sanitaarkaitseala (vana-Tartu mnt osas vaata lisa 8 skeemidel 5). Ajalooliselt väljakujunenud piirde järvele lähemal kui 90 m paiknemisega aladel on kergliiklustee (terviserada) rajamiseks vajalik sanitaarkaitseala kehtestaja nõusolek. Kergliiklustee ja sanitaarkaitseala kokkupuutealal peab sanitaarkaitseala olema ümbritsetud aiaga.

Vältimaks ohte Tallinna linna joogiveeallikale on pinnaveehaarde sanitaarkaitsealal ja selle ümbruses on vajalikud järgmised tegevused ja meetmed:

- korrastada olemasolev ja rajada vajadusel uut piirdeaeda;
- tähistada sanitaarkaitseala siltidega;
- likvideerida endise Dvigateli tehase pumbamaja ja lahtine kanal;
- likvideerida Kodala reoveepuhasti;
- likvideerida „Pühamäe järve“ ühendus Ülemiste järvega;
- hoida Ülemiste järve suubuvad kraavid looduslikena ning jälgida regulaarselt tiheasustusaladelt järve suubuvate kraavide veeseisundit;
- saavutada võimalikult kiiresti kokkulepe Rae valla ja Tallinna linna vahel sademevee ärajuhtimiseks vajalike rajatiste ehitamiseks;
- Ülemiste järve lähivalgalas tiheasustuspriirkondades rajada ühiskanalisatsioon ja korraldada sademevee ärajuhtimine väljapoole Ülemiste järve lähivalgala. Elamuehitus- ja muudest arenduspriirkondadest heitvee ja sademevee (nii kanaliseeritud kui lahtine kraavitus) ärajuhtimisel ei tohi kasutada suublana või eesvooluna Ülemiste lähivalgalale jäävaid Ülemiste järve suubuvaid veekogusid ja kraave. Likvideerida Peetri küla arenduspriirkondades väljaehitatud sademevee ärajuhtimissüsteemide ühendused Pirita-Ülemiste kanaliga ja sellega ühenduses olevate kraavidega;
- Ülemiste järve veevarude täiendamiseks välja ehitatud pinnaveehaarde süsteemi valgalaal tervikuna tuleb vältida nõuetekohaselt puhastamata reovee sattumist valgalaal paiknevatesse jõgedesse ja ojadesse, kraavidesse, eelkõige aga Pirita jõkke. Selleks tuleb keskkonnanõuetega vastavusse viia kõik valgalaal paiknevad puhastusseadmed.
- Ülemiste sanitaarkaitseala vahetus läheduses kavandatavates maantee- ja raudteeprojektides tuleb ette näha meetmed vähendamaks negatiivseid keskkonnamõjusid ja minimeerimaks ohte joogiveeallikale;
- Lahendada Ülemiste järve ümbruse jätkuvalt riigi omanduses oleva (reformimata) maa küsimus peale sanitaarkaitseala kehtestamist kas munitsipaalomandisse taotlemisega maareformi seaduse § 28 lg 2 alusel (maa, mis on vajalik kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks ja arenguks) või mõnel muul sobival viisil. Metsa hooldamine peab toimuma vastavalt kavale (Anija metskond) arvestades Looduskaitseseaduse ja käesoleva projekti nõudeid.
- Tallinna linnas sanitaarkaitseala ettepaneku piiresse jäävate maade tagastamisaotluste alal kehtivad 90 m sees veeseadusest tulenevad piirangud. 90 m kaugemal sanitaarkaitsealale jäävate maade osas võib maa kompenseerida või rakendada servituute, kui sanitaarkaitsealal luuakse tagastatava alaga külgnev kinnistu.
- Järvevana tee 7a vallasvara (kaevud) juurde on otstarbekas mitte anda teenindusmaad, kui kaevudest ei toodeta vett.

Tegevused, mis tuleb teha Ülemiste järve toorveega varustamiseks rajatud pinnaveehaarde süsteemi valgalaal:

- valgalaal paiknevad reoveepuhastid viia keskkonnanõuetega vastavusse (eelkõige Pirita jõel) ehk rekonstrueerida veemajanduskavas välja toodud puhastusseadmed;

- Kurna oja ja Pirita-Ülemiste kanali kallastel tuleb arvestada looduskaitseadusest tulenevaid piiranguid, mis on määratud üle 25 km² suuruse valgalaga veekogudele;
- Pirita-Ülemiste kanaliga ristuvate suuremate maanteede rekonstrueerimisel näha ette truupsildade pikendamine olenevalt liiklusintensiivsusest alljärgnevalt:
 - Jüri-Aruküla mnt-l ja Jüri-Lagedi mnt-l ning Kanali teel Mõigus – vähemalt veekaitsevööndi (10 m) ulatuses mõlemal pool teed;
 - Tallinna ringteel – vähemalt kalda ehituskeeluvööndi (50 m) ulatuses mõlemal pool teed;
- Ülemiste järve suubuvate kraavide ristumiskohad Vana-Tartu mnt-ga - maantee rekonstrueerimisel näha ette truupide pikendamine vähemalt veekaitsevööndi (10 m) ulatuses mõlemal pool teed
- ennetamaks maismaatranspordi liiklusõnnetustest tulenevaid ohte, tuleks pikendada teede alt läbiminevaid truupe ka Kurna oja ja suurema liikluskoormusega teede ristumistel (Tallinna ringtee);
- Vältida ohtlike ainete ga reostumisohtlike heitveelaskude lisandumist.
- Ülemiste järve pinnaveehaarde valgalal on soovitat järgida kasulik Ülemiste järve pinnaveehaardesüsteemi lähivalgala veekaitse kava soovitusi veekvaliteedi säilitamiseks. Pinnaveehaardesse jäävate veekogude hea seisundi saavutamine on eelduseks Ülemiste järve hea seisundi saavutamiseks.

Sanitaarkaitsealaga külgnevatel kinnistutel tuleb hoiduda veekeskkonnale potentsiaalselt ohtlike reostusallikate rajamisest ning lähtuda veeseaduse § 26 „Valgala kaitse veereostuse eest“ lõigetes 3 ja 4 toodust (veekaitse nõuded potentsiaalselt ohtlike reostusallikate kohta nende liikide kaupa). Potentsiaalselt ohtliku reostusallika liigid on: kanalisatsiooniehitised, naftasaaduste hoidmisehitised, siloladustamiskohad, sõnnikuhoidlad ja väetisehoidlad. Välistatud peab olema selliste potentsiaalselt ohtlike reostusallikate kujade sattumine sanitaarkaitseala piiridesse.

Sanitaarkaitsealaga külgnevatel kinnistutel tuleb ehitiste kasutusotstarbe muutmisel ning detailplaneeringute ja/või ehitusprojektide käigus nõuda ka, et oleksid käsitletud alljärgnevalt loetletud teemad: risk reostumisele õnnetusjuhtumite läbi ja reostuskoormuste võimalik suurenemine Ülemiste järve valgalas.

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala kehtestamine oleks oluliseks etapiks kaitsmaks paremini ca 350 000 inimese joogiveeallikat ohtude eest, võimaldab hoida järveümbruse maksimaalselt loodusliku ja veehaardele ohutu.

12 Kooskõlastuste koondtabel

jrk	Asutus või isik	Kirja kuu-päev	Kooskõlastuse sisu	Asu-koht	Märkuste ja ettepanekutega arvestamine
1	Tallinna Kesklinna Linnaosa Valitsus	23.10.2007 nr 9-11/2145II	Rida ettepanekuid mis on leidnud enamuses ka arvestamist	Lisa 7.1	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.1 Tallinna Kesklinna Valitsus
		03.04.2009	Kooskõlastus REG. NR. 4-11/813	Lisa 7.1	Märkusi pole
2	Harjumaa Kesk-konnateenistus, Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regioon	01.10.2007 nr 30-6-2/43184-2	Veeseaduse muutmise vajadus ja täiendusettepanekud	Lisa 7.2	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.2 Harjumaa Keskonnateenistus
			Kokkuvõte Ülemiste sanitaarkaitseala projekti arutelu koosolekust 5.05.2009 johtuvalt Tallinna Kommunaalameti kirjast 23.04.2009 nr 3-1/500.	Lisa 7.2	Protokolliti vajalikud muudatused sanitaarkaitseala projektis Tallinna Kommunaalameti taotlusest lähtuvalt. Vaata peatükk 12.2.1 Harjumaa Keskonnateenistus
3	Tallinna Kommunaalamet	11.10.2007 nr 8.1-1/1705	Kooskõlastus nõudega arvestada esitatud märkusi	Lisa 7.3	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.3 Tallinna Kommunaalamet
		23.04.2009 nr 3-1/500	Taotlus projekti muutmiseks	Lisa 7.3	Projekti muudeti v.a Ülemiste põhjavee ridaveehaarde juures. Vaata peatükk 12.3.
		11.06.2009 nr 4-1/500	Kooskõlastus tingimusel et projekti koosseis oleks Keskkonnaametis 05.05.2009 toimunud koosoleku protokoll.	Lisa 7.3	Arvestatud, vaata peatükk 12.3 ja 12.1
4	Tallinna Maa-amet	03.10.2007 nr 4-13/3472	Kooskõlastus täiendusettepanekutega.	Lisa 7.4	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.4 Tallinna Maa-amet
5	Rae vald	02.10.2007 nr 6-2/3159	Kooskõlastus täiendusettepanekutega.	Lisa 7.5	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.5 Rae vald
6 Sanitaarkaitseala piirdeala sisse jäävate maade omanikud või kasutajad	AS Tallinna Vesi	28.09.2007 m26/0738539-1	Kooskõlastus täiendusettepanekutega.	Lisa 7.6.1	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.6
	Tallinna Kesk-konnaamet	17.10.2007 nr 6.1-3.3/2341	Kooskõlastus märkusteta	Lisa 7.6.2	
	Epp Jürisoo (endine kinnistu nr 9609, Andrese 20)	on tähitud kirja kätte saanud 22.10.07	Epp Jürisoo helistas 23.10.07 (telefonilt 5065265) ja ütles et pole maale nr 9609 (Andrese 20) tagastustaotlust esitanud	Lisa 7.6.3	Tallinna Maa-amet kontrollib tagastamistaotluste toimikuid. Sanitaarkaitseala piiriettepanek jätab 2007 a lõpu seisuga Ravio Lassi mõõdistatud piiriettepanekuga ala välja sanitaarkaitsealast välja. Seisuga 12.01.2009 piiriettepanek osutus aegunuks ja seda Maa-Ameti veebilehed ei näita
	Asta-Miralda Kirsipuu (endine kinnistu nr 14227, Leeri-mäe A-19)	volitatud isik on tähitud kirja kätte saanud 05.11.07	vastust pole laekunud		
	Ravio Lass (endine kinnistu nr 13698, Järve A-11)	on tähitud kirja on kätte saanud 31.10.07	vastust pole laekunud		
7	Keskkonnaministeerium	06.03.2008 nr 11-1-3/434	Veeseaduse muutmise vajadus ja täiendusettepanekud Maa-Ameti	Lisa 7.7	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.7 Keskkon-

jrk	Asutus või isik	Kirja kuu-päev	Kooskõlastuse sisu	Asukoht	Märkuste ja ettepanekutega arvestamine
		06-6	kirjaga		naministeerium. Seoses veeseaduse muudatusega on sanitaarkaitseala kehtestamise volitus Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regioonil, vaata ka peatükk 12.2.
8	Tallinna Linna-planeerimise Amet	Ehitusprojekti menetlus EP 018920	Teade muudatuste vajalikkusest projektis 04.04.08	Lisa 7.8	Arvestatud ettepanekud ja märkused vaata peatükk 12.8 Tallinna Linna-planeerimise Amet
		10.07.2009 nr 9-1/1540	Kooskõlastus märkusteta	Lisa 7.8	
9	Tallinna Tervisekaitsetalitus	28.08.07 nr 6-9/4/1375	Kooskõlastus märkusteta	Lisa 7.9	
10	Nõmme Linna-osa Valitsus	09.2007 nr 2.1.3/664	Kooskõlastus märkusteta	Lisa 7.10	

12.1 Tallinna Kesklinna Valitsus

kiri 23.10.2007 nr 9-11/2145II (lisa 7.1)

1. Ettepanek- Võimalusel kaaluda teatud osas suletud piirde asukoha muutmist. Kas AS MAVES hinnangul ei ole piire omal ajal kohati paigutatud järvest põhjendamatult kaugemale? Piirde asukoha muutmise eesmärgid on meie hinnangul järgmised:

kujundada järve kaitseks tõepoolest range regulatsiooniga kinnise piirdega reaalselt suletud ala arvestades ka lähteülesande p 3.2.2.2. osade alade muutumatul kujul looduslikuna säilitamise vajadust ning teisalt kujundada range regulatsiooniga suletud alale lisaks seda ümbritsevatsoon, mida antud töös reguleeritud viisil ja avalikes huvides on siiski võimalik kasutada.

Vastus: Käesoleval juhul kehtestatakse sanitaarkaitseala veeseaduse põhjal ja veeseaduse põhjal moodustatava sanitaarkaitseala piires leebemate nõuetega tsoonide kehtestamist on peetud otstarbekaks vaid üksikutes kohtades aladel, kus praeguseks ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piir osutus paiknevaks lähemal kui 90 m (sanitaarkaitseala veeseaduse rangete nõuete järgimine täies mahus on siin objektiivsetel põhjustel raskendatud, vaata lisa 8 skeemid 1-4). Lisaks sanitaarkaitseala nn „veeseaduse regulatsiooniga suletud alale“ võib planeeringuseaduse põhjal erinevate planeeringutega kehtestada sanitaarkaitsealast väljapoole täiendavaid maakasutuse kitsenduste tsoone planeeringutega, näiteks kesklinna üldplaneeringuga.

2. Ettepanek- Tulenevalt eelpool toodust tuleb lähteülesande p 3.2.8 kohaselt leida võimalused ning seada olulisemad tingimused jalgratta- ja muude kergliikluse radade rajamiseks. Perspektiivne trass tuleb peale kanda. Trassi määramisel arvestada muuhulgas ka AS K-Projekt'i poolt koostatava eelprojekti staadiumis olevas „Ülemiste liiklussõlme ehitamise ja Peterburi tee rekonstrueerimise projekt" liiklusskeemis tähistatud kergliiklustee lõigu ning selle kergliiklustee trassi jätkamise vajadusega Valdavas osas on meie hinnangul võimalik trass paigutada väljapoole 90m piiri.

Vastus: Kergliikluse tee perspektiivsest trassist tulenev piiriettepanek K-Projektist on kantud aruande lisa 8 skeemidele 1-4. Kõnealune LÜ punkt 3.2.8 (esitada tingimused jalgratta- ja muu kergliikluse raja ehitamiseks Ülemiste järve sanitaartsoonis) vastolus veeseadusega ja sanitaarkaitsealal avalikult kasutatavat kergliiklust olla ei saa. Seega teeme oma projektis ettepaneku kergliikluse arendamiseks eestkätt väljaspool sanitaarkaitseala. Trassi asukoha määramine väljaspool sanitaarkaitseala pole käesoleva töö ülesanne, korrigeeritud piiriettepanekus on maksimaalselt arvestatud K-Projektis valminud kergliikluste trassi paiknemise eeskitsidega.

3. Palume täita lähteülesande p 4.11 ja 4.12 nõuded. Tööst ei nähtu, et oleks tehtud koostööd sanitaarkaitsealal asuvate kinnistute omanike ning maa tagastamise õigustatud subjektidega. Oleme seisukohal, et nende seisukohad kavandatava suhtes tuleb kooskõlastuste ringi käigus välja selgitada.

Eespoolloetletud alade maaomanikel on Veeseadusest tulenevalt automaatselt kohustus täita sanitaarkaitseala nõudeid. Käesoleva sanitaarkaitseala projektiga teeme ettepaneku nõuete leevendamiseks, soovime lähtuda seisukohast, et vajalik on praeguse olukorra säilitamine (sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud).

Vastus: Sanitaarkaitseala piiriettepaneku sees kuni 90 m kaugusel veepiirist asuvate kinnistute omanikel on Veeseadusest tulenevalt automaatselt kohustus täita sanitaarkaitseala nõudeid. Alale kus sanitaarkaitseala piiriettepanek on kaugemal kui Veeseaduses minimaalselt nõutav 90 m jääb aktsiaseltsile Tallinna Vesi kuuluv maa katastritunnusega 78401:121:0003 aadressil Järvevana tee 3 kelle kooskõlastus on aruandele lisatud (vaata lisa 7.6.1). Kolmele siiani menetletavale tagastamistaotluse esitajale on teavituskirjad välja saadetud (vaata peatükk 12.6.2 ja lisa 7.6.3). Kuna piirdeaed on kavas rajada sanitaarkaitsealasse jäävale alale, langevad LÜ punktid 4.11 ja 4.12 kokku.

4. lk 26, 1 lõik- väide Järvevana tee 3a kinnistamata krundis osas ei ole tõene. Kinnistu nr 6578501 aadressiga Järvevana tee 3a, suurusega 4978m², sihtotstarve 100% ärimaa, on kinnistusraamatusse kantud juba 05.06.2002 ning selle omanikuks on äriühing AS Kalev Real Estate Company. Kinnistule on uushoonestuse rajamiseks ka taotlus esitatud. Täiendavat infot taotluse sisu kohta saab Tallinna Linnaplaneerimise Ameti detailplaneeringute teenistuse kesklinna osakonnast.

Vastus: Järvevana tee 3a kinnistu 6578501 on joonisel 1 tähistatud katastri tunnusega 78401:121:0007

5. Osa erakinnistutest jääb sanitaarkaitsealale osa vahetult külgnevad sanitaarkaitsealaga. Ka külgnevatel kinnistutel toimuv majandus-ja ehitustegevus võib avaldada mõju sanitaarkaitseala seisundile ning sedakaudu järvele. Linnaosa on seisukohal, et muuhulgas on üks väärtusi sanitaarkaitsealal erakinnistutel ja nende ümbruses paiknev männik koos luidetega, millede seisundit võib kavandatav ehitustegevus oluliselt mõjutada.

6. Ettepanek - Lähteülesande p 3.1.3 ja 3.2.3 alusel palume anda hinnang, kas ja milline võib olla alaga külgnevatel Järvevana tee 3a ja Järvevana tee 7b ning alal asuval Järvevana tee 7a kinnistutel majandus- ja ehitustegevuse arengust tulenev võimalik mõju veehaardele. Määrata milliste täiendavate uuringute ja/või ekspertiiside teostamine võib osutuda vajalikuks nt kinnistutel asuvate ehitiste kasutusotstarbe muutmisel ning detailplaneeringute ja/või ehitusprojektide koostamise käigus.

Lähteülesande p 3.1.3 ja 3.2.3 alusel käsitleda Järvevana tee 7b kinnistut perspektiivse ehitustegevuse seisukohalt. Meile teadaolevalt on seal soovitud algatada detailplaneeringu koostamist uushoonestuse rajamise eesmärgil. Täiendavat infot taotluse sisu kohta saab Tallinna Linnaplaneerimise Ameti detailplaneeringute teenistuse kesklinna osakonnast.

Vastus: Majandustegevuse mõju on käsitletud aruande peatükkides 3, 4 ja 5. Aruande kokkuvõttesse on lisatud alljärgnev kokkuvõttev lõik:

Sanitaarkaitsealaga külgnevatel kinnistutel tuleb hoiduda veekeskonnale potentsiaalselt ohtlike reostusallikate rajamisest, lähtuda Veeseaduse § 26 „Valgala kaitse veereostuse eest“ lõigetes 3 ja 4 toodust (veekaitsenõuded potentsiaalselt ohtlike reostusallikate kohta nende liikide kaupa). Potentsiaalselt ohtliku reostusallika liigid on: kanalisatsiooniehitised; naftasaaduste hoidmisehitised; siloladustamiskohad; sõnnikuhoidlad; väetisehoidlad. Välistatud on selliste potentsiaalselt ohtlike reostusallikate kujade sattumine sanitaarkaitseala piiridesse. Sanitaarkaitsealaga külgnevatel kinnistutel tuleb ehitiste kasutusotstarbe muutmisel ning detailplaneeringute ja/või ehitusprojektide käigus nõuda ka et oleksid käsitletud alljärgnevalt

loetletud teemad: risk reostumisele õnnetusjuhtumite läbi ja reostuskoormuste võimalik suurenemine Ülemiste järve valg alas.

7. Tuginedes lähteülesande punktidele 3.1.2, 3.1.6, 3.2.3 ning Tallinna Linnavolikogu 13. mai 2004 määrusega nr 14 kinnitatud Tallinna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavale aastateks 2004-2015 palume hinnata Järvevana tee 7a asuva veepumpla ning selle juurde kuuluvate puurkaevudega kaptaazliini tähtsust ning nende võimalikku kasutust. Nimelt on eelpool viidatud arengukavas ette nähtud võimalus kasutada Ülemiste kaptaazveehaaret juhuks, kui linn otsustab suurendada põhjavee kasutust ja ka selleks, et lahendada hädaolukorras veevarustus (eelkõige Kesklinna ja Lasnamäe varustamise osas). Palume arvestada, et alternatiivseid veevarustussüsteeme puurkaevude baasil on vähe ning uusi rajada keskkonnas maa puudumise tõttu peaaegu võimatu. Järvevana 7a ehitised on AS Tallinna Vesi poolt müüdud erafirmale OÜ Solaron Trade ning meile teadaolevalt on teenindusmaa määramise protsess maa ostueesõigusega erastamiseks pooleli.

Ettepanek: Palume töös objekti käsitlemisel anda hinnang, kas tuleb säilitada nimetatud objekti praegune ehitisregistri järgne kasutusfunktsioon (veepumpla EHR reg kood 120277247, kaptaazliin puurkaevudega EHR reg kood 220310749) ka edaspidi ning kas objekti kasutusotstarbeks peab jääma vee tootmisega tegelemine. Oleme antud küsimuses konsulteerinud ka Tallinna Keskkonnaameti vastava ala spetsialistidega, kes peavad teema käsitlemist antud töös väga oluliseks.

Vastus: Ülemiste ridaveehaarde põhjavee ja järvevee seoseid ja ridaveehaarde vajalikkust on käsitletud peatükkides 6 ja 7.

Kokkuvõtvalt on meie seisukoht nendest peatükkidest alljärgnev: tagatud peab olema võimalus (see tähendab maa) vajaduse korral uute puuraukude ja installatsioonide rajamiseks, juhul kui on väljendatud reaalset soovi sealt vee tootmiseks tava või hädaolukorras. Veepumpla koos puurkaevudega (EHR 120277247 ja EHR 220310749) edasise kasutusfunktsiooni määratlemine sõltub nende seisukorrast ja nende omaniku kavadest. Praeguse kasutusfunktsiooni säilitamine saab olla aluseks linna vajaduste ja vallasvara omaniku vahelistel läbirääkimistel.

Veetootmise otstarbe säilitamine Ülemiste ridaveehaarde maa-alal on soodne lahendus ka Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala seisukohast. Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala pole sõltuvuses põhjavee ridaveehaarde tulevikust. Täpsemalt käsitlevad Ülemiste ridaveehaarde kasutamisevõimalusi, selle otstarbekust, korralduslikku poolt ja tasuvust linnavalitsuses koostamisel olev erakorraliste olude kriisikava ja täpsustamisel olev Tallinna ÜVK.

12.2 Harjumaa Keskkonnateenistus, alates 23.01.2009 Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regioon

Kiri 01.10.2007 nr 30-6-2/43184-2 (lisa 7.2)

1. Kooskõlastamiseks esitatud Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekt ei ole vastavuses veeseaduse §28¹ lg 3 punktiga 1, mille kohaselt seaduse §28¹ lõikes 1 sätestatud kitsendusi rakendatakse Ülemiste järvel koos 90m laiuse kaldavööndiga. Seega eeldab sanitaarkaitseala projektis esitatud lahenduse rakendamine veeseaduse muutmist.

Vastus: Veeseaduse muutmise seaduse vastuvõtmisega 3.12.2008 (RT I 2009, 1, 2) 12.01.2009 lahendati Keskkonnateenistuse kirjas mainitud vastuolu:

- paragrahvi 28 lõike 2 sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõnad „välja arvatud käesoleva paragrahvi 3., 4. ja 5. lõikes sätestatud juhud,“ sõnadega „välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 3, 4, 5 ja 5¹ sätestatud juhud,“;
- paragrahvi 28 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses: (5¹) Veekogu veehaarde sanitaarkaitseala on veekogu akvatoorium koos kaldavööndiga vähemalt 90 m ulatuses, kui vett võetakse üle 500 m³ ööpäevas. Sellise sanitaarkaitseala piirid kehtestab veehaarde projekti või veehaarde sanitaarkaitseala projekti alusel asukohajärgne maakonna keskkonnateenistus.“;
- paragrahvi 28¹ lõike 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „1) käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kitsendusi Kirde-Eesti ja Narva linna veehaardetel Narva jõel ning Tallinna linna veehaardel Ülemiste järvel.“;

Väljavõtte veeseaduse muutmise seaduse seletuskirjast: Eelnõu punktiga 22 lisatakse veeseaduse § 28 lõikesse 2 viide sama paragrahvi lõikele 5¹ ning korrigeeritakse sõnastust. Veeseaduse § 28 lg 2 sätestab sanitaarkaitseala ulatuse välja arvatud § 28 3., 4. ja 5. lõikes sätestatud juhud. Vajalik on täpsustada, et välja arvatud ka § 28 lg 5¹ sätestatud juhud, sest uue lisatava lõikega 5¹ sätestatakse, et sanitaarkaitseala ulatus määratakse sanitaarkaitseala projekti, kui vett võetakse üle 500 m³ ööpäevas.

Eelnõu punktiga 24 lisatakse veeseaduse paragrahvi 28 lõige 5¹. Praegu kehtiva veeseaduse redaktsioon võimaldab kehtestada Ülemiste järvele ainult 90 meetri laiuse sanitaarkaitseala. Ülemiste järv on pinnaveekogu. Arvestades Ülemiste järve asukohaga ja järjest suureneva kinnisvaraarenduse ja sellest tingitud reostusmõjude suurenemisega, on see liiga väike selleks, et tagada järve veele joogivee tootmiseks vajalikku toorvee kvaliteeti. Ülemiste järv on joogiveeallikaks ligi 400 000 Tallinna elanikule, samuti ka ümberkaudsete valdade elanikele ning joogiveega varustatavate alade elanike arv kasvab aasta-aastalt. Antud lõikega sätestatakse, et veekogu veehaarde sanitaarkaitseala ulatus on veekogu akvatoorium koos kaldavööndiga vähemalt 90 m, kui vett võetakse üle 500 m³ ööpäevas. Sellise sanitaarkaitseala piirid kehtestab veehaarde projekti või veehaarde sanitaarkaitseala projekti alusel asukohajärgne maakonna keskkonnateenistus.

Veeseaduse § 28 lg 1 järgi on veehaarde sanitaarkaitseala joogivee võtmise kohta ümbritsev maa- ja veeala, kus veeomaduste halvenemise vältimiseks ning veehaarderajatiste kaitsmiseks kitsendatakse tegevust ja piiratakse liikumist.

Ülemiste järve vee kvaliteedile avaldavad mõju nii lokaalsed tegurid: raudtee, lennujaam, magistraalteed, Tallinna linnas ja ümbruskonna valdades toimuv ehitustegevus, kui ka valgalalt lähtuv reostus, mis halvendab joogivee kvaliteeti.

Toorvee nõutava kvaliteediklassi säilitamiseks on vajalik sanitaarkaitseala projektis hinnata järve lähiümbruse majandus- ja ehitustegevuse arengust tulenevat mõju ja analüüsida komplekselt järve hea ökoloogilise seisundi tagamiseks vajalikke abinõusid. Analüüsi tulemuste põhjal tuleb projektiga määrata Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala piir.

Vastavalt keskkonnaministri 16. detsembri 1996. a määrusega nr 61 kehtestatud „Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise korrale“ on sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise korra ülesandeks kindlustada veehaaret ümbritseval maa- ja veealal põhja- või pinnavee ning veehaarderajatiste kaitse, et

võimaldada joogivee nõuetele vastava vee tootmine. Sama määruse punkt 2.2.2. järgi on pinnaveehaardele kohustuslik koostada sanitaarkaitseala projekt, sõltumata veehaarde tootlikkusest. Kuna veeseaduse olemasolev regulatsioon määrab ära sanitaarkaitseala täpse suuruse, siis projekti koostamise vajadus on kaheldav. Samas aga peakski just projekt, mille käigus uuritakse ja analüüsitakse ülaltoodud asjaolusid ja abinõusid, määrama sanitaarkaitseala konkreetsed ja täpsed piirid.

Selleks, et Ülemiste järve vett saaks jätkuvalt kasutada joogiveeallikana, peab järve toorvee kvaliteet vastama sotsiaalministri 2. jaanuari 2003. a määrusega nr 1 kehtestatud joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuete kvaliteediklassi näitajate piirväärtuste alusel vähemalt III kvaliteediklassi nõuetele. Nimetatud määruse § 3 lg 3 järgi ei tohi pinna- või põhjavett, mille näitajate piirväärtused ületavad III kvaliteediklassi piirväärtusi, valida joogiveeallikaks. AS Tallinna Vesi andmetel kuulub Ülemiste järve vesi II kvaliteediklassi. Mida madalam on toorvee kvaliteediklass, seda suuremaid kulutusi tuleb vee-ettevõtjal teha toorvee töötlemiseks joogivee kvaliteedinõuetele vastavaks.

Praegu asub Ülemiste järve toorvee kvaliteedi tagamiseks vajalik rajatis – biolodu - 900 m kaugusel järvest, mis jääks senikehtiva veeseaduse kohaselt väljapoole seaduses toodud sanitaarkaitse ala piiri.

Eelnõu punktiga 25 muudetakse paragrahvi 28¹ lõike 3 punkti 1. Veeseaduse § 28¹ lõike 3 punktiga 1 on sätestatud, et voolu- ja seisuveekogude veehaarde sanitaarkaitsealal rakendatakse paragrahvi 28¹ 1. lõikes sätestatud kitsendusi Kirde-Eesti ja Narva linna veehaardel Narva jõel ning Tallinna linna veehaarde osas Ülemiste järvel koos 90 m laiuse kaldavööndiga. Arvestades, et Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala ulatus määratakse veehaarde sanitaarkaitseala projektiga või veehaarde projektiga ning et selle minimaalne laius on 90 m ja maksimaalne laius sätestatakse veehaarde sanitaarkaitseala projektiga või veehaarde projektiga, siis on vajalik ka paragrahvi 28¹ lg 3 p 1 ümbersõnastamine selliselt, et ei anta Ülemiste puhul viidet 90 meetrile.

Eelnõu punktiga 26 muudetakse paragrahvi 28¹ lõiget 6. Veeseaduse § 28¹ lõige 6 sätestab, et kui veekogu sanitaarkaitsealal on vaja teha veehaarderajatiste, veekogu või sanitaarkaitseala enda korrashoiuks vajalikke paragrahvi 28¹ lõikes 1 nimetatava töid, annab selleks keskkonnaministri nõusolekul loa kohalik omavalitsus. Muudatusega sätestatakse, et kui veekogu sanitaarkaitsealal on vaja teha veekogu või sanitaarkaitseala enda korrashoiuks vajalikke paragrahvi 28¹ lõikes 1 nimetatava töid, annab selleks keskkonnaministri nõusolekul loa kohalik omavalitsus. Seega on välja jäetud „veehaarderajatiste enda korrashoiuks vajalikke töid“. Veehaarderajatiste puhul ei ole otstarbekas hankida iga kord keskkonnaministri nõusolekut ning praktilises tegevuses saaks lähtuda ehitusseadusest ja kohaliku omavalitsuse loast. Vastava ettepaneku tegi kooskõlastamise käigus AS Tallinna Vesi.

2. Täiendavalt on vaja lisada projekti osa, mis käsitleb sanitaarkaitseala hooldust. Vaja on ette näha sanitaarkaitseala korrashoiu ning Kurna oja biolodu hooldusnõuded.

Peatükki 9.6 „Sanitaarkaitseala majandustegevuse kitsendused“ on lisatud vastavad lõigud:

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala hooldusnõuded on kirjeldatud detailsemalt AS Tallinna Vesi rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide dokumentatsioonis. Ettevõttes rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide süsteem tagab jooksvalt vajalike keskkonnanähtude kajastamise, s h hooldusnõuete täitmise loodaval sanitaarkaitsealal.

Üles võib loetleda regulaarsed tegevusi nagu: sanitaarkaitseala üldine visuaalne kontroll-järelevalve ja sanitaarkaitsealale kehtestatud nõuetest kinnipidamise järelevalve; Tartu mnt truubi sissevooluava jämevõrede puhastamine ujuvast prahist, taimeestikust; ujuva prahi ja taimeestiku eemaldamine Kurna biolodu truupregulaatori sisse- ja väljavooluotsaku eest. Met-sa hooldamine peab toimuma vastavalt kavale (Anija metskond) arvestades Looduskaitse-seaduse ja käesoleva projekti nõudeid.

Vegetatsiooniperioodil vähemalt kord tehakse järve põhjakalda (Tartu mnt poolne külg) sanitaarkaitseala maa niitmist rohhtaimeestikust. Kurna oja biolodu muldpiiridetammi ja piirde-kraavi vahelise ala niitmist rohhtaimeestikust tehakse samuti vegetatsiooniperioodil vähemalt 1

kord aastas.

Kurna oja biolodu hooldusnõuete vajaduse kehtestamine on kirjas AS Tallinna Vesi vee erikasutusloas HR01037 „Kehtestada Kurna oja biolodu hooldusnõuded ja täita neid nii, et oleks välditud sekundaarse reostuse (biolodu enda biomassi lagunemisest tingitud) sissevool järve“. Seega koostab AS Tallinna Vesi biolodu hooldusnõuded juba vee-erikasutusloa kehtivusperioodil ja käesolevas projektis neid täiendavalt üksikasjalikumalt ei käsitleta.

3. Lisaks juhime tähelepanu, et Ülemiste järve veekvaliteeti mõjutavad eelkõige järve valgalal toimuvad tegevused ning järve suubuvate veejuhtmete ja vooluveekogude veekvaliteet. Järve seisundi edasise kiire halvenemise vältimiseks peame vajalikuks koostada Tallinna pinnavee haardesüsteemi sanitaarkaitseala eeskiri. Eeskirja koostamisel lähtuda keskkonnaministri 16.12.1996 määruse nr 16 "Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord" punktis 3 toodust.

Vastus: Aruandes peatükis 2.2.5 „Harju alamvesikonna veemajanduskava“ on lõpus lõik: Pirita jõe ning kogu Ülemiste järve pinnaveehaarde valgalale on soovitatav koostada veehaarde valgala veekaitsekava, mis hindaks võimalikke riske joogivee tootmiseks vajalike kvaliteedinõuete tagamisel ja vajalikke abinõusid nende riskide maandamiseks. Pinnaveehaardesse jäävate veekogude hea ökoloogilise seisundi saavutamine on eelduseks Ülemiste järve hea seisundi saavutamisel. Initsiatiiv sellise kava koostamiseks tulevikus peaks tulema veeettevõtetelt ja Tallinna linnalt.

AS Tallinna vesi on 10.03.2008 välja kuulutanud hanke „Ülemiste järve pinnaveehaardesüsteemi lähivalgala veekaitse kava“. Tööd teeb Sweco Projekt AS, töö vormistamine ja esitamine kooskõlastamiseks on tähtajaga 15.11.2008.a. Hanke eesmärk: Ülemiste järve pinnaveehaardesüsteemi lähivalgalale detailse tööplaani koostamine toorvee kvaliteedi parandamiseks ehk Ülemiste järve hea ökoloogilise seisundi saavutamiseks. Tehnilis-majanduslikult põhjendatud ennetusmeetmete kavandamine pinnaveehaardesüsteemi töökindluse suurendamiseks ja riskide maandamiseks transpordihäirete korral. Ülemiste järve lähivalgalana käsitletakse hankes: Ülemiste järve suubuvate kraavide valgala; Kurna oja ja sellega ühenduses olevate kraavide valgala; Pirita-Ülemiste kanali ja sellega ühenduses olevate kraavide valgala; Pirita jõe looduslik valgala (jõe lõik lätest kuni Vaskjala profiilini arvestamata Soodla-Järga-Pirita veehaardesüsteemi).

Nimetatud aruanne „Ülemiste järve pinnaveehaarde süsteemi lähivalgala veekaitse kava“ on valminud ja selles öeldakse Pirita jõe hea seisundi saavutamiseks aastaks 2015 on Vee Raamdirektiivist tulenevalt planeeritud meetmed, mis peavad tagama Pirita jõe hea seisundi. Seega peaks kehtivate seaduste järgsete nõuete täitmise läbi paranema ka Ülemiste järve pinnaveehaarde valgalalt järve sissetuleva toorvee kvaliteet hakkama paranema. Nimetatud aruandes on tehtud ettepanek taotleda keskkonnaministeeriumilt Kurna oja, Pirita-Ülemiste kanali, Ülemiste järve ja Raku ning Männiku järve väljalülitamist heitveesuublate loetelust.

12.2.1 Kokkuvõte Ülemiste sanitaarkaitseala projekti arutelu koosolekust 5.05.2009

-1-

Kokkuvõte Ülemiste sanitaarkaitseala projekti arutelu koosolekust 5.05.2009 johtuvalt Tallinna Kommunaalameti kirjast 23.04.2009 nr 3-1/500.

Kommunaalameti ettepanekute arutelul 5.05.2009 osalesid Jaan Niinberg (AS Tallinna Vesi), Indrek Tamm (AS Maves), Madis Kõrvits ja Ingrid Jakobson (Tallinna Keskkonnaamet) ning Kalle Türk (Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regioon).

Taust: AS-i Maves on koostanud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti, mille koostamine tuleneb Tallinna Linnavalitsuse 29.11.2006.a korraldusest nr. 2416-k. Sanitaarkaitseala projekt esitati 10.09.2007 Tallinna Kommunaalametisse kooskõlastusteks. Kommunaalameti kirjas nr 8.1-1/1705 11.10.2007 toodud ettepanekud viidi sanitaarkaitseala projekti. Kuna Kommunaalameti kirja kolmanda punkti osas [Palume kajastada joonisel 5 rulluisurada (vt lisatud joonist "Rulluisurada ümber Ülemiste järve", koostaja K-Projekt AS) üle 90 m ulatuses veehaarde sanitaarkaitsealas] on toimunud olulisi muudatusi sanitaarkaitseala piiri paiknemise osas kergliiklustee võimaldamiseks, esitati Ülemiste sanitaarkaitseala projekt Kommunaalametile täiendavale kooskõlastusele.

Tallinna Kommunaalamet teeb oma teises kirjas 23.04.2009 nr 3-1/500 ettepanekud:

1. Vajaliku 90 m tsooni tagamiseks Tartu mnt lõigul täita Ülemiste järve 7917 m² ulatuses, sh Ülemiste liiklussõlme rajamiseks 4043 m² ulatuses nihutades järve täitmise läbi veepiir vajalikule kaugusele olemasolevate tehnovõrkude ja rajatistega koormatud maa-alast (teemaa). Veepiiri muutmise tulemusena kattuks planeeritav Ülemiste sanitaarkaitseala piir ajalooliselt väljakujunenud Ülemiste järve sanitaarkaitseala piiriga;
2. Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala piiriga tuleb ühitada ka põhjavee Ülemiste ridaveehaardele ette nähtud sanitaarkaitseala piir, kuna ridaveehaarde sanitaarkaitseala piir ulatub 450 m lõigul kuni 20 m sügavuselt teemaa (Järvevana tee T15) sisse.

Arutelu käigus jõuti järeldustele:

1. Teemaast 90 m nõude täitmiseks pole Ülemiste järve täitmine hädavajalik. Kavandatava Ülemiste sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis (kui praegune teemaa jääb lähemale kui 90 m järvest) on aktsepteeritavad tegevused, mis ei halvenda järve praegust veekaitselist olukorda ja ei suurenda pinnaveehaarde kasutamise riske. Uute tegevuste kavandamisel Ülemiste sanitaarkaitseala leevendustega alal tuleb rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi leevendusmeetmeid.
2. Ülemiste põhjavee ridaveehaarde sanitaarkaitseala ühitamine Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitsealaga pole kooskõlastuseks esitatud pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projekti ülesanne, kuna põhjaveehaarde kaevude sanitaarkaitseala moodustamise aluseks on kaevude paiknemine, kavandatav veevõtt kaevudest ja ala põhjavee kaitstus. Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projektil pole vastuolu teemaaga (Järvevana tee T15).

Järvevana tee T15 teemaa sisse ulatub seitsme puuraugu (aadressidega Järvevana tee 7a ja Järvevana tee 7b) sanitaarkaitseala.

Järvevana tee 7b puurkaev PK-20 on maaomanikul kavas tamponeerida vastavalt kinnistu detailplaneeringu kooskõlastuse tingimustele, reserveerides sealhulgas kinnistu lõunanurgas sobiva ala uue kaevu rajamiseks. Tamponeerimise järel kaob vastuolu teemaa ja kaevu sanitaarkaitseala vahel. Ülemiste põhjavee ridaveehaarde olemasolevad puurkaevud on Järvevana tee 7b kinnistul läbiviidud uuringu järgi amortiseerunud ja vajavad tamponeerimist, kinnitatud põhjaveevaru kättesaamiseks (uute kaevude rajamiseks) vajalik maa-ala on siin järve poole olemas Ülemiste järve sanitaarkaitseala piires.

Aadressil Järvevana tee 7a puurkaevude võimaliku tamponeerimise osas tuleb huvitatud poolel ühendust võtta Järvevana tee 7a kaevude omanikega. AS Tallinna Vesi müüs vallasvarana 11.02.2005. aastal erafirmale ehitusregistris oleva veepumpla ehitisealuse pinnaga 136,6 m². Pumpla juures asub ka Eesti Energia alajaam nr 577 ja müügiobjekti oluliseks osaks olid Ülemiste ridaveehaare 31 puurkaevu.

Järvevana tee 7a kuue kaevu (joonisel kaevud numbritega 17-19, osa kaeve on asendatud, mistõttu on kaevunumbritele on lisandunud ' ja ''). seisundi ja seni tamponeerimata kaevude asukohtade selgitamiseks (seega ka 50m sanitaarkaitseala piiri täpsustamiseks) on soovitat läbi viia vastav uuring. Kokkuleppel kaevuomanikuga võib mainitud kaevud tamponeerida ka teedeprojekti arendamise käigus, reserveerides uue kaevu rajamiseks sobiva ala, kui on soov või vajadus vaadeldavalt alalt põhjavett võtta.

Ülemiste sanitaarkaitseala projekti autoritel esitada kavandatud teksti muudatused, koostada vastuskiri Kommunaalametile ühes ettepanekuga arutada väljapakutud lahendusvariante.

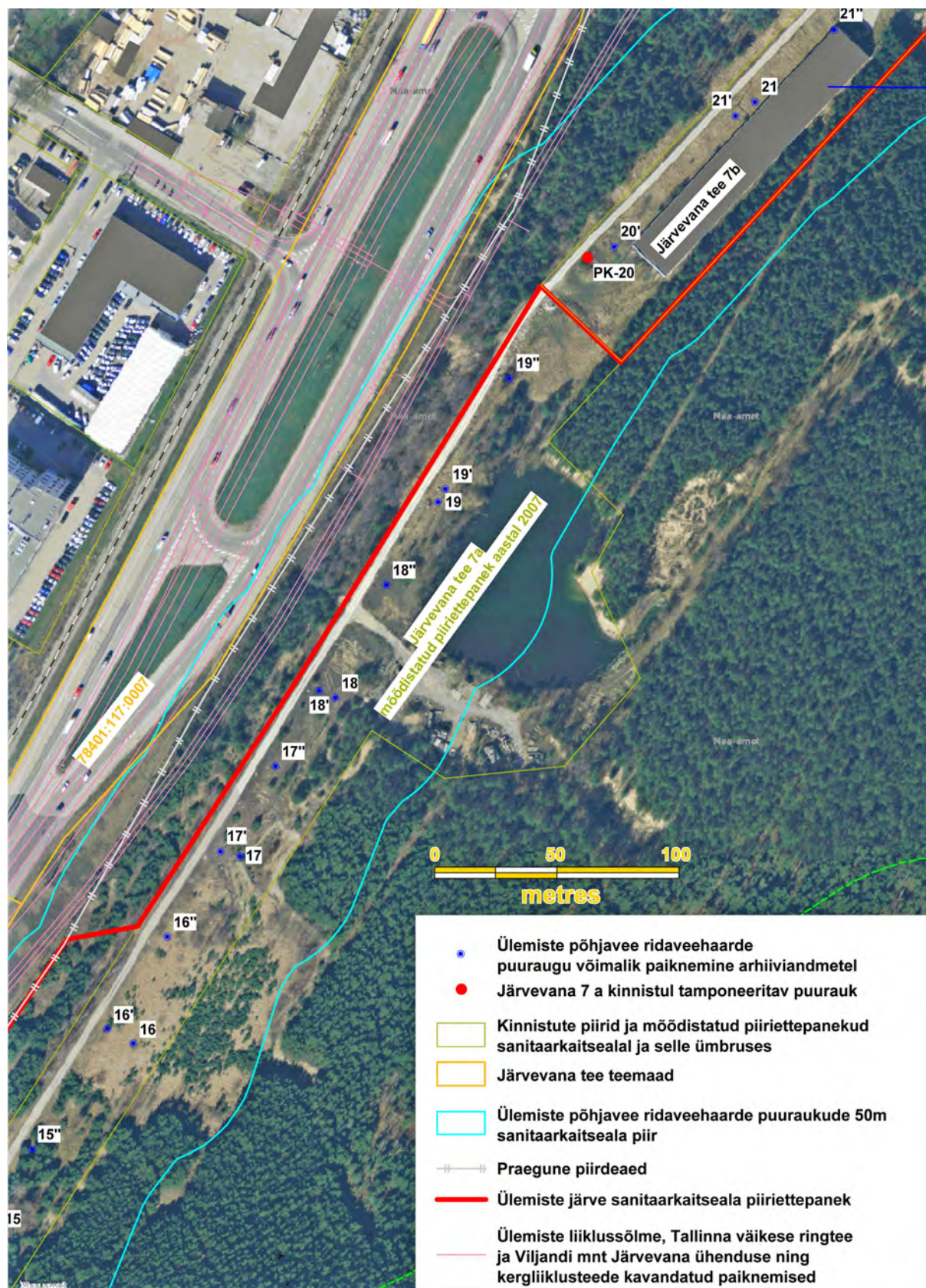
Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projektiettepanekus olevate praeguste leevendustega alade olemasolu ei nõua järve täitmist, tulevikus mingil muul põhjusel esile tulla võivat möödapääsmatut järve täitmise vajadust saab menetleda peale sanitaarkaitseala kehtestamist.

Arutelu tulemused protokollis I.Tamm AS Maves

Lisa: Veerenni joonis

Veerenni joonis, kokkuvõtte Ülemiste sanitaarkaitseala projekti arutelu koosolekust 5.05.2009

12.3 Tallinna Kommunaalamet

kiri 11.10.2007 nr 8.1-1/1705 (lisa 7.3)

Tallinna Kommunaalamet kooskõlastab Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti tingimusel, et projekti korrigeeritakse vastavalt meie ameti järgnevatele märkustele:

1. Lk. 14 on toodud lause "Üheks võimaluseks transpordist lähtuvate ohtude vähendamiseks on ". Leiame, et otstarbekas on asendada sõna "üheks" sõnaga "ainu". Seega on õigem, olemasolevat olukorda kajastades lause "Ainuvõimaluseks transpordist lähtuvate ohtude vähendamiseks...".

Vastus: Kuna ainuvõimalus on liialt kategooriline ja sõltub kavandatava transporditee olulisusest, täiendati aruannet (lk 15) ja kokkuvõtet alljärgneva lõikudega: Kui tulevikus kavandatavate uute teedeprojektide analüüsimise tulemusel selgub, et mõistlikku lahendust tee paigutuseks pole, saab 90 m kaugemale jäävat sanitaarkaitseala piiri muuta põhjendatud vajadusest lähtuva vastava kaalutusotsusega.

Uute transpordiprojektidega järve veepiirist 90-st meetrist lähemale tuleku korral tuleb transpordist lisanduvate ohtude vähendamiseks arvestada vajadusega järve veepiiri nihutada vajalikule kaugusele, samuti muude vajalikuks peetavate meetmete rakendamisega. Ülemiste järve veepiiri nihutati eelmise sajandi kaheksakümnendatel aastatel Tartu maanteega piirnevates lõikudes.

2. Joonis 5: Kommunaalamet leiab, et vaja on täiendada joonise teksti alljärgnevalt: "siin on järve täidetud ja täidetakse tulevikus rajatavate infrastruktuuride mõju vähendamiseks".

Vastus: Joonistele 5 ja 2 lisati tekst: „Siin on järve täidetud ja tulevikus rajatavate infrastruktuuride mõju vähendamiseks saab vajadusel täita ka edaspidi“. See ala on tähistatud joonisel 5 tingmärgiga „Liiklusest johtuva reostuseohu vähendamiseks on alal järve täidetud, veepiir on teedest eemale viidud“. Joonisel 2 tähistatud tingmärgiga „Järve on täidetud infrastruktuuride mõju vähendamiseks“.

3. Palume kajastada joonisel 5 rulluisurada (vt lisatud joonist "Rulluisurada ümber Ülemiste järve", koostaja K-Projekt AS) üle 90 m ulatuses veehaarde sanitaarkaitsealas.

Vastus: Kergliikluse tee perspektiivsest trassist tulenev piiriettepanek K-Projektist on kantud lisas 8 olevatel skeemidele. Kergliikluse tee perspektiivsest trassist ja planeeritava Viljandi mnt ja Järvevana teeühenduse ning Veerenni potentsiaalse liiklussõlme vajadustest tõttu nihutati sanitaarkaitseala piiri Järvekülas, Vana –Tartu mnt piirkonnas, Kurna oja ja biolodu juures, planeeritava Viljandi mnt ja Järvevana teeühenduse ning Veerenni potentsiaalse liiklussõlme juures. Käesolevas sanitaarkaitseala projekti korrigeeritud piiriettepanekus on maksimaalselt arvestatud ka K-Projektis valminud kergliiklustee paiknemise eskiisidega.

Johtuvalt aastatel 2008 ja 2009 tehtud muudatustele sanitaarkaitseala piiri paiknemises, esitati projektiettepanek 2009 aastal täiendavale kooskõlastusele Tallinna Kommunaalametisse.

Kiri 23.04.2009 nr 3-1/500 Taotlus projekti muutmiseks (lisa 7.3)

1. Tallinna Kommunaalamet teeb ettepaneku vajaliku 90 meetri tsooni tagamiseks Tartu mnt lõigul täita järve 7917 m² ulatuses, sh Ülemiste liiklussõlme rajamiseks 4043 m², nihutades järve veepiir vajalikule kaugusele olemasolevate tehnovõrkude ja -rajatistega koormatud maa-alast. Veepiiri muutmise tulemusena kattuks planeeritav veehaarde sanitaarkaitseala piir ajalooliselt väljakujunenud Ülemiste järve kaitseala piiriga.
2. Sanitaarkaitseala piiriga tuleb ühitada ka kaptaazveehaardele ette nähtud sanitaarkaitseala piir.

Ülemiste järve sanitaarkaitseala projektis tehti alljärgnevad muudatused:

1. Asendati Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti lk 22 (Ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piiri paiknemise alad lähemal kui 90 m Ülemiste järvest) ja lk 37 (Kokkuvõte) lõigud: *Aruande lisas 8 skeemidel 1-4 kujutatud aladel, kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud, tuleb lähtuda praeguse olukorra säilitamisest. Nendel aladel praeguseks ajalooliselt väljakujunenud situatsiooni muutmine tuleb kooskõlastada sanitaarkaitseala kehtestajaga.*

Lõiguga:

Aruande lisas 8 skeemidel 1-4 kujutatud aladel, kus sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud, tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandatavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veehaarde veekaitselist olukorda. Uute tegevuste kavandamisel tuleb vajadusel rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi meetmeid.

2. Asendati Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti lk 29 (Sanitaarkaitseala ulatuse ja piiri põhjendus) ülaosas lõik: *tuleb lähtuda praeguse olukorra säilitamisest.*

Lõiguga:

tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandatavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veekaitselist olukorda.

3. Asendati Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti lk 30 (Sanitaarkaitseala maakasutus) lõik: *vajalik on praeguse olukorra säilitamine (sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud).*

Lõiguga:

vajalik on praeguse olukorra mittehalvendamine (sanitaarkaitseala veeseaduse nõuete range järgimise ulatus on objektiivsetel põhjustel takistatud). Tuleb tagada, et sanitaarkaitseala leevendustega tsoonis kavandatavad ja praeguseks väljakujunenud situatsiooni muutvad tegevused ei halvendaks järve veekaitselist olukorda. Uute tegevuste

kavandamisel tuleb vajadusel rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi meetmeid.

4. Asendati Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti lk 33 (Sanitaarkaitseala majandustegevuse kitsendused) ülaosas lause: *Neil aladel tuleb lähtuda praeguse olukorra säilitamisest.*

Lausega:

Neil aladel tuleb tagada praeguse olukorra mittehalvenemine.

5. Asendati Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti lk 15 (Majandus-ja ehitustegevuse võimalik mõju veehaardele) ja lk 37 (Kokkuvõte) lõigud: *Uute transpordiprojektidega järve veepiirist 90-st meetrist lähemale tuleku korral tuleb transpordist lisanduvate ohtude vähendamiseks arvestada vajadusega järve veepiiri nihutada vajalikule kaugusele, samuti muude vajalikuks peetavate meetmete rakendamisega. Ülemiste järve veepiiri nihutati eelmise sajandi kaheksakümnendatel aastatel Tartu maanteega piirnevates lõikudes.*

Lõikudega:

Uute transpordiprojektidega järve veepiirist 90-st meetrist lähemale tuleku korral tuleb transpordist lisanduvate ohtude vähendamiseks arvestada vajadusega rakendada vastavaid tehnilisi lahendusi ja veekaitselisi meetmeid vältimaks järve veekaitselise olukorra halvenemist. Ülemiste järve veepiiri nihutati eelmise sajandi kaheksakümnendatel aastatel Tartu maanteega piirnevates lõikudes. Järve täitmise või muude tehniliste lahenduste efektiivsust ja mõju hinnatakse selliste projektide käigus vastavalt seadusandlusest kehtestatud protseduuridele.

Sanitaarkaitseala moodustamise eesmärk on eelkõige määrata järve lähiümbruse maa-ala, mis tuleb säilitada maksimaalselt looduslikuna, et vältida järve veekvaliteedi halvenemist ning tagada joogiveeallika veekvaliteedile esitatavad nõuded. Sanitaarkaitseala määramisel tuleb ja saab lähtuda väljakujunenud olukorrast.

Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projektiettepanekus olevate praeguste leevendustega alade olemasolu ei nõua Ülemiste järve täitmist, tulevikus mingil muul põhjusel esile tulla võivat möödapääsamatut järve täitmise vajadust (ja seetõttu sanitaarkaitseala piiri muutmist) saab menetleda peale sanitaarkaitseala kehtestamist.

Põhjavee Ülemiste ridaveehaardele ette nähtud sanitaarkaitseala piir on saadud ridaveehaarde puurkaevude võimaliku paiknemise järgi. Kaeve on kaks korda uuendatud, puurides asendades olemasoleva kaevu samanimilise kaevuga ja lisades kaevunumbrile tähiseid ' ja ''. Ridaveehaarde puurkaevude paiknemine põhjavee katastris on esitatud ühe punktobjektina ridaveehaarde keskel.

Keskkonnaametis 5.05.2009 toimunud koosoleku protokollis lisa joonisel Veerenni kujutatud Ülemiste ridaveehaarde puurkaevude paiknemine on saadud eri aegade paberplaanidelt ja digitaalkujul olevatelt andmekihtidelt. Reaalsest kaevude paiknemisest ja nende seisundist teavet pole va Järvevana tee 7b kinnistu osas, kus viidi läbi vastav uuring.

Kuna Järvevana tee 7a kaevude täpne paiknemine ja nende olemasolu (osa on ilmselt tamponeeritud) pole vastava uuringuga täpsustatud, võib joonistel esitatud põhjavee Ülemiste ridaveehaarde sanitaarkaitseala piire käsitleda tingliku piiritähisena ja nõustume seisukohaga, et pole vajadust esitada kaevu sanitaarkaitseala piiri teadmata kaevu täpset asukohata.

Eelpooltoodu põhjal jäeti Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projektiettepaneku joonistelt 2 ja 5 ning skeemilt 2 välja Ülemiste ridaveehaarde puurkaevude oletatavate paiknemiskohtade järgne kaevude sanitaarkaitseala piir.

Kiri 11.06.2009 nr 4-1/500 (lisa 7.3)

Tallinna Kommunaalamet kooskõlastab teie kirjast taotletud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti muutmise tingimusele, et lisate projekti koosseis 05.05.2009 toimunud koosoleku protokoll, mille on allkirjastanud koosolekul osalejad ja mis on kooskõlastatud Keskkonnaministeeriumi poolt.

Keskkonnaametis 05.05.2009 toimunud koosoleku allkirjastatud protokoll on lisatud käesolevasse aruandesse, Keskkonnaministeerium on sanitaarkaitseala kehtestama volitanud Keskkonnaameti, kelle esindaja K.Türk on protokolliga allkirjastanud, vaata peatükk 12.2.1.

12.4 Tallinna Maa-amet

Kiri 03.10.2007 nr 4-13/3472 (lisa 7.4)

Kooskõlastame Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti alljärgnevate täiendustepanekutega. Arvestades Maa-ameti maaregistri kaardi ja Tallinna linna maaregistri andmeid palume võimalusel teha järgmised muudatused.

Joonisel 1 ja joonisel 5:

1. Täpsustada tingmärkide seletust vastavalt käesolevale kirjale lisatud joonise väljavõttele.

Vastus: Tingmärkide seletused muudetud vastavalt kirjale lisatud joonise väljavõttele (Riigi reservmaa piiriettepanek ja selle number; Kinnistute piirid sanitaarkaitsealal ja selle ümbruses).

2. Järvevana tee 3a (katastriüksuse tunnus 78401: 121 :0007) tähistada kinnistu tingmärgiga.

Vastus: Järvevana tee 3a on tähistatud kinnistu tunnusega joonisel 1.

3. Ülemiste järve kinnistu (katastriüksuse tunnus 78401: 121 :0008) piir peale kanda.

Vastus: Ülemiste järve kinnistu piir on peale kantud joonisel 1.

4. Järvevana tee 7a krunt tähistada mõõdistatud piiriettepanekuna, kuna ei ole katastris registreeritud ja katastriüksuse tunnus puudub. Erastamismenetlus pooleli.

Vastus: Järvevana 7a krunt on tähistatud mõõdistatud piiriettepanekuna joonisel 1.

5. Vana-Tartu mnt 4 krundi piir viia vastavusse maaregistrite andmetega ja tähistada mõõdistatud piiriettepanekuna.

Vastus: Vana Tartu mnt 4 krundi piir vastavusse viidud maaregistri andmetega ja tähistatud mõõdistatud piiriettepanekuna. Lisatud on täpsustus, et seisuga 12.01.2009 Maa-ametis eelpoolmainitud piiriettepanek puudub (on aegunud).

Projekti tekstis: Kaldkirjas on korrigeeritud sõnastus. Lk 16, 5.1 teine lõik..... Ostja esitas maa erastamistaotluse *Tallinna Maa-ametile, et saada ostetud vallasvarajuurde teenindusmaad. Erastamismenetlus on pooleli, erastatava maa piiriettepanek on muutmisel, sest küsitud ulatuses teenindusmaa määramine ei ole loetud põhjendatuks. Kuna*

Vastus: arvestatud peatükk 5.1 lk 18.

Lk 26, 9.2 viimane lõik:Piir ja aed ühtivad järve põhjaosas *Järvevana tee 3a* kinnistu otas, kusjuures *Järvevana tee 5* ja kinnistu *Järvevana tee 3a* jäävad väljapoole

Vastus: arvestatud peatükk 9.2 lk 28.

Nimetatud muudatuste tegemisel vastab kooskõlastatava projekti maainfo tegelikule olukorrale.

12.5 Rae vald

Kiri 02.10.2007 nr 6-2/3159 (lisa 7.5)

..... antud töös toodu oleme nõus kooskõlastama juhul kui likvideeritakse põhimõttelist laadi vastuolu töö ja tema lisa toodu vahel ning tehakse üks täiendus.

Vastuolulisusest töö eri osade vahel - lisa 2 (lk 38) on selgitatud, et veetaset hoitakse kõrgusel 36,4...36,7 m ja tuuakse ära põhjused, miks seda vaja on, kuid töö põhitekstis lk 6 ja 7 on jäetud mulje nagu veetase oleks stabiliseerunud kõrgusele 36,5-36,6. Eeldame, et lisa 2 toodu on põhjendatud ja seega ka õige ja seetõttu teeme, ettepaneku ka põhitekstis stabiliseerumise asemel rääkida veetaseme hoidmisest tasemel 36,5-36,6 m.

Vastus: Ettepanekud veetaseme hoidmisest on arvestatud lk 7, lehekülg 6 on lisatud ka graafik „Ülemiste järve veetaseme muutused“. Lk 7: Ülemiste järve kaldakaitse ehitused, milledega alustati kaheksakümnenadatel aastatel, on projekteeritud järve veetaseme 36,5–36,6 m järgi, eestkätt eesmärgil suurendada madala Ülemiste järve reguleeritavat mahtu ja vähendamaks vee eutrofeerumist.

Ülemiste järve looduslikult lähedase seisundi säilitamiseks ja järve joogiveeallikana kasutamiseks tuleb hoida aastakümnete jooksul väljakujunenud keskmist veetaset. Alates seitsmekümnenadest aastatest on järve veega toitev Vaskjala kanal isevooline (varem pumbati vesi kanalisse) ja pärast suurte tööstuslike veetarbijate lahkumist saab eutrofeerumise pidurdamiseks hoida järve veetaset absoluutkõrgustel 36,5–36,6m.

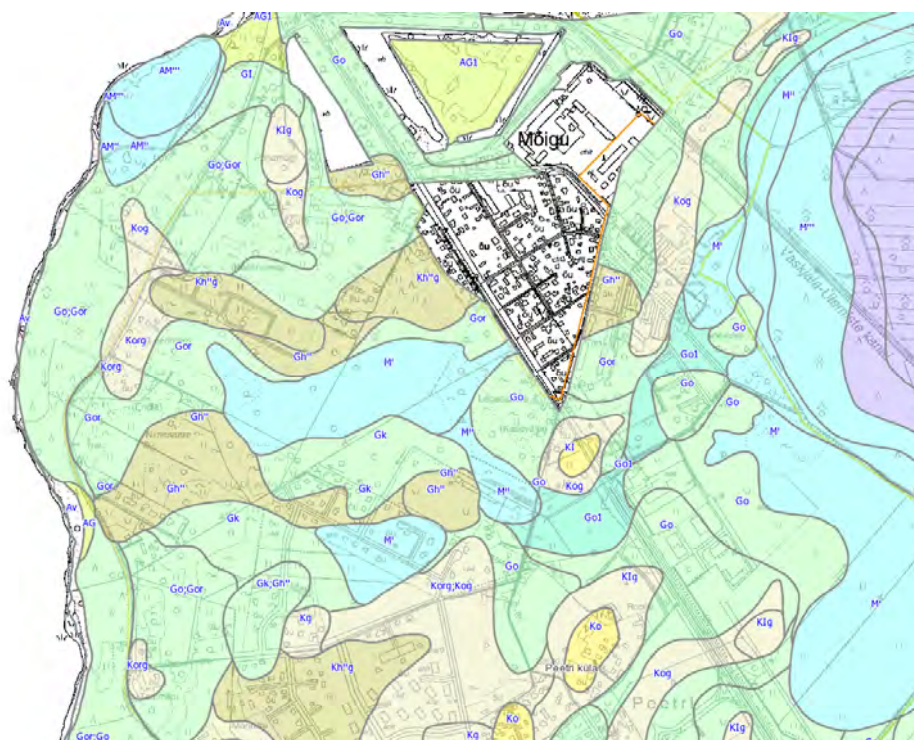
Vastavalt AS Tallinna Vesi vee erikasutusloale HR01037 tuleb normaalrežiimis hoida veetaseme kõrgusmärkide +36,00 – 36,80, veevaesel ajal +34,92-36,80 m abs. vahemikus. Kõrgveeperioodil mitte ületada veetaset +36.92 (erandjuhtudel, erakordsed looduslikud tingimused +37.07 m abs).

Lisada soovitame ettepaneku selgitada välja Rae vallast ärajuhtimist vajavas vees sadevee osakaal ning samuti selgitada, millise tekkelooga vett läbi sajuveelahenduste veel Mõigu poldrisse juhitakse.

Vastus: arvestatud peatükk 4 lk 17. Rae valla Peetri ja Järvekülalt ärajuhitava sademe- ja kuivendusvee päritolu väljaselgitamine võib osutuda vajalikuks arendusalade optimaalsete kuivenduslahenduste kavandamisel.

Selgituseks: Mõigu poldripumplase juhitakse praegu sadeveed aladelt, mis jäävad Tallinn-Tartu maanteest põhja poole ja nende ärajuhtimine ei ole seotud Ülemiste järve veetasemega. Küll aga on Ülemiste järve lõunaosas ja Peetrikülas olevad madalad maa-alad looduslikult liigniisked (vaata ca 30 a mullakaardi joonist, M on madal soo). Ülemiste järve lõunaosas Kurna oja juures olevad endise poldri maade veetase on sõltuvuses Ülemiste veetasemest ja sealsete elamuarendusprojektide planeerimisele tuleb suhtuda äärmise ettevaatlikkusega, sest tiheasustusaladelt kanaliseeritud sademevee ärajuhtimist Ülemistesse ei saa lubada.

Ülemiste järv

X-GIS, Maa-amet. Kõik õigused kaitstud.

12.6 Sanitaarkaitsealasse jäävate maade omanikud või kasutajad

Ülemiste järve aluse Tallinna linna munitsipaalomandis oleva maa eest vastutav Tallinna Keskkonnaamet kooskõlastas projekti märkusteta (lisa 7.6.2)

12.6.1 AS Tallinna Vesi

Kiri 28.09.2007 m26/0738539-1 (lisa 7.6.1)

Projekti kooskõlastamine. Käesolevaga esitame järgmised märkused-ettepanekud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti täpsustamiseks:

1. Joonistel teenindustee ulatusi täpsustada. Vastus: Täpsustatud teenindusteed on kantud joonistele tingmärgi all „Praegused SKA teenindusteed“.

2. Ettepanek kõik oluline esitada ühel joonisel. Vastus: Ühel joonisel pole kõik tööülesandes joonistel esitada nõutu loetav (proovisime järgi), ettepanekut on arvestatud joonise 5 „Sanitaarkaitseala projekti põhijoonis eelnõu seletuskirja juurde“ koostamisel, mille suurust suurendati tööülesandes A4 formaadilt A3 formaadini.

3. Kajastada Tallinna rekonstrueeritava ringtee ristumisi Ülemiste-Kanali ja Kurna ojaga.

Vastus: Aruandesse lisati või täpsustati alljärgnevatel kohtades vastavaid peatükke. Peatükis 3 on täpsustatud lause : kavandatavate uute või rekonstrueeritavate transpordiprojektide (nii maantee, kui raudtee) keskkonnamõju hindamised peavad käsitlema mõju ja ohte Ülemiste järve vee-kvaliteedile ja tooma välja vastavad kaitsemeetmed võimalike ohtude vähendamiseks. Aruande peatükis 5.9: Et ennetada maismaatranspordi liiklusõnnetustest tulenevaid ohte, tuleks pikendada teede alt läbiminevaid truupe, Vaskjala-Ülemiste kanali ristumistel suurema liikluskoormusega Tallinna ringtee ja Jüri-Aruküla maanteega. Et ennetada maismaatranspordi liiklusõnnetustest tulenevaid ohte, tuleks pikendada teede alt läbiminevaid truupe ka suurema liikluskoormusega teede ja Kurna oja ristumistel (Tallinna ringtee).

Aruande peatükis 5.9 toodu on lisatud ka aruande peatükki 11 „Kokkuvõte“ vajalike meetmete ja tegevuste osasse.

4. Maade tagastamisaotlustele servituutide seadmine pole ilmselt võimalik, arvestades liikumis- ja tegevuspiiranguid piiranguid sanitaarkaitsealal.

Vastus: Sanitaarkaitseala piires lähemal kui 90 m veepiirist pole servituutide seadmine vajalik. Sanitaarkaitseala piires 90 m kaugemal saab servituute seada kui sanitaarkaitseala jätkuvalt riigi omanduses oleval (reformimata) maal moodustatakse kinnistu.

5. Käsitleda ka ekskursioonide korraldamist veepuhastusjaama territooriumil ja esitada seisukoht vabade kontoriruumide väljarentimisest veepuhastusjaamas.

Vastus: Ekskursioonide ja õppepäevade korraldamisel tuleb lähtuda AS Tallinna Vesi vastavatest eeskirjadest, veepuhastusega seonduvad ekskursioonid ja õppepäevad on sobivad, vabade kontoriruumide väljarent saab seostuda eestkätt vaid ettevõtetega, kes osutavad veehaarderajatiste ja veepuhastusseadmete vajaduseks pidevaid teenindustöid. Üldtoodust lähtuvalt pole ilmselt vajalik antud teemat sanitaarkaitseala projekti põhitekstis käsitleda.

12.6.2 Sanitaarkaitseala piirdeaia asukohta maade omanikud või kasutajad

Vastavalt Ülemiste järve sanitaarkaitseala piiriettepanekule hakkavad piir ja piirdeaed üldreeglina kokku langema. Sanitaarkaitseala piiriettepaneku sees kuni 90 m kaugusel veepiirist asuvate kinnistute praegustel või võimaliku tagastamisotsuse alusel tulevastel omanikel on Veeseadusest tulenevalt automaatselt kohustus täita sanitaarkaitseala nõudeid.

Käesolevas sanitaarkaitseala projektis on leebemate nõuetega tsoonide kehtestamist peetud otstarbekaks vaid üksikutes kohtades aladel, kus praeguseks ajalooliselt väljakujunenud sanitaarkaitseala piir osutus paiknevaks lähemal kui 90 m (sanitaarkaitseala veeseaduse rangete nõuete järgimine täies mahus on siin objektiivsetel põhjustel raskendatud, vaata lisa 8 skeemid 1-4). Vaid nendel peatükis 5.10 kirjeldatud aladel ei lange sanitaarkaitseala ja piirdeaia asukoht ühte, seal pole ka lahendamata maade tagastamisaotlusi. Kõikjal mujal viiakse piirdeaia uuendamise käigus aed vastavusse piiriettepanekuga.

Sanitaarkaitseala piirdeaia maade omanikeks on jätkuvalt riigi omanduses oleval (reformimata) maal riik (Keskkonnaministeerium) ja AS Tallinna Vesi. Nende kooskõlastusi on käsitletud aruande peatükkides 12.7 ja 12.6.

Alljärgnevalt täpsustame alljärgnevalt sanitaarkaitseala piirdeaia sisse jäävate seni lahendamata maa tagastamisaotlusega seonduvat.

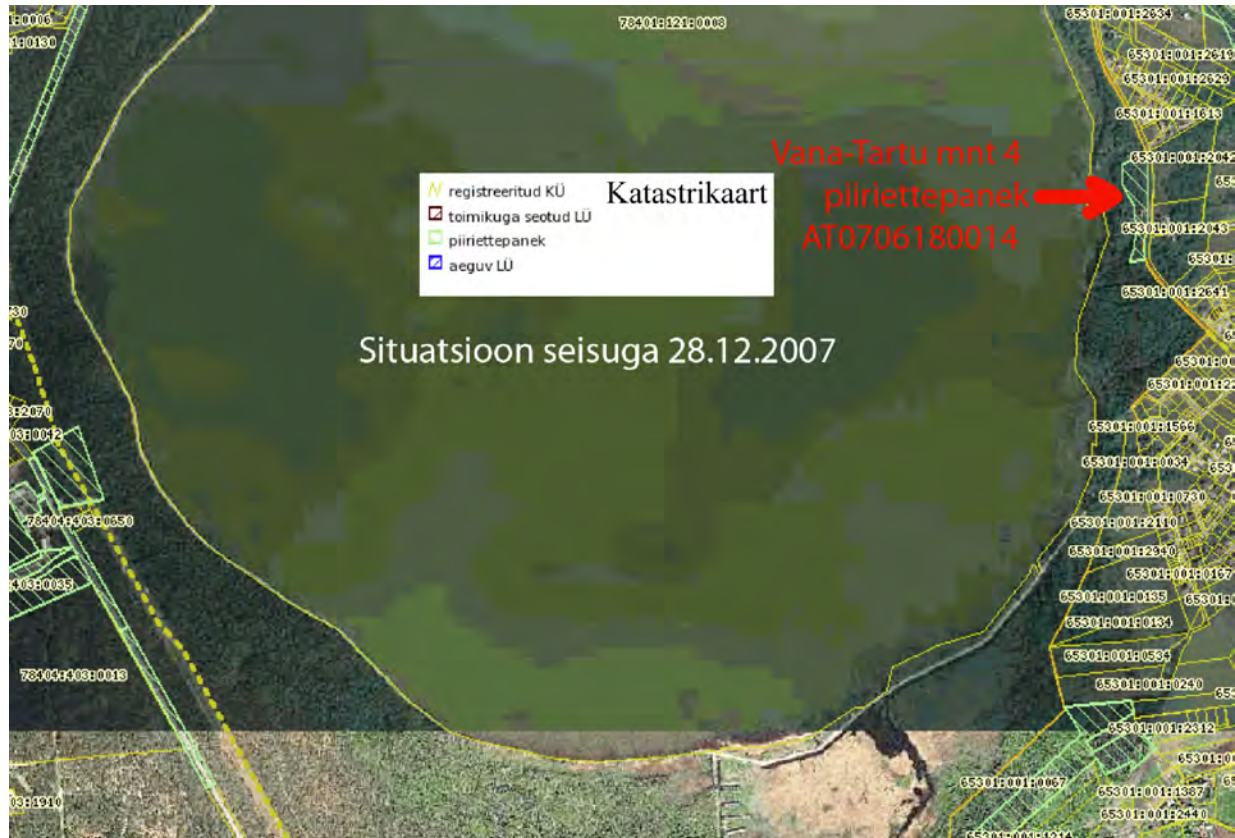
Endised kinnistud nr 14227 (Leerimäe A-19), nr 9609 (Andrese 20) ja nr 13698 (Järve A-11) jäävad sanitaarkaitsealale (vaata joonis 1). Peale sanitaarkaitseala kehtestamist sõltuvalt alade paiknemisest maa kas kompenseeritakse või tagastatakse ja tagastatud alal kehtivad sanitaarkaitseala nõuded. Sanitaarkaitseala piires jätkuvalt riigi omanduses oleval maal (v a tagastamisaotluste maad) kinnistu moodustamise korral vajadusel ka realservituute seada sanitaarkaitseala kinnistu kasuks juhul kui see moodustatakse. Variandiks on, et tagastatakse vaid sanitaarkaitsealast välja jääv maa.

Tagastamisaotluse esitanutele on saadetud tähitud kirjad ja adressaadid on need ka kätte saanud (vaata lisa 7.6.3).

Epp Jürisoo (endine kinnistu nr 9609, Andrese 20) on kirja on kätte saanud 22.10.07. Epp Jürisoo helistas 23.10.07 (telefonilt 5065265) ja ütles et pole maale nr 9609 (Andrese 20) tagastamisaotlust esitanud, ta ise ei ela Eestis pidevalt. Tallinna Maa-amet kontrollib tagastamisaotluste toimikuid (teade Alo Brandt-ile ja vestlus temaga ja sellekohane meil Tiit Mägerilt 26.10.2007).

Asta-Miralda Kirsipuu (endine kinnistu nr 14227, Leerimäe A-19), volitatud isik on kirja kätte saanud 05.11.07, vastust pole.

Ravio Lassi (endine kinnistu nr 13698, Järve A-11) on kirja on kätte saanud 31.10.07, vastust pole. Sanitaarkaitseala piiriettepanek jätab 2007. a lõpus mõõdistatud piiriettepanekuga ala välja (vaata ka alljärgnevalt esitatud väljavõtte Maa-ameti kaardiserverist seisuga 28.12.2007). Sanitaarkaitseala piir nihutati mainitud kohas 90 m kaugusele järvest, vastavusse Vana-Tartu mnt 4 piiriettepanekuga. Maaüksuse Vana-Tartu mnt 4 piiriettepanek AT0706180014 oli 2008 lõpuks juba aegunud, kuid esitame selle selguse huvides käesoleva aruande joonisel 1.

12.7 Keskkonnaministeerium

Kiri 06.03.2008 nr 11-1-3/434 06-6 (lisa 7.7)

Leiame, et enne sanitaarkaitseala projekti kooskõlastamist on vajalik sanitaarkaitseala projekt vastavusse viia Maa-ameti 21.11.2007.a kirjas nr 6.2-3/9051 esitatud seisukohtadega. Sanitaarkaitseala piiri kinnitamine sanitaarkaitseala projektis toodud ulatuses eeldab veeseaduse muutmist, mis on menetluses.

Vastus: Veeseaduse muutmise seaduse vastuvõtmisega 3.12.2008 (RT I 2009, 1, 2) 12.01.2009 lahendati ka osa Maa-ameti kirjas esile toodud vastuolusid. Alljärgnevalt vaatleme Maa-ameti 21.11.2007.a kirjas nr 6.2-3/9051 toodud seisukohti, millest võib leida järgmised probleemid:

1. Veeseaduse § 28 lõike 2 punkti 4 kohaselt on veehaarde sanitaarkaitseala ulatus veekogu akvatoorium koos 90 m laiuse kaldavööndiga, kui vett võetakse seisuveekogust. Veeseaduse § 28 lõige 5 sätestab, et sanitaarkaitseala võib ulatuda veevõtukohast kuni 200 meetrini, kui vett võetakse üle 500 m³ ööpäevas. Sellise sanitaarkaitseala piirid kehtestab veehaarde projekti alusel keskkonnaminister.

Esitatud projektist jääb arusaamatuks Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala piiriettepanekuga kavandatud Ülemiste järve sanitaarkaitseala suurus, projekteeritud piiri asukoht ja viimase põhjendatus. Projektist ei selgu ka piiripunktide asukoha valik ja koordinaadid.

Vastus: Maa-ameti kirjas tsiteeritud veeseaduse § 28 lõike 2 ja lõige 5 on muudetud e Veeseaduse muutmise seadusega 3.12.2008 (RT I 2009, 1, 2) 12.01.2009. See lahendab Maa-ameti kirjas tsiteeritud vastuolu. Sanitaarkaitseala suurus, piiri paiknemine ja selle põhjendus on leidnud põhjalikku käsitlust käesoleva aruande peatükkides 9, 3 ja 11. Vaata ka aruande peatükk 12.2 Harjumaa Keskkonnateenistus lõigu „Väljavõtted veeseaduse muutmise seaduse seletuskirjast“ alalõiku mis algab tekstiga Eelnõu punktiga 24

Projekti piiripunktide asukohad on alati olnud esitatud sanitaarkaitseala aruande lisas 5, piiripunktide asukoha valikus on arvestatud olemasolevaid kinnistute ja administratiivpiiride piiripunkte ning vajadust reserveerida maa-ala võimalikeks transpordi- ja kergliiklusteede lahendusteks tulevikus. Väljapakutud sanitaarkaitseala on suurem seal, kus on veevool järve suunas. Eesmärgiks on maksimaalselt vähendada võimalikke riske joogiveehaardele ja kuni alternatiivset lahendust Tallinna joogiveearustuseks pole, tuleb hoida järveümbrus maksimaalselt looduslik ja veehaardele ohutu.

2. Metsaseadus § 17 lg 1 sätestab metsakategooriatena hoiumetsa, kaitsemetsa ja tulundusmetsa. Aruandes kasutatud nn "püsimetsa" Metsaseadus ei sätesta. Metsaseadus § 17 lg 2 kohaselt on metsa majandamise eesmärgid, sõltuvalt metsakategooriatest, hoiumetsas loodusobjektide hoidmine, kaitsemetsas keskkonna seisundi kaitsmine ja tulundusmetsas majandusliku tulu saamine. NB! Metsaseaduse § 17 on alates 1.01.2009 kehtetu.

Vastus: Käesolevas aruandes on püsimetsa terminit kasutatud eestkätt võimalikku majandusviisi iseloomustamiseks ja kuna aruandes soovitatakse kaitsemetsa majandamise eeskirja koostamist, kustutati aruandest selguse huvides viited metsa majandamisele püsimetsana kuna vastavad nõuded seatakse kaitsemetsa majandamise eeskirjaga.

Selgituseks, püsimets oli aruandes kasutusel kui: majandatav mets Metsaseaduse tähenduses, kus hooldus- ja

uuendusraiate tegemine on keelatud. Püsimetsana majandamine on väljaraiutud või väljalangenud puude pidev asendumine või asendamine uutega. Metsa majandatakse vaid metsakoosluse stabiilsuse tagamiseks valikraietega. Püsimets paikneb harilikult kaitsealadel (hoiu- või kaitsemets), seda ei majandata majandusliku tulu saamise eesmärgil.

3. Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projektis sanitaarkaitseala piiriettepanekuga piiritletud väidetavalt 12,68 km² suurune ala pole käsitletav sotsiaalmaana, mida kohalikul omavalitsusel oleks võimalik MRS § 28 19 1 punkti 4 alusel taotleda munitsipaalomandisse, nii nagu projektiga on sätestatud. Maa-amet on seisukohal, et kuivõrd Ülemiste järve puhul on tegemist Tallinna joogiveeallikaga, on 90 m laiuse veehaarde sanitaarkaitseala ulatuses otstarbekas määrata maakasutuse sihtotstarbeks kaitsealune maa (H).

Vastus: aruande peatükkides 9.3 ja 11 on vastavatesse kohtadesse sisse viidud muutused: lahendada Ülemiste järve ümbruse jätkuvalt riigi omanduses oleva (reformimata) maa küsimus peale sanitaarkaitseala kehtestamist kas munitsipaalomandisse taotlemisega maareformi seaduse § 28 lg 2 alusel (maa mis on vajalik kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks ja arenguks) või mõnel muul sobival viisil. Peale sanitaarkaitseala projekti kehtestamist saab täpsustada maaküsimusi ja kaitsealuse maa sihtotstarbe seadmise võimalikkust lähtudes vee-seaduse alusel sanitaarkaitseala moodustamisest.

4. Reformimata maale täiendavate kitsenduste kavandamiseks on ennekõike vajalik välja selgitada endiste kinnistute piirid, tunnused ja restitutsiooninõuded, ning mis on takistanud viimaste lahendamist või kuidas on kohalik omavalitsus kavandanud tagastamisaotlused lahendada.

Vastus: Sanitaarkaitseala piiriettepaneku sees kuni 90 m kaugusel veepiirist asuvatel maadel on Veeseadusest tulenevalt automaatselt kohustus täita sanitaarkaitseala nõudeid. Reformimata maaga kavandatavaid lahendusi ongi takistanud ka ebamäärasus sanitaarkaitseala õiguslikus määratluses. Maaküsimuse lahendamine Maa-ameti kirjas mainitud Vana-Tartu mnt 4 on leidnud kooskõla, kuna sanitaarkaitseala piir nihutati selles kohas 90 m kaugusele järvest. Kõnealuse tagastatava maaüksuse piiriettepanek AT0706180014 oli 2008. a lõpuks ka aegunud, kuid esitame selle selguse huvides käesoleva aruande joonisel 1. Peale sanitaarkaitseala projekti kehtestamist saab täpsustada seni lahendamata jätetud maaküsimusi.

Selgituseks Maa-ameti 21.11.2007.a kirjas nr 6.2-3/9051: Tallinna Linnavalitsuse 26.09.2007 korraldusega nr 1649-k "Vana-Tartu mnt 4 asuva endise "Järve nr A-II" kinnistu nr 13698 maa osaline tagastamine" on ette nähtud tagastada Raivo Lass'ile endisest "Järve nr A-II" kinnistust, pindalaga 13,35 ha, Tallinna linna territooriumil asuvast maatükist, suurusega 2,54 ha, Vana-Narva mnt 4 maaüksus, suurusega 15234 m² ja sihtotstarbega elamu- (E) ja kaitsealune maa (H). Ülemiste järve 90 m laiusesse veehaarde sanitaarkaitsealasse jäävosa endise kinnistu maast on peetud põhjendatuks mitte tagastada, st kompenseerida õigustatud subjektile. Peame vajalikuks juhtida kohaliku omavalitsuse tähelepanu, et Ülemiste järve 90 m laiusest veehaarde sanitaarkaitsealast väljapoole jääv tagastamisele kuuluv maa ei ole käsitletav kui kaitsealune maa ja 1,52 ha suuruse Vana-Narva mnt 4 maaüksuse tagastamine elamu- ja kaitsealuse maana ei ole õiguspärane. Esitatud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projektis ei ole arvestatud eelnimetatud Tallinna Linnavalitsuse korraldusega maa tagastamiseks ja tagastatava maaüksuse piiriettepanekuga (AT0706180014), mõõdistatud OÜ Optiset poolt (töö nr T-395/06).

5. Leiame, et Ülemiste järve ümber moodustatav looduskaitseala oleks põhjendatud moodustada selliste piiridega, mis on vajalik Tallinna joogiveehaarde kaitsmiseks.

Vastus: Looduskaitseala tehakse kaitsmaks vastavaid loodusobjekte, liike kooslusi jne Looduskaitseaduse alusel. Käesoleva projektiga moodustatakse sanitaarkaitseala Ülemiste jär-

ve veehaarde kaitseks tuginedes Veeseadusele ja praegusel kujul Veeseaduse alusel looduskaitseala moodustada ei saa.

6. Järve kaitseks moodustatava kaitseala piirid on otstarbekas määratleda selliselt, et kaitseala piiridest jääks välja AS'le Tallinna Vesi kuuluv 160745 m² suurune tootmismaa sihtotstarbega Järvevana tee 3 kinnistu (katastritunnus 78401:121:0005; kin reg nr 18434901).

Vastus: Kuna Aktsiaseltsile Tallinna Vesi kuuluv 160745 m² suurune tootmismaa sihtotstarbega Järvevana tee 3 kinnistu (katastritunnus 78401:121:0005; kin reg nr 18434901) on ette nähtud eestkätt vee tootmiseks Tallinna linnale ja veeseadus lubab veehaarderajatiste teenindamist sanitaarkaitsealas (Tallinna veepuhastusjaama veetootmist käsitletakse osana veehaarderajatiste teenindamisest) ei ole ülaltoodud soovitus sanitaarkaitseala moodustamise seisukohalt otstarbekas.

7. Algatada kohalikul omavalitsusel Ülemiste järvega piirneval reformimata maa-alal detailplaneering järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala suuruse ja piiride täpsustamiseks, kavandavate katastriüksuste suuruse, piiride ja maakasutuse tingimuste määramiseks ning võimalike ehitustingimuste väljaselgitamiseks.

Selgituseks Maa-ameti 21.11.2007.a kirjas nr 6.2-3/9051. Ühtlasi oleks otstarbekas 90 m-st väljapoole jääv leebema kaitseriigiga kaitsemetsaga ja aiaga piiratud maa-ala jätta riigi omandisse maatulundusmaa (M) sihtotstarbega maana, mille riigivara valitsejaks jääks Keskkonnaministeerium ja kaitseala valitsejaks Harjumaa Keskkonnateenistus. Arvestades asjaoluga, et seadusega sätestatud maakasutuse kitsenduste suurendamine, sh Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala laiendamine on otstarbekas lahendada planeeringu etapis (planeerimine on avalik protsess, projekteerimine üldjuhul mitte), et projekteerimine eeldab reformitud maaüksuseid, kusjuures projektid vormistatakse topo-geodeetilisele alusplaanile mõõtkavas M 1:500, MI:1000 või erandjuhul M 1:2000, mitte MI:10000 täpsusastmega Põhikaardile, et reformimata maale ei ole õiguspärane piirdeaja, tõkkepuude, truupide jm ehitiste projekteerimine, ja et Tallinna linna territoorium on tiheasustusala, kus projekteerimise aluseks on kehtivad detailplaneeringud, teeb Maa-amet ettepaneku algatada kohalikul omavalitsusel Ülemiste järvega piirneval reformimata maa-alal detailplaneering järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala suuruse ja piiride täpsustamiseks, kavandavate katastriüksuste suuruse, piiride ja maakasutuse tingimuste määramiseks ning võimalike ehitustingimuste väljaselgitamiseks. Pärast planeerimisseaduses sätestatud planeerimisprotsessi läbimist on võimalik langetada kaalutletud ja argumenteeritud otsused maa optimaalsemaks reformimiseks, maa kasutamiseks ning kitsendamiseks.

Vastus: Maa-ameti kirja läbiv mõte, et maaküsimusi tuleb lahendada looduskaitse ja planeerimisseaduse järgi ei saa olla takistuseks joogiveehaarde sanitaarkaitseala moodustamisele Veeseaduse nõuetest lähtuvalt. Maaküsimustega tuleb tegeleda peale sanitaarkaitseala moodustamist. Suurte põhjaveehaarete kaitsmiseks Veeseaduse põhjal sanitaarkaitsealade kinnitamine reformimata maale ilma planeeringu nõudeta on tehtud Tartus, Saaremaal, Tapal jt kohtades (KM kirjad 4.01.1999 nr 16-11/84; 18.12.1997 nr 16-11/2892; 20.12.2001 nr 11-11/4046).

Planeeringu algatamine toimub vastavalt Planeerimisseaduses sätestatule, Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala ei saa Planeerimisseaduses põhjal kehtestada. Käesolevas töös kavandatud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala tehakse vastavalt veeseaduses sätestatule. Küll aga pole peale Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala kehtestamist välistatud võimalus maakasutuse kitsenduste täpsustamiseks sanitaarkaitsealaga piirnevatele aladel planeeringute abil.

Käesoleva projektiga ei lahendata sanitaarkaitse ala omandi probleeme, mistõttu ei ole sani-

taarkaitseala projekti seisukohalt ka oluline, kas maa jääb tulevikus jätkuvalt riigi omandisse või taotletakse munitsipaalomandisse. Sanitaarkaitseala projekti eesmärgiks ei ole maa sihtotstarbe määramine ega maareformi läbiviimine. Õige on teostada sanitaarkaitsealasse jääva maaomandi maareform Maa-ametile ja Keskkonnaministeeriumile sobivas variandis pärast Ülemiste järve sanitaarkaitseala kehtestamist.

12.8 Tallinna Linnaplaneerimise Amet

Ehitusprojekti menetlus EP 018920 (vaata lisa 7.8), alustatud 12.09.2007, teade muudatuste vajalikkusest 04.04.2008.

Alljärgnevalt esitame Tallinna Linnaplaneerimise Ameti spetsialistide muudatuste ettepanekud.

Haljastuse spetsialist, Tallinna Linnaplaneerimise Ameti Linna maastikuarhitekt Jekaterina Sibul: põhjendage kavandatud kergliiklustee asukohavalikut; käsitlege projekti vastavus koostatavale teemaplaneeringule „Tallinna rohealad”; kaaluge sanitaarkaitseala piiri kavandamist otse, jättes sisse ka Järvevana tee 7b kinnistu.

Vastus: Kergliikluse tee perspektiivsest trassist ja planeeritava Viljandi mnt ja Järvevana teeühenduse ning Veerenni potentsiaalse liiklussõlme vajadustest tõttu nihutati sanitaarkaitseala piiri Järvekülas, Kurna oja ja biolodu juures, planeeritava Viljandi mnt ja Järvevana teeühenduse ning Veerenni potentsiaalse liiklussõlme juures. Teile esitatud korrigeeritud piiriettepanekus 15 september 2008 a on maksimaalselt arvestatud ka K-Projektis valminud kergliiklustee paiknemise eskiisidega. Sellega oleme andnud oma panuse kergliiklustee asukohavalikusse, asukohavalik tervikuna ei kuulu käesoleva projekti tööülesannete hulka, sellega tegeleb kergliiklustee projekteerija AS K-Projekt. Teeemaplaneeringus „Tallinna Rohealad” on ala käsitletud eelkõige metsa- ja haljasalana, teemaplaneeringu „Tallinna Rohealad” eesmärkidele aitab käesolev sanitaarkaitseala projekt vaid kaasa. Oleme seisukohal, et sanitaarkaitsealast väljaspool sellega külgnevatel aladel rohealade säilitamine on soodne Ülemiste järve reostuskoormuse ohjeldamiseks. Järvevana tee 7b kinnistu jätmine sanitaarkaitseala sisse pole loetud põhjendatuks, kuna kinnistu ja sellel asuv vallasvara (endine soolaliivaladu) on omanikule müüdud ilma sanitaarkaitsealast johtuvate maakasutuspiiranguteta ja nende piirangute seadmine käesoleval etapil viiks kohtuvaidlusteni, mis ei kiirenda sanitaarkaitseala kehtestamist.

Transpordi spetsialist Ants Maaring: Kanda joonistele ja arvestada Tallinna üldplaneeringuga ja teemaplaneeringu „Tallinna tänavavõrk ja kergliiklusteed” kavandatud teede lahendustega vastavalt TTÜ ja K-Projekti töödele (Viljandi maantee laiendus, Viljandi maantee- Järvevana tee ühendustee, Lõunaväil, Ülemiste liiklussõlm, kergliiklusteed).

Vastus: Joonistele 2 ja 5 on kantud ka Viljandi maantee laienduse, Viljandi maantee- Järvevana tee ühendustee, Tallinna väike ringtee (Lõunaväil) ja Ülemiste liiklussõlme eskiisjoonised. Kergliiklustee paiknemine sõltub autotranspordi tarvis tehtavatest kavanditest eelpoolloetletud kohtades. Kompromissina aastateks 2010-2030 kavandatud teedelahendustega nihutati Ülemiste järve sanitaarkaitseala piiri Järvekülas, Kurna oja ja biolodu juures, planeeritava Viljandi mnt ja Järvevana teeühenduse ning Veerenni potentsiaalse liiklussõlme juures. 2008 a juulis korrigeeritud piiriettepanekus on maksimaalselt arvestatud ka K-Projektis valminud kergliiklustee paiknemise eskiisidega (vaata ka aruande peatükk 3). 10 detsembril 2008 a toimunud nõupidamisel jõuti lisaks eelpoolmainitule ka kokkuleppele, kergliiklustee probleemistiku lahendamiseks ühes Vana-Tartu mnt lõigul tee rekonstrueerimisega. Vana-Tartu mnt juures muudeti sanitaarkaitseala piiri nii et kergliiklusteed saaks rajada maantee rekonstrueerimise käigus eestkätt kasutades olemasolevat teemaad (T-11330 Järveküla-Jüri L1 tunnus 65301:001:1353). Teemaa Rae valla poolsest servast on mõõdetult on sanitaarkaitseala piirini vähemalt 16 m (vaata ka lisa 8 skeem 5), v a leevendustega alad, Vana-Tartu mnt paikneb lähemal kui 90m Ülemiste järvest. Kergliiklustee ja sanitaarkaitseala kokkupuutealal peab sanitaarkaitseala olema ümbritsetud aiaga ja kergliiklustee rajamisel tuleb arvestada vajadusega rekonstrueerida olemasolev piirdead. Arvestades veeseadusega sätestatud

piiranguid liikumiseks sanitaarkaitsealal on kergliiklustee (terviserada) rajamine võimalik eestkätt väljapool sanitaarkaitseala. Ajalooliselt väljakujunenud piirde järvele lähemal kui 90 m paiknemisega aladel (vaata ka lisa 8 skeemid 2-4) on kergliiklustee (terviserada) rajamiseks vajalik sanitaarkaitseala kehtestaja nõusolek.

Piirkonna arhitekt Reet Sarv. Muudab üldplaneeringut ja vajab juriidilist ekspertiisi kuidas projekti jõustada.

Vastus: projekti kehtestamise osas vaata vastuseid Harjumaa Keskkonnateenistusele (peatükk 12.2). Üldplaneeringu muudatuste osas on tegemist ilmselt eestkätt Viljandi mnt ja Järvevana tee ühendusega. Aasta 2008 juuli seisuga on Viljandi mnt ja Järvevana tee ühendamise K-Projektis valminud eskiisprojekt ja sanitaarkaitseala piir omavahel kooskõlas.

Infrastruktuuri spetsialist Maiga Õunas. Jooniste tingmärgid ja nende selgitused vajasisid osadel joonistel täpsustamist. *Vastus: Projekti joonised on kõik ümber tehtud ning teiega läbi arutatud märkusi on koostajad arvestanud.*

Kanda kooskõlastuste koondtabelisse viited kõikidele kooskõlastuskirjadele. *Kooskõlastuste koondtabelisse on lisatud viited kõikidele kooskõlastuskirjadele seisuga juuni 2009.*

Ametkondadega, kellel on tekkinud ettepanekuid ja küsimusi projekti kohta teha koostööd ja saada lõplikud positiivsed kooskõlastused.

Ametkondade ettepanekute ja projekti kohta küsimuste arvestamisest annab ülevaate käesoleva aruande peatükk 12.

Muutunud situatsiooni (2007-2008 aasta piiriettepanekutega võrreldes Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni seisukohta järgi sisseviidud muudatusi) tutvustati vastaval nõupidamisel 26.02.2009 Tallinna Linnaplaneerimise Ametis. Kommunaalameti nõue oli saata projekt ka neile uuesti kooskõlastuseks, hoolimata varasemast 2007 a kooskõlastusest. Peale konsultatsioone Tallinna Keskkonnaametiga otsustati võtta täiendavad kooskõlastused Tallinna Kesklinna Valitsusest, Kommunaalametist ja Linnaplaneerimise Ametist.

Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti tehti viimased piirimuudatused kergliiklustee võimaldamiseks Vana-Tartu mnt piirkonnas teemaa piires ja täiendati vajalikes kohtades jooniseid ja aruande tekstiosa.

Ehitusspetsialist Ingrid Tammemäe. Kooskõlastusteks esitada 2 identset eksemplari.

Vastus: Esimene eksemplar esitati Tallinna Linnaplaneerimise Ametisse septembris 2007, kuna aasta 2007 lõpuks oli tehtud laekunud ettepanekuid arvestav täiendatud versioon, anti see täiendatud versioon 04 jaanuaril 2008 Tallinna Linnaplaneerimise Ametis toimunud koosolekul ameti esindajale. Segadus tekkis ilmselt sellest et septembris esitatud versiooni ei õnnestunud koheselt üles leida ja seetõttu polnud Teie kasutada olnud aruanded identsed.

13 Kasutatud kirjandus

1. Veeseadus, 3.12.2008 (RT I 2009, 1, 2) 12.01.2009
2. Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord, KKM määrus nr.84, RTL 2004, 96, 1500;
3. Looduskaitseseadus; 7. 06. 2006 (RT I 2006, 30, 232) 1. 01. 2007;
4. Planeerimisseadus, 8. 03. 2006 (RT I 2006, 14, 111) 6. 04. 2006;
5. Asjaõigusseadus, 21.02.2007 (RT I 2007, 24, 128) 26.03.2007;
6. Teeseadus, 7. 06. 2006 (RT I 2006, 30, 232) 1. 01. 2007;
7. Ehitusseadus, 21.02.2007 (RT I 2007, 24, 128) 26.03.2007;
8. Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi ja kontrollinõuded, Sotsiaalministri määrus nr.1.02.01.2003, RTL 20.01.2003,9,100;
9. EU direktiiv 75/440 Joogivee saamiseks ettenähtud pinnavee nõutav kvaliteet;
10. Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine, Vabariigi Valitsuse määrus nr. 191, RT I 1996, 58, 1090;
11. Eesti Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013. Vabariigi Valitsuse 22. veebruari 2007. a korraldus nr 116;
12. Tallinna Keskkonnanstrateegia aastani 2010. Tallinna Linnavolikogu 22. jaanuari 1998 määrus nr 5;
13. Tallinna üldplaneering 2000, Tallinna Säästva Arengu ja Planeerimise amet, 2000;
14. Tallinna arengukava 2005-2014
15. Tallinna Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamiskava 2004-2015, mai 2004;
16. Tallinna haljastuse arengukava, Tallinna Linnavalitsus, märts 2005;
17. Tallinna tänavavõrk ja kergliiklusteed. Teemaplaneeringu lõpparuanne. TTÜ Teede-instituut. Tallinn, 2008
18. Teemaplaneeringu Tallinna tänavavõrk ja kergliiklusteed keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne. Ramboll Eesti AS. Tallinn 2008
19. Tallinna Nõmme Linnaosa üldplaneering, E-Konsult ja Arhitektibüroo KOOT & KOOT, 2002;
20. Tallinna Rohealade KMH aruanne;
21. Tallinna sademevee ärajuhtimise tegevuskava, Sweco Eesti AS, 2005;
22. Tallinna sadevee seire, Tallinna Keskkonnauuringute keskus, Tallinn 2005;
23. Ülemiste liiklussõlme ehitamise ja Peterburi tee rekonstrueerimise eelprojekti KMH, Hendrikson & Co, 2007
24. Keskkonnamõju täiendav hindamine projektidele „Tallinna Lennujaama lennuliiklusalade rekonstrueerimine“ ja „Tallinna Lennujaama reisiterminali uuendamine“, Froelich & Sporbeck, veebruar 2006;
25. Tallinna haljastute olukord ja ettepanekud haljastute süsteemi arenguks;
26. Tallinna Rohealade Linnustik, Tallinna Linnaplaneerimise amet, 2006;
27. Tallinna linna puurkaevude säilitamise vajaduse hindamine alternatiivse veevarustus-süsteemi tagamiseks, Eesti Geoloogiakeskus, 2006;
28. Tallinna Lennujaama keskkonnaprojekti eeluuring; AS Maves, 1999;
29. AS Tallinna Vesi kriisikava, 2007;
30. Harju maakonnaplaneering I etapp
31. Rae valla arengukava 2005, Geomedia, 2005;
32. Rae valla üldplaneering, OÜ Urban Mark, OÜ Hendrikson & Ko 2006;
33. Rae Valla asulate veevarustuse ja kanalisatsiooni arengukava, OÜ Projektikeskus, 2005;
34. Peetri küla veevarustuse ja kanalisatsioonitorustike ning puurkaevpumpade ja ülepumpamisjaamade detailplaneering”, OÜ V. ja R. Valk Arhitektuuribüroo, 2002;
35. Ülemiste järve sanitaarkaitseala plaan. AS Euneks 1994-1995.

36. Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt, AS Maves 1997;
37. Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projekt, AS Maves 2004;
38. Kurna oja sadevete, põllumajanduslike heitvete ja võimalike avariiliste reovete mõju lokaliseerimine, Valdeko Raig Vesiehitused OÜ, 1998;
39. Rae valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine, OÜ Alkranel, 2007;
40. Eesti NSV järvede nimestik“, I.Kask, ENSV TA ZBI, 1964
41. Eesti NSV järved ja nende kaitse (kirjastus Valgus, A.Mäemets, 1977
42. Ülemiste järve pinnaveehaardesüsteemi lähivalgala veekaitse kava, SWECO Projekt 2008
43. Tallinna veevarustuse riskianalüüs SWECO Projekt 2008

LISA 1 AS Tallinna Vesi pinnavee haardesüsteem

Veehaardesüsteemi põhirajatised on valminud aastatel 1960–1987, mida on järgnevatel aastatel pidevalt rekonstrueeritud ja uuendatud. Veeressursside optimaalseks ja täpseks reguleerimiseks rajati aastatel 1999–2005 kõikidesse hüdrosõlmedesse veemõõtesõlmed, mis võimaldavad mõõta nii kanalitesse juhitavaid vooluhulki kui ka jõgedesse jäävaid nn sanitaarvooluhulki.

Kogu pinnavee haardesüsteemi valgala on 1772 km², mis katab umbes 4,5% Eesti riigi territooriumist, hõlmates peamiselt Harju alamvesikonda. Täiendav veevaru veevaesteks perioodideks on akumulieeritud Pirita jõe ülemjooksul Paunküla veehoidlas (9,93 mln m³) ja Soodla jõel Soodla veehoidlas (4,3 mln m³).

VEEHOIDLAD

	Ehitus/ Rekonstr. aasta	Normaalpaisutuse veeseis <i>m.abs.</i>	Kogu- maht <i>mln m³</i>	Reguleeriv maht <i>mln m³</i>	Veepeegli pindala <i>ha</i>
Ülemiste järv		+36,62	32,87	15,78	975
Paunküla	1960/79	+72,50	10,08	9,93	344
Soodla	1979	+65,00	9,00	7,40	286
Kokku				33,11	

HÜDROSÕLMED JÕGEDEL

	Ehitus/ Rekonstr. aasta	Veekogu	Valgala <i>km²</i>	Max 1% vooluhulk <i>m³/s</i>	Min 95% vooluhulk <i>m³/s</i>
Vaskjala	1970/1999	Pirita jõgi	637	71,8	0,44
Paunküla	1960/79/2003	Pirita jõgi	106	5,0	0,09
Jägala (Sae)	1975/2004	Jägala jõgi	449	64,0	0,25
Purdi	1975/2002	Pärnu jõgi	44		0,10
Kaunissaare	1984/2001	Jägala jõgi	831	145,0	0,89
Aavoja	1983/2004	Aavoja	55	11,8	0,10
Raudoja	1981/2005	Raudoja	23	3,1	-
Soodla	1979/2005	Soodla jõgi	178	21,2	0,16

VEEJUHTMED

	Ehitus/Rek aasta	Pikkus <i>km</i>	Max läbilaskevõime <i>m³/s</i>
Vaskjala-Ülemiste kanal	1922/1970	10,8	5,0
Jägala-Paunküla kanal	1975	9,2	1,1
Ardu kanal (Pirita jõgi)	1979	3,9	5,0
Hiieveski kanal	1979	1,0	1,0
Pärnu-Jägala kanal	1975	4,3	0,5
Raudoja-Aavoja kanal	1981	9,1	1,5

Aavoja-Jägala kanal	1983	2,8	1,5
Jägala-Pirita kanal	1987	25,5	2,5
Soodla-Raudoja torujuhe	1979	0,6	1,5
Jägala pumbajaama survetoru	1975	1,5	1,5
Kokku:	kanalid	66,9	
	torujuhtmed	2,1	

VEEVARU

Ülemiste järv on Tallinna Veepuhastusjaama esmaseks toorveega varustajaks. Ülemiste järve looduslik valgala on väike – Kurna oja, mis suubub järve selle lõunaosas ja on ~52 km² suurusel valgalal. Ülemiste järve valgalaga on seotud ka Männiku liivakarjääride põhjaveeline valgala ja Vaskjala-Ülemiste kanali valgala ~ 29 km².

Ülemiste järve veevarude täiendamiseks on rajatud lähikonna jõgede (Pirita, Jägala, Soodla) baasil laiaulatuslik pinnaveehaarde süsteem, mis koondub Pirita jõel Vaskjallas, kus see juhitakse Ülemiste järve Vaskjala-Ülemiste kanali kaudu. Süsteem koosneb Pirita, Jägala ja Pärnu jõgedele rajatud hüdroõlmedest ja veehoidlatest ning neid ühendavatest kanalitest. Vaskjala ja Paunküla Pirita jõel, Kaunissaare Jägala jõel, Aavoja, Raudoja ja Soodla samanimelistel veejuhtmetel ning Purdi Pärnu jõe ülemjooksul.

Suurvee perioodidel (näiteks kevadised lumesulamisveed) võib esineda Ülemiste järve enda valgalalt väga suur äravool ja sissevool järve ületab veepuhastusjaama tarbimise kuni 10 korda. Et vältida nendel perioodidel järve veepinna tõusu kriitilise piirini, tuleb liigvesi järvest välja suunata. Selleks saab kasutada Ülemiste järve avariiväljalasku järve põhjakaldalt Tartu mnt sademevee tunnelkollektorisse. Lisavõimaluseks on Vaskjala-Ülemiste kanali valgalalt tuleva liigvee juhtimine Vaskjala-Ülemiste kanalist Pirita jõkke Rae-Lagedi peakraavi kaudu ehk kanali piiridetammi rajatud Rae liigveelasu kaudu. Sel ajal Vaskjala-Ülemiste kanalis Vaskjala hüdroõlmest vett ei suunata. Täiendav veevaru veevaesteks perioodideks on akumuleeritud Pirita jõe ülemjooksul Paunküla veehoidlas (9,93 mln m³) ja Soodla jõel Soodla veehoidlas (4,3 mln m³).

Tallinna pinnavee haardesüsteemi veevaru suurus oleneb eelkõige sademete hulgast ja selle aastasisesest jaotusest. Süsteemi veevaru arvutamise (veebilansi koostamise) aluseks on arvutuslik väga veevaene 95%-se tõenäosusega aasta.

Veebilansi järgi on Vaskjala-Ülemiste kanali kaudu Ülemiste järve võimalik teoreetiliselt suunata 50,83 mln m³/aastas. Arvestades Ülemiste järve reguleeriva mahu piiratusega (15,78 mln m³) ja Tallinna veevajadusega 29,20 mln m³/aastas (keskmisel veetarbel 80 000 m³/ööp) on süsteemi vaba veevaru 12,48 mln m³/aastas, mis moodustub aga veerikastel kuudel (aprill, mai, detsember) ja seda ei ole võimalik Tallinnale akumuleerida.

Veemajandusaasta arvutuslike vooluhulkade jaotus kuude lõikes põhineb pikal vaatlusandmete real. Kuid tuleb arvestada sademete hulga aastasisese jaotuse ettearvatust – see üldjuhul ei järgi arvutuslikku veejaotust. Keskmise veerikkusega aastal võivad esineda arvutuslikust väga veevaesest 95% kuust veelgi veevaesemad suvekuud või suurvesi tavalistel veevaestel talvekuudel. Sealjuures suurveeajal pole võimalik vett rohkem mahutada või piirab veevõttu veejuhtmete läbilaskevõime. Seetõttu on süsteemi ka praktiliselt võimatu optimaalselt juhtida.

Kokkuvõtteks:

- praeguse veetarbimise juures (65 000 m³/ööp) on veevaesel 95% tõenäosusega veemajandusaastal pinnavee haardesüsteemi veevaru piisav;

- keskmise veerikkusega aastal kasutatakse ära ca 50% süsteemi võimalikust veeressursist;
- veevaese 95% veemajandusaasta kuudest veelgi veevaesemal ajal tuleb võtta vett rohkem Ülemiste järvest, mille veetase on bilansi järgi niigi 0,4 m võrra allpool normaaltaset ning veekvaliteet üldjuhul halveneb veetaseme alanedes;
- Soodla veehoidlast, kui kõige väiksema ja kaugema veevaruga veehoidlast võiks loobuda juhul kui pinnavee tarbimine langeb tunduvalt alla 60 000 m³/ööp ning Pirita jõe veekvaliteet poleks halvem Soodla-Jägala süsteemi omast.

JÄRVEGA SEOTUD RAJATISED JA NENDE PÕHIFUNKTSIOONID

- veepuhastusjaama veehaare – toorvee suunamiseks veepuhastusjaama veehaardesse;
- Vaskjala-Ülemiste kanal ja Tartu mnt truup – Ülemiste järve veevarude täiendamine Vaskjala hüdrooslmest. Kanal juhitakse Ülemiste järve Tartu mnt alt, läbi truubi;
- Ülemiste järve avariiväljalask(ülevool) – võimalikel suurveeperioodidel liigvee suunamine järvest välja merre;
- Rae liigveelask – võimalikel suurveeperioodidel Vaskjala-Ülemiste valgala liigvee suunamine Pirita jõkke Rae-Lagedi peakraavi kaudu;
- Kurna oja biolodu koos muldpiirdetammiga – Kurna ojast ja selle valgalalt tuleva vee kvaliteedi parandamine (lämmastiku, fosfori, raskmetallide, patogeenide ja BHT kontsentratsioonide vähendamine) enne Ülemiste järve jõudmist;
- kaldakindlustus-tamm – järve veepinna kõikumistest ja lainetusest tingitud kalda lagunemise (kaldaerosiooni) tõkestamine, kõrgete veeseisude korral madalate kaldaalade üleujutamise tõkestamine ja järve ümbruse haldamiseks-kontrolliks liikumisvõimaluse loomine mööda kindlustuse peale rajatud teenindusteed;
- piirdeaed – liikumise piiramine Ülemiste järve sanitaarkaitsealal;
- Männiku veejuhe ehk Raku järve ülevoolutoru – Raku järve liigvete juhtimine Kurna oja kaudu järve.

RAJATISTE KIRJELDUS

Veehaare – toorvee võtmiseks on rajatud kaks veehaaret:

- normaalolukorras kasutatakse kaldaveehaaret – kinnine kanal pikkusega 70 m, mis toob vee propellerpumpade kaevu;
- reservvariandiks on süngiveehaare – kaldast 100 m kaugusele järve põhja viidud kaks suurelõbimõõdulist toru, mis toovad vee samuti propellerpumpade kaevu.

Järvega seotud ülejäänud hüdrotehnilised rajatised (va toorveevõtmise veehaarded) on järgmised:

- Vaskjala-Ülemiste kanal ja Tartu mnt truup – kanal on trapetsprofiiliga, lahtine, isevoolne kanal kogupikkusega 10,8 km. Tartu mnt truup koosneb Tartu mnt. alt läbiminevast r/b torust (läbimõõt 2000 mm; ~52 jm), mõlemale poole maanteed jäävast lisatorustikust (terastoru “Viapipe” läbimõõduga 2760 mm, 42 jm sissevoolul + 56 jm väljavoolul) ja sisse-väljavooluotsakutest. Sissevooluotsaku lävise kõrgusmärk on +33,60 m.abs ja ujuva prahi tõkestamiseks on otsak varustatud jämevõredegaga;
- Ülemiste avariiväljalask – 1000 mm läbimõõduga r/betoonist liigveelasutoru järvest (põhjakaldal, Tartu mnt ristmiku lähedal), mis on ühendatud linna sademevee kollektoriga. Toru on avatav-suletav kiilsiihriiga (käsiajamiga) siibrikaevust, mis paikneb to-

- Rae liigveelask – torutruup 1000mm Vaskjala-Ülemiste kanali kaldavallis;
- Kurna oja biolodu ja muldpiirdetamm – vaba vee pinnaga ja taimestikuga kaetud looduslik lodu, kuhu vesi suunatakse Kurna ojast selle kaldasse rajatud küvettide kaudu. Kurna oja suue ja lodu on eraldatud Ülemiste järvest muldpiirdetammiga (ca 1600 m koos teenindusteega, harja kõrgusega +37,50 m.abs.), mille taha rajatud piirdekraavi valguvad lodu läbinud veed. Piirdekraavist juhitakse veed Ülemiste järve truupregulaatori kaudu (2 x 1500 mm), mis on rajatud muldpiirdetammi ca 1200 m kaugusel Kurna ojast. Truupregulaatori lodupoolne suue on uputatud ja väljavooluotsak on varustatud sandooripaasidega, et Ülemiste järve madala veeseisu korral saaks puitsandooride ette asetamisega hoida lodu veepinda tasemel ca +36,60 +36,80. Kurna oja suudmesse (muldpiirdetammi) on paigaldatud terastorust (500 mm) avariühendustruup, mis on suletav siibriga (500mm pöördklapp) ja varustatud oja poolsest otsast väljatõstetava võrega;
- kaldakindlustus-tamm – nn tehiskaldad paekivipuistest järve lõuna- ja lääneosas kogupikkusega ca 3,9 km, mille peale on rajatud killustik/paekivituhkkattega teenindustee. Tammi harja absoluutkõrgusmärgiga ligikaudu +37.50 m.abs;
- piirdeaed – 1,7-2,0 m kõrgune võrkaed raudbetoon- või metallpostidel, mis kulgeb piiki järve sanitaarkaitseala piiri (välja arvatud ca 5 km järve lõunaosa metsades – Kurna oja piirkonnas, kus aed puudub);
- Männiku veejuhe – Raku järve (Männiku karjääride) ja Mõigu-Lehmja peakraavi vaheline toruveejuhe läbimõõduga 600 mm, mis on suletav-avatav siibriga (600mm) toru lõpus.

LISA 2 Ülemiste järvele iseloomulikud näitajad

Iseloomulik veeseis	Absoluutkõrgus (m)	Üle gr."0" (cm)	Kogumaht mln (m ³)	Reguleeriv maht mln(m ³)	Veepeegli pindala (ha)
Normaal	36,62	190	32,87	15,78	975
Maksimaalne	36,92	220	35,85	18,76	1005
Kriitiline max	37,07-37,10	235	37,07	20,33	1040
Min ekspluatats	34,92	20	17,09	0	871

- Ülemiste järve keskmine sügavus 3,4 m
- Ülemiste veepinna leppeline nullpunkt ehk Graafiku"0" = 34,72 m.abs.
- Ülemiste järve oma valgala iseloomustus:
 - Kurna oja valgala 51,8 km²
 - Vaskjala-Ülemiste kanali valgala 28,7 km²
 - Raku ja Männiku järvede pindala ~300 ha
 - Raku ja Männiku järvede kogumaht ~20 milj. m³
 - Raku järve normaalveeseis +42,5 ... +42,7 m.abs
 - Raku ülevoolutoru vooluhulk 0,1 0,2 m³/s = 8000 17000 m³/ööp
- Ülemiste järve oma valgala lumesulamisvee Q1%max=11,16 m³/s
- Kurna oja arvutuslikud vooluhulgad:
 - Qaasta max 5% 9,6 m³/s
 - Qaasta keskm 0,41 m³/s
 - Qaasta min 95% 0,03 m³/s
- Ülemiste avariiväljalasu läbilaskevõime
Ülemiste max veeseisu korral ~0,5 0,7 m³/s; 43 000 ...60 000 m³/ööp
- Ülemiste avariiväljalasu sissevooluotsaku lävise kõrgusmärk ~ +35,55 m.abs.
- Rae liigveelasu läbilaskevõime Ülemiste max veeseisu korra ~0,4 0,5 m³/s;
34 000 ...43 000 m³/ööp
- Rae liigveelasu sissevooluotsaku lävise kõrgusmärk +35,90 m.abs.
- Reguleeritavad vooluhulgad Vaskjalast Vaskjala-Ülemiste kanalis 0,00 ... 5,00 m³/s
- Kurna oja biolodu:
 - max veeseis truupregulaatori ees +37,10 m.abs.
 - min reguleeritav veeseis truupregulaatori ees +36,60 m.abs.
 - truupregulaatori sissevooluotsaku lävise kõrgusmärk +34,50 m.abs.
 - truupregulaatori väljavooluotsaku lävise kõrgusmärk +35,60 m.abs.

Läänest ja loodest piiravad järve kuni 10 m kõrgused männimetsaga kaetud liivaluited. Luide-
te geoloogiline läbilõige koosneb 3–4 m ulatuses liivadest, jätkub õhuke kuni 1m paksune jää-
järveliste setete (savid, liivsavid) kiht ning edasi ligikaudu 5 m jääjõeliste (kruusad, kruuslii-
vad, kohati moreen) setete kiht. Ülemiste luidetel leidub ka põhjaveeallikaid ning filtratsioo-
niallikaid, kust läbi liiva imbub maapinnale Ülemiste järve vett. Ülemiste järve suubuvad
Kurna oja ja Vaskjala-Ülemiste kanal.

Järve põhjaosas (Järvevana tee äärne) on kallas kõrge ja künklik, valdavalt liivane või turba-
ne. Tartu mnt poolisel küljel on kallas kindlustatud ja tõstetud. Järve kagukallast piirab Kurna

biolodu muldpiirdetamm (ca 1,6 km alates Rae valla piirist kuni Kurna ojani) koos Kurna oja luhaga. Luha veepinna kõrgus sõltub järve veepinnast. Järve lõunaosas, vastu Viljandi mnt on kaldaala madal, kuid ühtlase tõusuga +38.00 ... +40.00. Lõunakallas on kindlustatud ligi 2,8 km pikkuse kaldakindlustus-tammiga alates Kurna ojast. Edasi, järve lääneosas, vastu raudteed on kalda-alad madalamad järve maksimaalsest veeseisust. Kitsa loodusliku kaldavalli kaitseks on rajatud ca 1,1 km pikkune kaldakindlustus-tamm. Järve põhi on 3/4 osas kaetud mudaga ja selle suurim paksus ulatub 8 meetrini.

Veepuhastustehnoloogiast lähtuvalt ja järve ökoloogilist seisundit silmas pidades ja kui vee tagavara seda lubab, peaks vältima kevadise ja sügise suure vee ajal järve täitmist Vaskjala hüdroosõlmest. Ülemiste järve veetaseme reguleerimine toimub põhiliselt Vaskjala hüdroosõlmest, kus reguleeritakse Vaskjala-Ülemiste kanali kaudu järve suunatavat vooluhulka. Liigvee korral, kui järve oma valgalalt juurdevool ületab veepuhastusjaama tarbimise, on võimalik veetaset alandada avariiväljalasu avamisega. Veetaseme reguleerimise aluseks on toorvee tarbimine, vee omaduste formeerumine järves, vee-erikasutusloa nõuded, veepuhastusjaama veehaarde tehnilised võimalused ja järve looduslike- ning tehiskallaste tehnilised parameetrid. Ülemiste järve veetaset püütakse hoida normaalolukorras jääkatteta perioodil vahemikus 36,40...36,7 m, et:

- takistada vee soojenemist kuni põhjani ja takistada päikesevalguse tungimist sügavatesse veekihtidesse (vältimaks planktoni intensiivset arengut);
- takistada hõljuva muda üleskeerutamist tugeva tuule poolt (rikastab vett toitainetega, mis soodustab planktoni arengut ja sattudes puhastusseadmetesse võib ummistada mikrofiltrid ja suurendada vee puhastamiseks kasutatavate kemikaalide kulu);
- aidata kaasa vee isepuhastusprotsessidele;
- vähendada pumpade energiakulu töötamisel järve madala veetasemega.

Enne kevadist suurveevalli hoitakse veetase madalal, võimalike kaldaalade üleujutuse vältimiseks.

LISA 3 Ülemiste järve toorvee kvaliteedi näitajad 2006. aastal

Näitaja	Ühik	Max	Min	Keskmine	SM määrus nr 1. 02.01.2003 III /II kvaliteedi- klass	EÜ direktiiv 75/440	
						A2 G	A2 I
Temperatuur	°C	21,5	1,5	9,6	25/25	22	25 (O)
Lõhn	palli	2	2	2	20/10		
Värvus	Pt mg/l	55	40	45	100/100	50	100 (O)
Hägusus	NHÜ	21	0,7	9,8			
pH		8,80	7,90	8,37	≥5,5 ≤ 9,0	5,5 - 9	
Elektrijuhtivus	μS/cm	535	347	423	1000/1000	1000	
Lahust. hapnik, O ₂	mg/l	14,4	8,5	10,7			
Lahust.hapniku küllastusaste	%	105	66	91	≥ 30/≥50	> 50	
Kuivjääk, 105 °C	mg/l	362	225	278			
Üldleelisus	mg-ekv/l	4,32	2,97	3,39			
Üldkaredus	mg-ekv/l	5,45	3,49	4,27			
Jääv karedus	mg-ekv/l	1,13	0,52	0,88			
Mööduv karedus	mg-ekv/l	4,32	2,97	3,39			
Alumiinium, Al ³⁺	μg/l	62,4	7,8	34,9			
Kaltsium, Ca ²⁺	mg/l	87,1	59,4	72,5			
Magneesium, Mg ²⁺	mg/l	10,3	7,5	8,7			
Naatrium, Na ⁺	mg/l	7,3	6,0	6,7			
Kaalium, K ⁺	mg/l	3,0	2,5	2,7			
Bikarbonaat, HCO ₃ ⁻	mg/l	264	176	204			
Karbonaat, CO ₃ ²⁻	mg/l	7	0	2			
Vaba CO ₂	mg/l	6	1	3			
Kloriid, Cl ⁻	mg/l	12	10	10	250/250	200	
Sulfaat, SO ₄ ²⁻	mg/l	46	24	38	250/250	150	250 (O)
Ammoonium, NH ₄ ⁺	mg/l	0,132	0,002	0,040	4/1,5	1	1,5
Nitrat, NO ₃ ⁻	mg/l	4,9	0,2	2,0	50/50		50 (O)
Nitrit, NO ₂ ⁻	mg/l	0,038	0,002	0,013			
Üldlämmastik	mg/l	1,87	0,69	1,31			
Fluoriid, F ⁻	mg/l	0,17	0,09	0,13	1,7/1,7	0,7 – 1,7	
Ortofosfaat, PO ₄ ³⁻	mg/l	0,038	0,005	0,012	0,7/0,7		
Üldfosfor	mg/l	0,058	0,015	0,030			
Sulfiid, S ²⁻	mg/l	0,013	<0,004	0,006			
Oksüdeeritavus	mg O ₂ /l	10,8	7,9	9,3	5/5		
Keem.hapnikutarve (K ₂ Cr ₂ O ₇)	mg O ₂ /l	50	22	36,5	30/30		
Biokeemiline hapnikutarve BHT7	mgO ₂ /l	3,5	0,5	2,0	≤ 7/≤5		
Üld. Org. süsinik (TOC)	mg C/l	13,7	9,7	11,0			
UV abs. 254 nm	cm ⁻¹	0,32	0,28	0,30			
Üldraud, Fe	mg/l	0,16	0,03	0,08		1	2
Mangaan, Mn	μg/l	47,9	7,1	26,4	1000/100	100	
Tsink, Zn	mg/l	0,002	0,000	0,001	5/5	1	5
Vask, Cu	mg/l	0,001	0,000	0,001		0,05	
Baarium, Ba	mg/l	0,052	0,043	0,046	1/1		1
Boor, B	mg/l	0,024	0,009	0,015	1/1	1	

Näitaja	Ühik	Max	Min	Keskmine	SM määrus nr 1. 02.01.2003 III /II kvaliteedi- klass	EÜ direktiiv 75/440	
						A2 G	A2 I
Arseen, As	µg/l	0,75	0,44	0,56	100/50	50	
Elavhõbe, Hg	µg/l	0,03	<0,02	0,01	1/1	0,5	1
Kaadmium, Cd	µg/l	0,02	<0,01	0,01	5/5	1	5
Kroom (VI), Cr ⁶⁺	µg/l	0,87	0,19	0,62	50/50		50
Molübdeen, Mo	µg/l	0,56	0,36	0,47			
Plii, Pb	µg/l	0,42	0,05	0,23	50/50		50
Seleen, Se	µg/l	0,51	<0,4	0,25	10/10		10
Nikkel , Ni	µg/l	0,50	0,16	0,31			
Antimon, Sb	µg/l	0,11	0,06	0,08			
Strontsium, Sr	µg/l	110	90	98			
Tsüaniid, CN ⁻	µg/l	0,008	<0,003	0,003	50/50		50
Berüllium	µg/l	0,020	<0,01	0,008			
Vanaadium	µg/l	0,680	0,190	0,398			
Koobalt	µg/l	0,080	0,030	0,055			
Tallium	µg/l	0,020	<0,01	0,008			
Toorium	µg/l	0,100	<0,02	0,025			
Uraan	µg/l	1,00	0,56	0,80			
Benso(a)püreen	µg/l	<0,001	<0,001	<0,001			
PAH (summa)	µg/l	<0,001	<0,001	<0,001	1/0,2		0,2
Pestitsiidid	µg/l	<0,01	<0,01	<0,01	5/2,5		2,5
Lenduvad fenoolid	mg/l	0,003	<0,001	0,003	0,1/0,005		
Pindaktiivsed ained	mg/l	0,16	0,12	0,13	0,5/0,2		
Kloroformiga ekstraheeri- tavad ained	mg/l	<0,3	<0,3	<0,3	0,5/0,2		
Lahustunud või emulgeeru- nud süsivesikud	mg/l	<50	<50	<50	1/0,2		
Colilaadsed bakt.	PMÜ/100ml	63	0	26	20 000/2000	5000	
Escherichia coli.	PMÜ/100ml	49	0	18	50 000/5000	2000	
Clostridium perfringens	PMÜ/100ml	14	0	4	100/40		
Enterokokid	PMÜ/100ml	32	0	11	10 000/1000		
Kolooniate arv 22°C	PMÜ/ml	5300	48	963			
Kolooniate arv 37°C	PMÜ/ml	110	17	42			
Salmonella	PMÜ/250ml	0	0	0			
Fütoplanktoni biomass	mg/l	28,99	0,05	4,56			
Fütoplanktoni arvukus	rakku/ml	599097	692	133852			
Zooplanktoni arvukus	isendit/m ³	548625	42778	201340			

A2 I – kohustuslik

A2 G – juhised

(O) – arvestades kliimaatilisi ja geograafilisi tingimusi

Alljärgnevad märkused teinud Ants Lääne veepuhastusjaama peatehnoloog 03.01.2007

- 1) SM määrukses antud piirväärtus joogiveeallika vee oksüdeeritavusele 5 mgO₂/l vastab joogivee nõudele. Pinnavesi ei ole põhimõtteliselt kunagi nii madala oksüdeeritavusega. Oleme juhtinud sellele sotsiaalministeeriumi tähelepanu nii ise kui ka üle Eesti Vee-ettevõtete Liidu kaudu, kuid määrukses muudatust ei ole tehtud.

- 2) Keemiline hapnikutarve (bikromaadiga määratud) on Eesti järveuurijate hinnangul Eesti järvedes kõrge tingituna geograafilistest tingimustest – veekogudesse tuleb palju rabavett, mille huumusainete kõrge sisaldus tõstab vee värvust ja sellega koos ka KHT väärtust. (H. Simm „ Eesti pinnavete hüdrokeemia”). Vastavalt EÜ direktiivile ei arvestata looduslikest tingimustest tekkinud kõrvalekaldeid.
- 3) Ülemiste veepuhastusjaama veepuhastuse tehnoloogiline protsess vastab III kvaliteediklassiga vee puhastamise nõuetele.

Kuna Ülemiste järve orgaaniline aine (sh KHT ja PHT) on pärit looduslikust humiainest, siis vastavalt direktiivile (75/440/EU, artikkel 8) ei ole seda vaja kooskõlastada. Keemiline hapnikutarve on üks näitajatest, mille kontsentratsioon määrab veetöötlustehnoloogias kasutatavad osooni ja koagulandi kogused.

Praegune veetöötlemise tehnoloogia Tallinna veepuhastusjaamas on kohandatud järve vee töötlemisele ning on väga sõltuv veekvaliteedist Ülemiste järves. Kõige problemaatilisem ongi orgaanilise aine eemaldamine Ülemiste veest. Peale pikaajaliste muutuste järve veekvaliteedis mõjutavad veetöötlemise tehnoloogiat toorvee sesoonne fluktuatsioon, aga ka ööpäevased pH ja O₂ kõikumised. Veetootmiskulusid analüüsides on osutunud toorvesi paremini töödeldavaks kui varem .

AS Tallinna Vesi on alustanud mitmete meetmete rakendamist toorvee parandamiseks:

- 2002. a rajati Kurna oja valgalalt tulevate toitainete piiramiseks Kurna oja biolodu;
- seoses veetarbimise vähenemisega on võimalik valida Vaskjala-Ülemiste kanali kaudu tulevat toorvett. Kui järve veetagavara lubab, püütakse kevadise ja ka sügise suurevee ajal järve mitte täita, kuna suurevee ajal on valgalalt tuleva vee värvus, toitainete kontsentratsioon ning kolilaadsete bakterite hulk kõrge;
- 2000. a alustati röövkalade introductseerimisega järve, et saavutada toimiv toiduahel Ülemistes (nn biomanipulatsioon). Biomanipulatsioon on teada kui üks paljudest meetmetest, mida kasutatakse eutroofsete järvede restaureerimiseks. Märgatavaid olulisi tulemusi veel saavutatud ei ole;
- veeressursside optimaalseks ja täpseks reguleerimiseks rajati aastatel 1999–2005 kõikidesse hüdroökosüsteemidesse veemõõtesõlmed, mis võimaldavad mõõta nii kanalitesse juhitavaid vooluhulki kui ka jõgedesse jäävaid nn sanitaarvooluhulki.

Järve sanitaarne seisund

Vastavalt OECD (1982) troofsuse klassifikatsioonile on Ülemiste eutroofne, isegi hüpereutroofne järv, mida iseloomustab kõrge fütoplanktoni arvukus ja biomass. Sinivetikad domineerivad Ülemistes ajast, mil eksisteerivad andmed järve veekvaliteedi kohta. Fütoplanktonit on peetud üheks suurimaks probleemiks veepuhastusjaama töötamise ajaloos, mis mõjutab AS Tallinna Vesi veetootmise efektiivsust siiani.

Võrreldes väetisekasutuse ja kollektiivpõllumajanduse tippaastatega 80ndate aastate lõpul järve valgala piirkonnas, on praeguseks järve reostamine toitelementidega tunduvalt vähenenud. See avaldab tasapisi mõju ka järve toorvee kvaliteedile.

Vee omadusi mõjutab ka suurel määral järve põhjas olev, kohati kuni 8 m ja keskmiselt 2,2 m paksune mudakiht. Mudakiht katab 2/3 järve põhjapindalast ning tema maht on 11,25 miljonit m³. Kõige selle tõttu reostub järv ka iseeneslikult toiteainetega. Järvest on muda eemaldatud aastatel 1974–1984 sissevoolu kanali piirkonnast. Kümne aasta jooksul pumbati välja 262 703 m³ muda²⁴.

Järves toimib omamoodi surnud ring. Suveperioodil on mikrovetikate massilise arengu tõttu mineraaltoiteainete sisaldus Ülemiste järves nullilähedane, kuna need tarvitatakse ära sama kiiresti kui tekivad. Taimede kõdunemisel tekib aga taas järve rikastumine toiteainetega. Seega ei lase muda olemasolu järvel tervikuna oluliselt biogeenidest vabaneda, mistõttu jätkub ka uus suvine vetikate “pealetung”.

Ülemiste järve veekvaliteedi hindamise aluseks on sotsiaalministri 2. jaanuari 2003. a määrus nr.1 – Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi ja kontrollinõuded ning EU direktiiv 75/440. Vastavalt Teenuse Kvaliteedi Tasemete Lepingule 2001–2005 peab Ülemiste veekvaliteet vastama EU direktiivis 75/440 toodud kategooriale A2 (sisult II kvaliteediklass eelnimetatud määrukses).

²⁴ Ülemiste järve ja valgala vee kvaliteet: hinnang praegusele situatsioonile, meetmete teostatavus toorvee parandamiseks ja majandamise prioriteetid ajavahemikus 2002-2005, AS Tallinna Vesi

LISA 4 Ülemiste järve sanitaarkaitsealal paiknevate Anija metskonna kvartalite iseloomustus ja enamlevinud metsakasvukohatüüpide kirjeldused

Kv	Metsamaa ha	Koosseis	Vanus	Boniteet	Enamlevinud tüüp*/ha
9	32,7	Männi kultuurpuistu, paiguti paplit ja kaske	33-85	2-5A	Sm/20,3 Ph/6,9
10	30,3	Männi kultuurpuistu	60-85	3-5A	Sm/24,1
11	11,3	Männi kultuurpuistu, paiguti haaba, paplit, lehist, kuuske	16-40	1-2	Jk/9
12	5,5	Laialehiste puude (tamm, saar, vaher, pärn, haab, remmelgas) ja kase kultuurpuistud	26-110	1-3	Nd/2,8 An/2,7
13	32,6	Männi kultuurpuistu, pisut kaske, haaba, hall leppa	32-110	1-5	Ph/15,3 Sm/9,7
14	12	Männi kultuurpuistu, pisut kaske	28	2	Jk/12
15	20,2	Mänd, sh 3,8 ha kultuurpuistud, pisut kaske, üksikpuudena lehist	40-150	2-4	Ms/8,4 Ph/5,4 Kms/5,1
16	19,3	Männi ja kase kultuurpuistud, pisut kuuske, leppasid ja teisi lehtpuid	21-100	1-3	Jk/9,2 Mds/3,3
19	5,6	Männi, sh 0,5 ha kultuurpuistu, pisut kaske	50-100	2-5	Ss/2,6 Ks/0,7
20	14,2	Männi, sh 4 ha kultuurpuistud, pisut kaske	45-100	3-5	Ks/5,1 Ph/4
21	9,3	Männi, sh 1 ha kultuurpuistud, pisut kaske	45-84	3, 5	Ks/6,3
24	2,8	Männi, sh 1,5 ha kultuurpuistud, pisut kaske	47-85	3	Ms/1 Ks/0,8
25	13,5	Männi, kase, sanglepa puistud, pisut haaba ja kuuske	50-80	3,4	Kmds/5 Ms/3,7 Kks/3,1
26	15,9	Männi, kase, haava puistud, järelkasvus kuuske	15-70	2-4	Mds/8,5 Kms/7
28	23,5	Kase, remmelga puistud, pisut mändi	40	2-5	Mds/23
29	15,8	Lepa, kase, männi, remmelga puistud, alusmetsana pihlakat	15-50	2-4	Mds/14
Kokku	264,5	Kultuurpuistuid 164,9 sh männi kultuurpuistuid ca 126,3	15-150	1-5A	Sm/54,1 Mds/45,5 Ph/32,6 Jk/30,2 Kms/15,2 Ms/13,1 Ks, Nd, Ss, An

Sanitaarkaitsealale jäävad järgmised Anija metskonna koosseisu kuulunud kvartalid:

- Järvevana tee ja järve vaheline mets – kvartalid 9 ja 10
- Pärnu mnt ja järve vaheline mets – kvartal 13 osaliselt sanitaarkaitsealal
- Viljandi mnt ja järve vaheline mets – kvartal 26, osaliselt sanitaarkaitsealal kvartalid 15, 19, 20, 21, 24 ja 25
- Kurna oja lual – osaliselt kvartalid 28 ja 29
- Järveküla ja järve vaheline mets - kvartal 14
- Tartu mnt ja järve vaheline mets – kvartalid 11 ja 12.

Metsakvartalite takseerikirjelduse koostas aastal 1994 Eesti Metsakorralduskeskus²⁰.

Takseerikirjelduse koostamisel on määratud mullaliigi ja taimkatte alusel metsakasvukohatüübid²¹, mis annavad ülevaate puistus kasvavatest puudeliikidest, alusmetsast, alustaimestikust, rohurindest, puhmastest ja sambla-samblikurindest. Sanitaarkaitsealal paiknevad enamlevinud metsakasvukohatüübid on kvartalite kaupa toodud tabelis 3 ja metsakasvukohatüüpide kirjeldused on esitatud tabelis 4. Sanitaarkaitsealal on enamlevinud 4 metsakasvukohatüüpi:

- Järvevana tee, Pärnu mnt ja järve vahelises metsas (kvartalid 9, 10, 13) luidete alal paikneb sambliku (u 54 ha) metsakasvukohatüübi levikuala, mis on kogu sanitaarkaitsealal kõige suurem (so 1/5). Sambliku metsakasvukohatüübis valitsevad hõredavõitu männikud boniteediga IV–Va. Alusmets on liigivaene, puhmarinne hõre, rohttaimed puuduvad või kasvavad üksikult, sambliku-sambla rinne on pidev.

- Järvavana tee ja järve vahelises metsas leidub veel pohla (kokku u 32.6 ha) kasvukohatüüpi (kvartalid 9 ja 13) ja vähesel määral levib see ka Pärnu mnt, Viljandi mnt ja järve vahelises metsas (kvartalid 15, 19-21, 24). Puistutest domineerivad männikud boniteediga II-III, esineb ka kuuske, vähesel määral kaasikuid ja haavikuid. Alusmets puudub või on hõre.

Alustaimestikus pohl, mustikas, kanarbik.

- Järve lõunaosas on ulatuslikult levinud madalsoo ja kuivendatud madalsoo (u 45,5 ha) kasvukohatüübid: veidi kvartalitel 16 ja 25 ning enamlevinud kvartalitel 26, 28 ja 29. Madalsoo on alaliselt niiske, põhjaveelise toitumisega ja üleujutatav. Puistutes valdavalt sookaasikud, vähem ka männikuid, kuusikuid, sangleppa. Boniteet IV-Va. Alusmetsa moodustavad pajud, paakspuu, madal kask. Alustaimestik liigivaene, iseloomulik tarnade ohtrus.

- Tartu mnt ja järve vahelises metsas on enamlevinud **jänesekapsa (u 30 ha)** kasvukohatüüp (kvartalid 11, 14, 16). Puistud on kõrge tootlikkusega. Puistus kultiveeritud männikud ja sekundaarsed kaasikud. Järelkasvu moodustab kuusk. Alusmets hõre kuni keskmise tihedusega. Alustaimestik võrdlemisi liigirikas. Puhmarinne puudub või on katkendlik. Rohurinne madal. Suurema ohtrusega on jänesekapsas. Samblarinne pidev.

Vähesel määral esineb naadi ja angervaksa kasvukohatüüpe (kvartal 12), mustika ja kuivendatud mustika (kvartalid 15, 24, 25 ja 26), kõdusoo ja kuivendatud kõdusoo (kvartalid 19, 20, 21) ning siirdesoo (kvartal 19) kasvukohatüüpe.

Takseerikirjelduse alusel on sanitaarkaitsealal **kõige enam levinud (u 100 ha) keskmise tootlikkusega (boniteediga) metsad (u 54 ha III ja 50 ha IV)**, vähem on madalama tootlikkusega metsa (u 21 ha V ja 32 ha Va). Kõrgema tootlikkusega metsad on levinud peamiselt Tallinn-Tartu mnt, Järveküla ja järve vahelisel alal kvartalitel 11, 12, 14 ja 16 (u 14,5 ha I ja 33,5 ha II). Ala lõunaosas kvartalitel 26, 28 ja 29 on ulatuslikult soid (u 38 ha). Veidi on 15 lagedat metsa (u 16 ha). Pajuga põõsastikke on sanitaarkaitsealal hinnanguliselt kokku u 17 ha (kvartalitel 9, 11, 12, 14, 16, 25, 29). Metsa vanuselises koosseisus on 2/3 keskealist metsa (u 135 ha), ülejäänu moodustavad latimets (40 ha) ja valmiv mets (20 ha), küpset metsa on vähe (10 ha). Tulekahjustused on kvartalites 9 ja 10.

LISA 5 Sanitaarkaitseala piiripunktide koordinaadid

Punkt	X Lambert	Y Lambert	Punkt	X Lambert	Y Lambert	Punkt	X Lambert	Y Lambert	Punkt	X Lambert	Y Lambert	Punkt	X Lambert	Y Lambert	Punkt	X Lambert	Y Lambert	Punkt	X Lambert	Y Lambert			
1	543992.3	6587194.4	51	544991.8	6587064.8	101	545484.3	6586207.3	151	544906.2	6584990.2	201	545120.4	6584265.4	251	544424.7	6582699.4	301	542869.3	6582643.5	351	542773.3	6585981.5
2	544014.8	6587206.3	52	545013.8	6587037.6	102	545478.0	6586203.3	152	544913.5	6584979.9	202	545149.5	6584237.0	252	544419.8	6582697.5	302	542835.2	6582663.4	352	542883.9	6586061.5
3	544029.7	6587251.8	53	545025.7	6587024.6	103	545471.4	6586199.8	153	544921.8	6584964.5	203	545207.3	6584182.4	253	544417.6	6582687.8	303	542765.1	6582694.0	353	542906.2	6586076.5
4	544066.9	6587223.3	54	545034.1	6587013.5	104	545463.3	6586196.5	154	544927.1	6584952.9	204	545187.9	6584157.7	254	544415.8	6582680.2	304	542712.1	6582724.3	354	542923.1	6586089.8
5	544096.9	6587244.7	55	545044.9	6586996.4	105	545456.2	6586194.2	155	544936.5	6584924.5	205	544976.2	6583953.6	255	544400.3	6582415.4	305	542692.7	6582732.2	355	542931.4	6586098.6
6	544096.6	6587263.5	56	545053.5	6586981.9	106	545449.1	6586192.4	156	544939.3	6584908.6	206	544970.6	6583946.8	256	544399.4	6582415.4	306	542673.6	6582744.0	356	542996.0	6586194.4
7	544086.5	6587265.7	57	545076.7	6586947.8	107	545441.6	6586191.4	157	544952.4	6584881.9	207	544966.6	6583912.2	257	544396.1	6582402.9	307	542654.8	6582758.2	357	543024.6	6586199.8
8	544083.0	6587267.2	58	545111.1	6586898.1	108	545434.2	6586190.7	158	544954.2	6584877.3	208	544967.4	6583909.6	258	544391.8	6582397.7	308	542640.6	6582784.3	358	543090.1	6586300.5
9	544035.9	6587293.2	59	545129.8	6586868.3	109	545426.7	6586190.9	159	544957.5	6584864.9	209	544969.1	6583902.3	259	544333.6	6582365.0	309	542627.0	6582812.1	359	543174.9	6586436.3
10	544036.8	6587308.4	60	545130.0	6586868.1	110	545419.3	6586191.6	160	544961.6	6584858.7	210	544970.2	6583894.9	260	544310.8	6582331.1	310	542613.5	6582828.5	360	543189.8	6586460.7
11	544102.2	6587343.6	61	545138.2	6586853.1	111	545412.5	6586191.7	161	544967.9	6584847.7	211	544970.2	6583887.4	261	544265.7	6582301.1	311	542613.5	6582828.5	361	543222.7	6586460.7
12	544240.5	6587412.8	62	545151.3	6586832.9	112	545403.9	6586110.3	162	544988.0	6584809.3	212	544970.7	6583882.8	262	544219.2	6582272.9	312	542448.5	6582924.0	362	543386.7	658605.8
13	544245.7	6587418.4	63	545167.2	6586809.2	113	545399.9	6586185.8	163	544994.2	6584794.9	213	544970.4	6583875.3	263	544158.1	6582239.0	313	542355.0	6582983.6	363	543375.8	658616.4
14	544263.4	6587436.0	64	545181.6	6586784.6	114	545397.4	6586177.3	164	545008.1	6584762.6	214	544969.4	6583867.9	264	544058.5	6582187.0	314	542219.2	6583077.8	364	543391.7	6586635.5
15	544274.1	6587445.3	65	545189.5	6586772.7	115	545377.1	6586110.3	165	545014.4	6584748.5	215	544967.9	6583860.6	265	544017.8	6582170.5	315	542059.7	6583209.8	365	543415.2	6586664.2
16	544282.6	6587451.7	66	545221.1	6586394.3	116	545347.4	6586029.2	166	545017.7	6584739.1	216	544964.3	6583848.7	266	543975.9	6582156.3	316	541974.1	6583367.7	366	543456.1	6586703.3
17	544304.1	6587464.5	67	545229.2	6586391.0	117	545334.9	6586029.2	167	545021.6	6584726.0	217	544961.8	6583841.6	267	543933.4	6582144.8	317	541910.2	6583470.7	367	543497.6	6586744.2
18	544315.0	6587469.1	68	545244.3	6586385.7	118	545293.1	6585934.4	168	544951.4	6584692.6	218	544960.8	6583835.5	268	543890.2	6582135.9	318	541834.9	6583608.9	368	543524.2	6586770.3
19	544327.8	6587473.6	69	545249.5	6586385.0	119	545275.4	6585908.6	169	544951.7	6584685.3	219	544960.8	6583830.5	269	543846.5	6582129.6	319	541813.8	6583657.9	369	543569.6	6586817.0
20	544340.7	6587477.0	70	545256.8	6586383.4	120	545255.7	6585882.7	170	544951.5	6584678.2	220	544960.5	6583825.5	270	543836.9	6582129.6	320	541735.8	6583879.8	370	543615.9	6586861.7
21	544363.2	6587481.5	71	545263.9	6586381.2	121	545197.2	6585792.5	171	544950.6	6584628.9	221	544959.5	6583818.2	271	543828.3	6582135.2	321	541700.4	6583860.4	371	543698.2	6586941.1
22	544386.0	6587485.5	72	545270.9	6586378.4	122	545184.7	6585772.2	172	544946.9	6584616.8	222	544958.2	6583811.0	272	543818.8	6582131.3	322	541693.6	6583870.7	372	543708.8	6586951.1
23	544401.9	6587487.5	73	545277.7	6586375.1	123	545146.5	6585770.1	173	544946.6	6584621.8	223	544955.4	6583801.2	273	543811.9	6582140.0	323	541678.0	6583924.2	373	543730.5	6586964.3
24	544426.7	6587490.4	74	545284.0	6586371.3	124	545133.1	6585686.6	174	544952.0	6584616.8	224	544952.7	6583774.2	274	543805.8	6582146.3	324	541646.4	6584024.1	374	543749.8	6586976.2
25	544442.8	6587490.4	75	545290.1	6586366.8	125	545125.2	6585669.7	175	544960.7	6584607.9	225	544950.4	6583764.9	275	543774.3	6582184.7	325	541596.5	6584174.4	375	543724.2	6587024.1
26	544450.2	6587489.9	76	545295.7	6586362.0	126	545101.2	6585621.4	176	544966.6	6584599.9	226	544949.4	6583761.3	276	543770.8	6582189.4	326	541550.6	6584333.6	376	543786.4	6587052.7
27	544457.5	6587489.0	77	545301.0	6586356.7	127	545001.7	6585679.0	177	544970.4	6584593.8	227	544947.1	6583754.2	277	543765.4	6582197.0	327	541566.5	6584392.4	377	543824.8	6587071.4
28	544471.9	6587485.0	78	545305.7	6586350.9	128	544986.1	6585656.8	178	544973.4	6584590.0	228	544947.1	6583740.0	278	543765.4	6582202.3	328	541575.1	6584420.9	378	543910.4	6587122.0
29	544487.3	6587478.9	79	545310.0	6586344.8	129	544979.4	6585633.5	179	544978.4	6584578.1	229	544946.6	6583732.5	279	543764.1	6582210.9	329	541577.6	6584468.2	379	543951.4	6587150.3
30	544495.1	6587474.7	80	545313.8	6586338.5	130	545006.5	6585626.7	180	544981.0	6584571.1	230	544944.9	6583721.1	280	543757.6	6582310.8	330	541582.7	6584485.1	380	543961.8	6587180.3
31	544521.2	6587460.3	81	545317.2	6586331.9	131	545087.4	6585589.8	181	544983.5	6584564.3	231	544943.3	6583713.8	281	543756.6	6582316.3	331	541656.4	6584657.8	381	543957.5	6587181.6
32	544540.3	6587451.2	82	545320.1	6586325.0	132	545066.2	6585538.3	182	544987.1	6584547.5	232	544941.1	6583706.7	282	543754.0	6582322.4	332	541695.1	6584748.7	382	543966.6	6587210.2
33	544557.2	6587436.0	83	545324.4	6586317.8	133	545048.7	6585498.6	183	544990.9	6584531.9	233	544938.3	6583699.7	283	543749.0	6582327.7	333	541719.6	6584808.1	383	543983.8	6587204.9
34	544590.7	6587424.1	84	545324.0	6586310.6	134	545004.7	6585490.4	184	544994.2	6584517.3	234	544934.8	6583693.1	284	543743.7	6582331.2	334	541757.7	6584899.6	384	543981.4	6587197.5
35	544612.6	6587413.3	85	545324.9	6586305.6	135	544964.5	6585346.5	185	544995.1	6584506.6	235	544931.0	6583686.8	285	543728.6	6582335.0	335	541800.4	6585001.9			
36	544648.0	6587397.8	86	545325.8	6586298.3	136	544951.5	6585327.5	186	544995.2	6584482.1	236	544925.2	6583677.9	286	543727.8	6582375.7	336	541904.9	6585263.9			
37	544703.1	6587372.1	87	545326.2	6586290.9	137	544931.9	6585303.3	187	544993.8	6584469.8	237	544912.2	6583638.8	287	543726.0	6582413.6	337	541925.5	6585315.1			
38	544765.9	6587341.7	88	545325.8	6586283.1	138	544910.7	6585279.0	188	544991.6	6584458.4	238	544907.2	6583629.6	288	543720.6	6582433.6	338	541971.8	6585367.5			
39	544786.4	6587320.8	89	545325.3	6586277.8	139	544885.0	6585249.5	189	544989.0	6584446.5	239	544903.2	6583622.9	289	543709.5	6582459.8	339	542027.6	6585418.8			
40	544801.8	6587310.5	90	545324.9	6586274.2	140	544879.4	6585241.9	190	544982.5	6584431.4	240	544898.1	6583614.2	290	543605.7	6582499.8	340	542091.0	6585470.5			
41	544814.0	6587301.9	91	545323.9	6586266.9	141	544870.9	6585229.7	191	544973.7	6584416.4	241	544888.0	6583591.2	291	543471.8	6582488.6	341	542238.4	6585574.6			
42	544824.6	6587291.5	92	545322.0	6586259.6	142	544859.5	6585208.1	192	544971.7	6584405.0	242	544844.6	6583463.9	292	543313.1	6582483.6	342	542276.3	6585631.8			
43	544830.4	6587284.6	93	545319.7	6586252.5	143	544854.1	6585192.3	193	544969.8	6584394.4	243	544779.3	6583320.6	293	543184.0	6582484.1	343	542283.8	6585642.9			
44	544840.0	6587275.8	94	545316.9	6586245.5	144	544850.3	6585174.4	194	545020.7	6584396.8	244	544725.1	6583228.1	294	543149.0	6582498.5	344	542300.7	6585654.3			

LISA 6 Lähteülesanne Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti koostamiseks

TALLINNA LINNAVALITSUS

KORRALDUS

Tallinn

29. november 2006 nr 2416-k

Lähteülesanne Ülemiste järve veehaarde
sanitaarkaitseala projekti koostamiseks

Veeseaduse § 28 lg 1, lg 6, Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1, § 30 lg 1 p 3, Keskkonnaministri 16. detsembri 1996 määrusega nr 61 kehtestatud Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise korra punkti 2.2.2. ja 3 alusel, kooskõlas Keskkonnaministri 9. veebruari 2001 määruse nr 9 "Tallinna linna pinnaveesüsteemi joogiveehaardesse kuuluvate veekogude nimekirja kinnitamine" § 1 p 1, Tallinna Linnavolikogu 13. mai 2005 määrusega nr 14 kinnitatud Tallinna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2004-2015 punktiga 5.1 ja Tallinna Linnavolikogu 11. jaanuari 2001 määrusega nr 3 kehtestatud Tallinna üldplaneeringuga:

1. Kinnitada lähteülesanne Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti koostamiseks vastavalt lisale.
2. Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti koostamise eesmärk on moodustada Ülemiste järve (Tallinna joogiveeallika) pinnaveehaaret ümbritseva maa- ja veeala kaitseks sanitaarkaitseala ning määrata sanitaarkaitseala piirdeaia asukoht.
3. Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti koostamise korraldaja ja finantseerija on Aktsiaselts Tallinna Vesi (aadress Ädala tn 10, 10614 Tallinn).
4. Keskkonnaametil teha korraldus teatavaks AKTSIASELTSILE TALLINNA VESI.
5. Korraldust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Jüri Ratas

Linnapea
Toomas Sepp

Linnasekretär

LISA

Lähteülesanne Ülemiste järve veehaarde
sanitaarkaitseala projekti koostamiseks
Tellija: AKTSIASELTS TALLINNA VESI

1. Projekti koostamise alused

- 1.1 AS Tallinna Vesi projekteerimistingimuste taotlus, kiri Tallinna Linnaplaneerimise Ametile 03.10.2005 nr 26/6514 ja lisa - Lähteülesanne projekti korrigeerimiseks;
- 1.2 Tallinna Linnaplaneerimise ameti seisukoht projekteerimistingimustest, kiri AS-le Tallinna Vesi 24.03.2006 nr 4-6/4169;
- 1.3 Tallinna Keskkonnaamet Ülemiste järve sanitaarkaitseala projektist, kiri AS-le Tallinna Vesi 12.05.2006 nr 6.1-3.3/1153;
- 1.4 AS Tallinna Vesi sanitaarkaitseala moodustamise seisust, kiri Tallinna Keskkonnaametile 20.06.2006 nr 23/0613348;
- 1.5 Tallinna Keskkonnaameti seisukoht Ülemiste järve sanitaarkaitseala projektist, kiri 08.09.2006 nr 6.1-3.3/1583;
- 1.6 Tallinna Säästva Arengu ja Planeerimise Ameti projekteerimistingimused, kiri 11.04.2003 nr 1/ 4-4/03/1146;
- 1.7 Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projekt, AS Maves töö nr 3078, veebruar 2004;
- 1.8 Tallinna Linnavolikogu 13. mai 2004 määrusega nr 14 kinnitatud Tallinna Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2004-2015;
- 1.9 Veeseadus;
- 1.10 Looduskaitseadus;
- 1.11 Sotsiaalministri 2. jaanuari 2003 määrus nr 1 "Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded";
- 1.12 Keskkonnaministri 16. detsembri 1996 määrus nr 61 "Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord".

2. Projekti koostamisest

2.1. Eesmärk:

Moodustada Ülemiste järve (Tallinna joogiveeallika) pinnaveehaaret ümbritseva maa- ja veeala kaitseks sanitaarkaitseala.

Määrata sanitaarkaitseala piirdeaja asukoht.

2.2. Kasutatav alusmaterjal:

AS Maves poolt 2004.aastal koostatud "Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala projekt", mida korrigeerida tulenevalt toimunud muudatustest järve lähiümbruse olukorrasplaneeringutes, õigusaktides ja maaomandis ning täpsustada kaitsemeetmete soovituslikus osas.

3. Nõuded ja tingimused projekti koostamiseks ja vormistamiseks

3.1. Ülemiste järve ja selle kaldaalade kontaktvöönd linnaga, ehitus- ja majandustegevusega:

3.1.1 Anda ülevaade olemasolevast situatsioonist ja kehtivatest planeeringutest järve lähiümbruses. Planeeringud ja dokumendid, millega tuleb arvestada käesoleva projekti mahus:

3.1.1.1 Tallinna üldplaneering;

3.1.1.2 Tallinna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava;

- 3.1.1.3 Tallinna haljastuse arengukava;
- 3.1.1.4 Rae valla üldplaneering;
- 3.1.1.5 Rae valla asulate veevarustuse ja kanalisatsiooni arengukava;
- 3.1.1.6 Tallinna Nõmme linnaosa üldplaneering;
- 3.1.1.7 muud algatatud ja kehtestatud planeeringud vahetult sanitaarkaitsealaga piirnevas alas.
- 3.1.2 Näidata ära probleemid või vastuolud olemasolevates projektides-planeeringutes, mis võivad ohustada Ülemiste järve kui joogiveehaaret. Esitada ettepanekud punkt 3.1.1 alusel, mida oleks vaja lähtuvalt käesolevast projektist korrigeerida.
- 3.1.3 Hinnata järve lähiümbruses majandus- ja ehitustegevuse arengust tulenevat võimalikku mõju veehaardele.
- 3.1.4 Käsitleda sademevee ärajuhtimiseks esitatavaid nõudeid Ülemiste järve lähiümbruses toimuvatest arenduspiirkondades.
- 3.1.5 Anda hinnang põhja- ja pinnavee seosele.
- 3.1.6 Olemasolevate andmete põhjal käsitleda kaptaazvee ja järve vee kvaliteeti ja nende omavahelisi seoseid. Käsitleda vajalikke tegevusi kaptaazveevaru kättesaamiseks.
- 3.1.7 Käsitleda suuremaid ümbritsevaid ohuallikaid järve vee kvaliteedile: raudtee, teed koos liiklussõlmedega, klooriladu. Analüüsida mõju ulatust ja kirjeldada abinõusid mõjude vältimiseks ja/või vähendamiseks.
- 3.1.8 Anda hinnang järve lähiümbruse maa-alal kasvavale haljastusele sh metsa-aladele. Arvestada haljastuse (sh koosluste) säilitamisega ja neile kasvutingimuste tagamisega. Metsa-alad säilitada loodusliku kooslusena, kompaktse kaitsetsoonina võimaliku reostuse tõkestamise ja vähendamise abinõuna.
- 3.2. Sanitaarkaitseala ulatus ja keskkonnakaitse
- 3.2.1. Võttes aluseks punktis 3.1. käsitletud teemad, analüüsida komplekselt järve hea ökoloogilise seisundi tagamiseks vajalikke abinõusid. Arvestada joogiveeallikaks oleva järve veekvaliteedile esitatavates nõuetega ja nende tagamise kindlustamise vajadusega ka tulevikus.
- 3.2.2. Määrata sanitaarkaitseala piir:
- 3.2.2.1 lähtudes Veeseaduses kehtestatud 90 m laiuse kaldavööndi ulatusest. Arvestada ka järve veeseisu mõjupiirkonna ulatusega järve lõunaosas;
- 3.2.2.2 lähtudes punktis 3.2.1 nimetatud analüüsi tulemustest ja arvestades sealjuures reformimata riigimaa olemasolu järve lähiümbruses ning Tallinna üldplaneeringujärget maakasutusplaani. Määrata Ülemiste järve 90 m laiusest kaldavööndist väljapoole jäävad maa-alad, mis tuleks kindlasti säilitada muutumatul kujul looduslikena. Piiri määramisel võtta aluseks Tallinna üldplaneeringujärgsed Ülemiste järveäärsed metsa- pargi- ja looduslikud haljasalad ning eriotstarbelised alad (suuremate tehniliste infrastruktuuri ehitiste ala). Määrata, millises ulatuses tuleb piirata selle ala avalikku kasutamist ja millised on võimalused vajalike kasutamise- või liikumispiirangute seadustamiseks.
- 3.2.3. Täpsustada sanitaarkaitsealale jäävate maakasutuste piirid ja omanikud. Analüüsida sanitaarkaitsealasse jäävate kinnistute kasutusvõimalusi. Esitada argumenteeritud põhjendus kinnistute sanitaarkaitsealast väljajätmise kohta.
- 3.2.4. Ülemiste kaptaazliini (ridaveehaarde) puurkaevude sanitaarkaitseala vajadust või suurst käesoleva projektiga ei lahendata.
- 3.2.5. Lähtuvalt Veeseadusest, looduslikust situatsioonist, täiendavate liikumispiirangute seadmise vajadusest-võimalustest ja erastatud kinnistute asukohast, määrata sanitaarkaitsealal piirdeaia asukoht. Võimalusel arvestada olemasoleva aia asukohaga.
- 3.2.6. Määrata sanitaarkaitseala tähistavate siltide tekst ja asukohad.
- 3.2.7. Tuua välja sanitaarkaitseala majandustegevuse kitsendused vastavalt Veeseaduse § 281 lg 3 ja erinõuded veekogu avaliku või erikasutustingimuste kitsendamise kohta Veeseaduse §

26 lg 3 alusel.

3.2.8. Käsitleda iga-aastase traditsioonilise ümber Ülemiste järve jooksu ja muude avalike sportvõistluste (orienteerumine jms) korraldamise võimalusi ja tingimusi sanitaarkaitsealal ning esitada tingimused jalgratta -ja muu kergliikluse raja ehitamiseks Ülemiste järve sanitaartsoonis.

3.3. Transport ja tehnovõrgud sanitaarkaitsealal

3.3.1. Esitada olemasolev liikluskorraldus sanitaarkaitsealal (Veepuhastusjaama territoorium, sanitaarkaitseala teenindusteed jms), juurdepääsud sanitaarkaitsealale ja vajadusel ettepanekud selle korrastamiseks.

3.3.2. Esitada sanitaarkaitsealale jäävate tehnovõrkude ja rajatiste skeem ja siduda see välja-poole ala jäävate olemasolevate tehnovõrkudega.

3.3.3. Vajadusel anda ettepanekud realservituutide seadmiseks: teeservituudid, liiniservituudid, veejuhtimisservituudid ja muud servituudid.

3.4. Vormistamine

3.4.1. Projekt koostada vastavalt keskkonnaministri 16. detsembri 1996 määrusele nr 61 "Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord".

3.4.2. Töö vormistada aktuaalsel topo-geodeetilisel alusplaanil M 1:5 000 – M 1:10 000. Koh-tades, kus sanitaarkaitseala jääb teede, tehnovõrkude vm ehitistega alale või probleemsetesse piirkondadesse või nende vahetusse lähedusse, esitada sanitaarkaitseala plaanid M 1:2 000 – M 1:5 000.

3.4.3. Projektile lisada eraldi lehena kirjanurgaga põhijoonis ning situatsiooniskeem formaadis A4.

3.4.4. Projekti lisada kooskõlastuste koondnimekiri, kus muuhulgas ära näidata kooskõlastuse sisu ja kooskõlastuste käigus esitatud märkuste arvesse võtmine.

3.4.5. Projekt koos nõutavate kooskõlastustega esitada Tallinna Keskkonnaametile paberkan-djal neljas eksemplaris menetlemiseks ja linnavolikogu otsuse eelnõu "Ülemiste järve pinna-veehaarde sanitaarkaitseala kinnitamine" koostamiseks.

4. Vajalike kooskõlastuste loetelu

4.1. Keskkonnaministeerium

4.2. Tallinna Kesklinna Valitsus

4.3. Nõmme Linnaosa Valitsus

4.4. Tallinna Tervisekaitsetalitus

4.5. Harjumaa Keskkonnateenistus

4.6. Tallinna Linnaplaneerimise Amet

4.7. Tallinna Keskkonnaamet

4.8. Tallinna Kommunaalamet

4.9. Tallinna Maa-amet

4.10. Rae vald

4.11. Sanitaarkaitsealasse jäävate maade omanikud või kasutajad

4.12. Sanitaarkaitseala piirdeaia asukoha maade omanikud või kasutajad

Lähteülesanne projekti koostamiseks kehtib kaks aastat alates käesoleva korralduse teatavaks-tegemisest.

Toomas Sepp

Linnasekretär

LISA 7 Kooskõlastuskirjad

7.1 Kooskõlastuskirjad, Tallinna Kesklinna Linnaosa Valitsus.....	86
7.2 Kooskõlastuskirjad, Harjumaa Keskkonnateenistus.....	89
7.3 Kooskõlastuskirjad, Tallinna Kommunaalamet.....	90
7.4 Kooskõlastuskirjad, Tallinna Maa-amet.....	94
7.5 Kooskõlastuskirjad, Rae vald.....	95
7.6.1 Kooskõlastuskirjad, AS Tallinna Vesi.....	96
7.6.2 Kooskõlastuskirjad, Tallinna Keskkonnaamet.....	97
7.6.3 Kooskõlastuskirjad, Kirjad maa tagastamistaotluste esitanutele.....	98
7.7 Kooskõlastuskirjad, Keskkonnaministeerium ja Maa-amet.....	103
7.8 Kooskõlastuskirjad, Tallinna Linnaplaneerimise Amet.....	108
7.9 Kooskõlastuskirjad, Tallinna Tervisekaitsetalitus.....	112
7.10 Kooskõlastuskirjad, Tallinna Nõmme Linnaosa Valitsus.....	113

TALLINNA KESKLINNA VALITSUS

Hr Tamm
AS MAVES
Marja tn 4d
Tallinn 10617

Teie: 10.09.2007 nr 4-5/90-1-2

Meie: 23.10.2007 nr 9-11/2145 II

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt

Koostatud projekti läbivaatamisel tugines järgnevale infole:

- kooskõlastamiseks esitatud projekti kaust;
- Tallinna Linnavalitsuse 29.11.2006 korraldusega nr 2416-k Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti koostamiseks kinnitatud lähteülesandes seatud eesmärgid;
- linnaosas 07.09.07 läbiviidud arutelu ning 12.10.07 Maa-ametis toimunud nõupidamisel käsitletud teemad;
- teostatud kohalkäigud Ülemiste järve ümbritsevale maa-alale;
- AS MAVES'e poolsed kirjalikud vastused meepoolsetele elektronposti teel esitatud täiendavatele küsimustele.

Käesolevaga esitame tööle omapoolsed märkused ja ettepanekud:

1. Linnavalitsuse poolt kinnitatud lähteülesande kohaselt tuleb lisaks kaitseala piiri ja piirde asukoha määramisele antud töös sätestada selge regulatsioon nende maa-alade kohta, mida järve ümbruses (eelkõige rekreatsiooni eesmärgil) teatud viisil kasutada võimalik on. Käesoleval hetkel on nt Viljandi mnt poolses küljes võimalik metsa all täiesti nii jalgsi kui sõidukiga suhteliselt vabalt liikuda, tekkinud on sinna ka mitmed omavolilised prügimäed jms ehk sisuliselt valitseb olukord, kus alal liikuda nagu ei tohiks aga samas võimalused selleks on olemas. Toimub järve ümbritseva metsaaluse reguleerimata kasutus.

Ettepanek- Võimalusel kaaluda teatud osas suletud piirde asukoha muutmist. Kas AS MAVES hinnangul ei ole piire omal ajal kohati paigutatud järvest põhjendamatult kaugele? Piirde asukoha muutmise eesmärgid on meie hinnangul järgmised: 1) kujundada järve kaitseks tõepoolest range regulatsiooniga kinnise piirdega reaalselt suletud ala arvestades ka lähteülesande p 3.2.2.2. osade alade muutmata kujul looduslikuna säilitamise vajadust ning 2) teisalt kujundada range regulatsiooniga suletud alale lisaks seda ümbritsev tsoon, mida antud töös reguleeritud viisil ja avalikes huvides on siiski võimalik kasutada.

Ettepanek- Tulenevalt eelpool toodust tuleb lähteülesande p 3.2.8 kohaselt leida võimalused ning seada olulisemad tingimused jalgratta- ja muude kergliikluse radade rajamiseks. Perspektiivne trass tuleb peale kanda. Trassi määramisel arvestada muuhulgas ka AS K-Projekt'i poolt koostatava eelprojekti staadiumis olevas „Ülemiste liiklussõlme ehitamise ja Peterburi tee rekonstrueerimise projekt” liiklusskeemis tähistatud kergliiklustee lõigu ning selle kergliiklustee trassi jätkamise vajadusega. Valdavas osas on meie hinnangul võimalik trass paigutada väljapoole 90m piiri.

2. Palume täita lähteülesande p 4.11 ja 4.12 nõuded. Tööst ei nähtu, et oleks tehtud koostööd sanitaarkaitsealal asuvate kinnistute omanike ning maa tagastamise õigustatud subjektidega. Oleme seisukohal, et nende seisukohad kavandatava suhtes tuleb kooskõlastuste ringi käigus välja selgitada.

3. lk 26 „1 lõik- väide Järvevana tee 3a kinnistamata krundis osas ei ole tõene. Kinnistu nr 6578501 aadressiga Järvevana tee 3a, suurusega 4978m², sihtotstarve 100% ärimaa, on kinnistusraamatusse kantud juba 05.06.2002 ning selle omanikuks on äriühing AS Kalev Real Estate Company. Kinnistule

on uushoonestuse rajamiseks ka taotlus esitatud. Täiendavat infot taotluse sisu kohta saab Tallinna Linnaplaneerimise Ameti detailplaneeringute teenistuse kesklinna osakonnast.

4. Osa erakinnistutest jääb sanitaarkaitsealale osa vahetult külgnevad sanitaarkaitsealaga. Ka külgnevatel kinnistutel toimuv majandus-ja ehitustegevus võib avaldada mõju sanitaarkaitseala seisundile ning sedakaudu järvele. Linnaosa on seisukohal, et muuhulgas on üks väärtusi sanitaarkaitsealal erakinnistutel ja nende ümbruses paiknev männik koos luidetega, millede seisundit võib kavandatav ehitustegevus oluliselt mõjutada.

Ettepanek - Lähteülesande p 3.1.3 ja 3.2.3 alusel palume anda hinnang, kas ja milline võib olla alaga külgnevatel Järvevana tee 3a ja Järvevana tee 7b ning alal asuval Järvevana tee 7a kinnistutel majandus- ja ehitustegevuse arengust tulenev võimalik mõju veehaardele.

Määrata milliste täiendavate uuringute ja/või ekspertiiside teostamine võib osutuda vajalikuks nt kinnistutel asuvate ehitiste kasutusotstarbe muutmisel ning detailplaneeringute ja/või ehitusprojektide koostamise käigus.

Lähteülesande p 3.1.3 ja 3.2.3 alusel käsitleda Järvevana tee 7b kinnistut perspektiivse ehitustegevuse seisukohalt. Meile teadaolevalt on seal soovitud algatada detailplaneeringu koostamist uushoonestuse rajamise eesmärgil. Täiendavat infot taotluse sisu kohta saab Tallinna Linnaplaneerimise Ameti detailplaneeringute teenistuse kesklinna osakonnast.

5. Tuginedes lähteülesande punktidele 3.1.2, 3.1.6, 3.2.3 ning Tallinna Linnavolikogu 13. mai 2004 määrusega nr 14 kinnitatud Tallinna ühisveevärgi ja- kanalisatsiooni arendamise kavale aastateks 2004-2015 palume hinnata Järvevana tee 7a asuva veepumpla ning selle juurde kuuluvate puurkaevudega kaptaazliinide tähtsust ning nende võimalikku kasutust. Nimelt on eelpool viidatud arengukavas ette nähtud võimalus kasutada Ülemiste kaptaazveehaaret juhaks, kui linn otsustab suurendada põhjavee kasutust ja ka selleks, et lahendada hädaolukorras veevarustus (eelkõige Kesklinna ja Lasnamäe varustamise osas). Palume arvestada, et alternatiivseid veevarustussüsteeme puurkaevude baasil on vähe ning uusi rajada kesklinnas maa puudumise tõttu peaaegu võimatu. Järvevana 7a ehitised on AS Tallinna Vesi poolt müüdud erafirmale OÜ Solaron Trade ning meile teadaolevalt on teenindusmaa määramise protsess maa ostueesõigusega erastamiseks pooleli.

Ettepanek: Palume töös objekti käsitlemisel anda hinnang, kas tuleb säilitada nimetatud objekti praegune ehitisregistri järgne kasutusfunktsioon (veepumpla EHR reg kood 120277247, kaptaazliin puurkaevudega EHR reg kood 220310749) ka edaspidi ning kas objekti kasutusotstarbeks peab jääma vee tootmisega tegelemine. Oleme antud küsimuses konsulteerinud ka Tallinna Keskkonnaameti vastava ala spetsialistidega, kes peavad teema käsitlemist antud töös väga oluliseks.

Edastame ka 07.09.2007 linnaosas läbiviidud arutelu protokoll koos lisadega.

Lugupidamisega

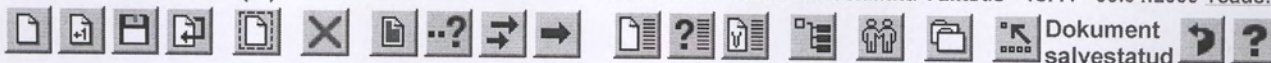
Marek Jürgenson
Kesklinna vanem

Lisad: 1. kaust
2. 07.09.07 linnaosas läbiviidud arutelu protokoll koos lisadega 2+2 lk.

Katri-Liis Kinks
6 45 7217

KOOSKÕLASTUS (A)

Kaia Sarnet Tallinna Kesklinna Valitsus 15:41 03.04.2009 Teade!

*REG. KPV.: 03.04.2009 *REG. NR.: 4-11/813

PROJEKTEERIJA (ASUTUS):	AS Maves	...
TELLIJA (ASUTUS):	AS Tallinna Vesi	...
OMANIK (ASUTUS):		...
OBJEKTI AADRESS:	Jäevavana tee, Tartu mnt, Viljandi mnt	
PROJEKTI NIMETUS:	Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt	
	täiendav läbivaatamine	
SISU:		
FAIL:		...
KOOSKÕLASTAJA:	Kaia Sarnet	...
VÄLJASTAMISE KPV:	03.04.2009	...
VÕTTIS VASTU:		
*SÄILITAJA:	Linnakeskkonna osakond	
*TOIMIK:	4-11 (Projektide kooskõlastus)	...
MÄRKUSED:	Läbivaadatud	
SEOSSED:		

top ▲

Sarnet

AS Maves

Teie 10.09.2007 nr 4-5/90-1-1

Meie 01.10.2007 nr 30-6-2/ 43184-2

Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekti läbivaatamine

Kooskõlastamiseks esitatud Ülemiste järve sanitaarkaitseala projekt ei ole vastavuses veeseaduse §28 lõiguga 1, mille kohaselt seaduse §28 lõikes 1 sätestatud kitsendusi rakendatakse Ülemiste järvel koos 90m laiuse kaldavööndiga. Seega eeldab sanitaarkaitseala projektis esitatud lahenduse rakendamine veeseaduse muutmist.

Projektlahenduse kohta märgime, et täiendavalt on vaja lisa projekti osa, mis käsitleb sanitaarkaitseala hooldust. Vaja on ette näha sanitaarkaitseala korrashoiu ning Kurna oja biolodu hooldusnõuded.

Lisaks juhime tähelepanu, et Ülemiste järve veekvaliteeti mõjutavad eelkõige järve valgala toimuvad tegevused ning järve suubuvate veejuhtmete ja vooluveekogude veekvaliteet. Järve seisundi edasise kiire halvenemise vältimiseks peame vajalikuks koostada Tallinna pinnaveehaardesüsteemi sanitaarkaitseala eeskiri. Eeskirja koostamisel lähtuda keskkonnaministri 16.12.1996 määruse nr 16 „Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord“ punktis 3 toodust.

Lugupidamisega

Jaan Pikka
Juhataja

Ilmar Kaljurand 6722128
Kalle Türk 6722496

Narva mnt 7a
15172 Tallinn
Reg nr 70001231

telefon 672 2972
faks 672 2972
kkt@harju.envir.ee

Postiaadress:
Viljandi mnt 16
11216 TALLINN

TALLINNA KOMMUNAALAMET

AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

Teie 10.09.2007 nr 4-5/90-1-3

Meie 11.10.2007 nr 8.1-11/207

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt

Lugupeetud härra Indrek Tamm

Tallinna Kommunaalamet kooskõlastab Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti tingimusel, et projekti korrigeeritakse vastavalt meie ameti järgnevatele märkustele:

1. Lk. 14 on toodud lause „Üheks võimaluseks transpordist lähtuvate ohtude vähendamiseks on ...”. Leiame, et otstarbekas on asendada sõna „üheks” sõnaga „ainu”. Seega on õigem, olemasolevat olukorda kajastades lause „Ainuvõimaluseks transpordist lähtuvate ohtude vähendamiseks...”.
2. Lisas 8.1 Kooskõlastused toodud joonis 5: Kommunaalamet leiab, et vaja on täiendada joonise teksti alljärgnevalt: ”siin on järve täidetud ja täidetakse tulevikus rajatavate infrastruktuuride mõju vähendamiseks”.
3. Palume kajastada lisa 8.1 joonisel 5 rulluisurada (vt lisatud joonist „Rulluisurada ümber Ülemiste järve”, koostaja K-Projekt AS) üle 90 m ulatuses veehaarde sanitaarkaitsealas.

Lugupidamisega

Peep Koppel
Juhataja asetäitja

Lisa: Eskiisjoonis „Rulluisurada ümber Ülemiste järve”, K-Projekt AS töö nr 07071-GE leht nr 1.

Riina Käsper 6404275

TALLINNA KOMMUNAALAMET

Hr Indrek Tamm
AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

Teie 09.04.2009 Nr 4-5/90-1-3-1

Meie 23.04.2009 nr 3-1/500

Taotlus kooskõlastuseks esitatud projekti
muutmiseks

Lugupeetud Indrek Tamm

Tallinna Kommunaalamet on tutvunud kooskõlastamiseks esitatud „Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projektiga“. Projekti raames esitatud joonistel ja aerofotodel jäävad planeeritava kaitseala sisse varem paigaldatud insenerkommunikatsioonid jm. rajatised. Samuti jääks planeeritava sanitaarkaitseala territooriumile kergliiklustee Tartu maanteel ja osaliselt planeeritav kergliiklustee Vana-Tartu maanteel. Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projektis on ära toodud ka Ülemiste järve põhjavee ridaveehaarde (kaptaazveehaarde) sanitaarkaitseala piir, mis ca 450 m lõigul ulatub kuni 20 m sügavuselt teemaa-ala sisse.

Tallinna Kommunaalamet teeb ettepaneku vajaliku 90 meetri tsooni tagamiseks Tartu mnt lõigul täita järve 7917 m² ulatuses, sh Ülemiste liiklussõlme rajamiseks 4043 m², nihutades järve veepiir vajalikule kaugusele olemasolevate tehnovõrkude ja –rajatistega koormatud maa-alast. Veepiiri muutmise tulemusena kattuks planeeritav veehaarde sanitaarkaitseala piir ajalooliselt väljakujunenud Ülemiste järve kaitseala piiriga. Sanitaarkaitseala piiriga tuleb ühitada ka kaptaazveehaardele ette nähtud sanitaarkaitseala piir.

Peale muudatuste sisseviimist „Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti“ palume esitada projekti kooskõlastamiseks.

Lugupidamisega

Peep Koppel
Ameti/juhataja asetäitja

Märt Maiste 6164017

TALLINNA KOMMUNAALAMET

Indrek Tamm
AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

Teie 12.05.2009 nr 4-5/90-1-3-2

Meie 11. 06. 2009 nr 4-1/500

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti
muutmise kooskõlastamisest

Lugupeetud Indrek Tamm

Tallinna Kommunaalamet kooskõlastab Teie kirjas taotletud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti muutmise tingimusel, et lisate projekti koosseisu 05.05.2009 toimunud koosoleku protokoll, mille on allkirjastanud koosolekul osalejad ja mis on kooskõlastatud Keskkonnaministeeriumi poolt.

Lugupidamisega

Ain Valdmann
Ameti juhataja

Peep Lass 6404571

TALLINNA MAA-AMET

AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

Teie 10.09.2007 nr 4-5/90-1-6
Meie 08.10.2007 nr 4-13/ 3472

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti kooskõlastamine

Kooskõlastame Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti alljärgnevate täiendustepanekutega.

Arvestades Maa-ameti maaregistri kaardi ja Tallinna linna maaregistri andmeid palume võimalusel teha järgmised muudatused.

Joonisel 1 ja joonisel 5:

1. Täpsustada tingmärkide seletust vastavalt käesolevale kirjale lisatud joonise väljavõttele.
2. Järvevana tee 3a (katastriüksuse tunnus 78401:121:0007) tähistada kinnistu tingmärgiga.
3. Ülemiste järve kinnistu (katastriüksuse tunnus 78401:121:0008) piir peale kanda.
4. Järvevana tee 7a krunt tähistada mõõdistatud piiriettepanekuna, kuna ei ole katastris registreeritud ja katastriüksuse tunnus puudub. Erastamismenetlus pooleli.
5. Vana-Tartu mnt 4 krundi piir viia vastavusse maaregistrite andmetega ja tähistada mõõdistatud piiriettepanekuna.

Projekti tekstis: Kaldkirjas on korrigeeritud sõnastus.

Lk 16, 5.1 teine lõik

.....Ostja esitas maa erastamisaotluse Tallinna Maa-ametile, et saada ostetud vallasvara juurde teenindusmaad. Erastamismenetlus on pooleli, erastatava maa piiriettepanek on muutmisel, sest küsitud ulatuses teenindusmaa määramine ei ole loetud põhjendatuks. Kuna

Lk 26, 9.2 viimane lõik

.....Piir ja aed ühtivad järve põhjaosas Järvevana tee 3a kinnistu otsas, kusjuures

Järvevana tee 5 ja kinnistu Järvevana tee 3a jäävad väljapoole.....

Nimetatud muudatuste tegemisel vastab kooskõlastatava projekti maainfo tegelikule olukorrale.

Lugupidamisega

Alo Brandt
Juhataja kohusetäitja

Lisa: 1. Joonise väljavõte A-3 lehel
2. Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti toimik

Hiie Kaber 640 4301

RAE VALLAVALITSUS

Hr Indrek Tamm
AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

Teie 10.09.2007 nr 4-5/90-1-6

Meie 10.10.2007 nr 6-2/3159

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti koostööstamisest

Lugupeetud härra Tamm

Kuigi Rae vallavalitsus ei mõista ega toeta põhimõtet sanitaarkaitseala laiendamiseks, siis antud töös toodu oleme nõus koostööstama juhul kui likvideeritakse põhimõttelist laadi vastuolu töö ja tema lisas toodu vahel ning tehakse üks täiendus.

Vastuolulisusest töö eri osade vahel - lisa 2 (lk 38) on selgitatud, et veetaset hoitakse kõrgusel 36,4...36,7 m ja tuuakse ära põhjused, miks seda vaja on, kuid töö põhitekstis lk 6 ja 7 on jäetud mulje nagu veetase oleks stabiliseerunud kõrgusele 36,5-36,6. Eeldame, et lisa 2 toodu on põhjendatud ja seega ka õige ja seetõttu teeme ettepaneku ka põhitekstis stabiliseerumise asemel rääkida veetaseme hoidmisest tasemel 36,5-36,6 m.

Lisada soovime ettepaneku selgitada välja Rae vallast ärajuhtimist vajavas vees sadevee osakaal ning samuti selgitada, millise tekkelooga vett läbi sajuveelahenduste veel Mõigu poldrisse juhitakse

Lisaks teatame, et soovime töö lõplikku varianti ka elektrooniliselt.

Lugupidamisega

Raivo Uukkivi
Vallavanem

11.10.2007

Hr. Indrek Tamm
AS Maves
Marja 4d
10617 Tallinn

Teie: 10.09.2007 nr 4-5/90-1-6
Meie: 28.09.2007 m 26/0738539-1

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt
Projekti kooskõlastamine

Käesolevaga esitame järgmised märkused-ettepanekud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti täpsustamiseks:

- Joonisel tuleb täpsustada-parandada teenindusteede ulatust sanitaarkaitsealal (järve lääneosas kaldakindlustustammipealne teenindustee algusega Järvevana tee äärest, mis on ühenduses lõnakalda kaldakindlustustammiga ja kaptaazveehaarde ääres kulgeva teenindustee; Tartu mnt poolisel küljel kulgev teenindustee).
- Komplekteerida üks san.ala joonis mõõtkavas 1: 10000, mis kajastaks kogu vajalikku infot: ümbritsevat situatsiooni, piirnevaid kinnistuid, san.ala piiri, olulisi alasid, teenindusteid, juurdepääse avalikelt teedelt.
- Transpordiobjektide nimekirja, mis on olulised Ülemiste seisukohalt, tuleks lisada ka Tallinna ringtee rekonstrueerimine (ristub Pirita-Ülemiste kanaliga ja Kurna ojaga).
- Arvestades liikumis- ja tegevuspiirangutega kogu sanitaarkaitseala ulatuses, on selle põhimõttega vastuolus alale jäävate maade tagastamisaotluste võimalik rahuldamine servituutide seadmisega.
- Lisaks Ümber Ülemiste Järve Jooksule, tuleks projektis selle teema juures lühidalt käsitleda ka ekskursioonide korraldamist veepuhastusjaama territooriumil veepuhastusprotsessi tutvustamise eesmärgil, mis on hädavajalikud veetarbijate harimisel ja teadlikuse tõstmisel. Esitada seisukoht ka veepuhastusjaama vabade kontoriruumide väljarentimisvõimaluste kohta.

Lugupidamisega

Jaan Niinberg
Pinnavee juht

tvesi@tvesi.ee
www.tallinnavesi.ee

Tel. +372 6262 200
Fax +372 6262 300

AS Tallinna Vesi, Ädala 10, Tallinn 10614, Estonia, Reg. no 10257326

TALLINNA KESKKONNAAMET

Hr Indrek Tamm
AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

Teie: 10.09.2007 nr 4-5/90-1-6

Meie: 17.10.2007 nr 6.1-3.3/2341

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti
kooskõlastamine

Käesolevaga kooskõlastab Tallinna Keskkonnaamet Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti
märkusteta.

Lugupidamisega

Tõnu Tuppits
Juhataja

Ingrid Jakobson 6404561

(Saadetise liik) Kuskohast **TALLINN LILLEKÜLA** RR 11 133 563 0 EE (Postikv.)

avaldatud väärtusega.....kr. lunaga

.....kr.s., mis saadeti **16.10.07**
kuupäev, kuu, aasta

Aadressil **VANA-NARVA MNT 4**
10112 TALLINN
RAIVO LASS.....nimel

On väljastatud.....a.

isiklikult.....

volitusel.....

Postiettevõtte vastutava töötaja allkiri **Rein**

Saabumispäeva tempel

Saabumispäeva tempel

Jämeda joonega ümbritsetud osa täidab saatja

(Saadetise liik) Kuskohast **TALLINN LILLEKÜLA** RR 11 133 565 7 EE (Postikv.)

avaldatud väärtusega.....kr. lunaga

.....kr.s., mis saadeti **16.10.07**
kuupäev, kuu, aasta

Aadressil **RAVA 65-11**
10112 TALLINN
ASTA-MIRALDA KIRSIPUU.....nime

On väljastatud.....a.

isiklikult.....

volitusel.....

Postiettevõtte vastutava töötaja allkiri **Rein** **05.11.07**

Saabumispäeva tempel

Saabumispäeva tempel

Jämeda joonega ümbritsetud osa täidab saatja

(Saadetise liik) Kuskohast **TALLINN LILLEKÜLA** RR 11 133 564 3 EE (Postikv.)

avaldatud väärtusega.....kr. lunaga

.....kr.s., mis saadeti **16.10.07**
kuupäev, kuu, aasta

Aadressil **SIHI 36-1 11622 TALLINN**
EPP JÜRISOO.....nimel

On väljastatud.....a.

isiklikult.....

volitusel.....

Postiettevõtte vastutava töötaja allkiri **EPP JÜRISOO** **22.10.2007** **E. Jüriso** **AK024265**

Saabumispäeva tempel

Saabumispäeva tempel

Lgp. Asta-Miralda Kirsipuu
Raua 65-11,
10152 Tallinn

15.10.2007 nr 4-5/91-2_2

**Kordusteade Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala
projekti valmimisest kohta**

Seoses Tallinna Linnavalitsuse 29.11.2006.a korralduse nr. 2416-k täitmisega teatame Teile, et on valminud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt.

Tallinna Maaameti andmetel olete Teie endise kinnistu nr. 14227 (Leerimäe A-19) maa tagasitaotleja. Ala jääb Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitsealasse. Seoses sellega teatame, et huvi korral saate nimetatud projektiga tutvuda AS Maveses, projekti ettepaneku võime saata ka elektroonilisel.

Teie vastust palume hiljemalt oktoobri lõpuks.

Lugupidamisega
Indrek Tamm
AS Maves
6567300
5083764
indrek@maves.ee

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Indrek Tamm', is placed next to the typed name.

Lgp. Raivo Lass
Vana-Tartu mnt 4,
10112 Tallinn

29.10.2007 nr 4-5/91-3_3

**Teade Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala
projekti valmimisest**

Seoses Tallinna Linnavalitsuse 29.11.2006.a korralduse nr. 2416-k täitmisega teatame Teile, et on valminud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt.

Tallinna Maaameti andmetel olete Teie endise kinnistu nr. 13698 (Järve A-11) maa tagasitaotleja. Ala jääb Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitsealasse. Seoses sellega teatame, et huvi korral saate nimetatud projektiga tutvuda AS Maveses, projekti ettepaneku võime saata ka elektroonilisel.

Kuna Teil on algatatud mõõdistus, siis sooviks nii Teiega kontakti niipea kui saate mahti.

Lugupidamisega
Indrek Tamm
AS Maves
6567300
5083764
indrek@maves.ee

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Indrek Tamm'.

Lgp. Epp Jürisoo
Sihi 36-1,
11622 Tallinn

15.10.2007 nr 4-5/91-1_2

**Kordusteade Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala
projekti valmimisest**

Seoses Tallinna Linnavalitsuse 29.11.2006.a korralduse nr. 2416-k täitmisega teatame Teile, et on valminud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt.

Tallinna Maaameti andmetel olete Teie endise kinnistu nr. 9609 (Andrese 20) maa tagasitaotleja. Ala jääb Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitsealasse. Seoses sellega teatame, et huvi korral saate nimetatud projektiga tutvuda AS Maveses, projekti ettepaneku võime saata ka elektroonilisel.

Teie vastust palume hiljemalt oktoobri lõpuks.

Lugupidamisega
Indrek Tamm
AS Maves
6567300
5083764
indrek@maves.ee

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Indrek Tamm'.

Hr Indrek Tamm
AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

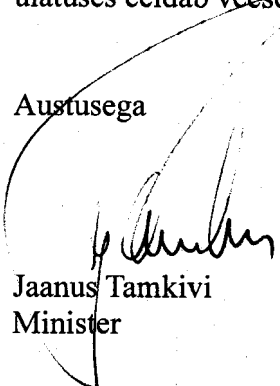
Teie: 10.09.2007 nr 4-5/90-1-12
Meie: 06.03.2008 nr 11-1-3/43406-3

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt

Lugupeetud härra Tamm

Olete esitanud Keskkonnaministeeriumile kooskõlastamiseks Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti. Leiame, et enne sanitaarkaitseala projekti kooskõlastamist on vajalik sanitaarkaitseala projekt vastavusse viia Maa-ameti 21.11.2007.a kirjas nr 6.2-3/9051 esitatud seisukohtadega. Sanitaarkaitseala piiri kinnitamine sanitaarkaitseala projektis toodud ulatuses eeldab veeseaduse muutmist, mis on menetluses.

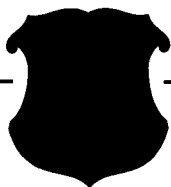
Austusega

Jaanus Tamkivi
Minister

Lisa: Koopia Maa-ameti kirjast 5 lehel 1 eks

Margus Korsjukov 626 2853 margus.korsjukov@envir.ee

✓Lp Harry Liiv
Keskkonnakorralduse asekanstler
Keskkonnaministeerium
Narva mnt 7a
15172 TALLINN

Teie 19.09.2007 nr 11-10/44389

Tallinna Linnavalitsus
Vabaduse väljak 7
15199 TALLINN

Meie 21.11.2007 nr 6.2-3/9051

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt

Keskkonnaministeerium on pöördunud Maa-ameti poole kirjaga, milles palub anda kooskõlastus või esitada parandusettepanekud AS Maves poolt koostatud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projektile (töö nr 7003). Tallinna Linnavalitsuse 29.11.2007 korraldusega nr 2416-k kinnitatud Ülemiste järve (Tallinna joogiveeallika) veehaarde sanitaarkaitseala projekti lähteülesande kohaselt on projekti koostamise eesmärgiks moodustada Ülemiste järve (katastritunnus 78401:121:0008) pinnaveehaaret ümbritseva maa-ja veeala kaitseks sanitaarkaitseala ning määrata sanitaarkaitseala piirdeaia asukoht. Tutvunud esitatud projektiga, märgime järgmist.

Veeseaduse (edaspidi VeeS) § 28 lõike 2 punkti 4 kohaselt on veehaarde sanitaarkaitseala ulatus veekogu akvatoorium koos 90 m laiuse kaldavööndiga, kui vett võetakse seisuveekogust. VeeS § 28 lõige 5 sätestab, et sanitaarkaitseala võib ulatuda veevõtukohast kuni 200 meetrini, kui vett võetakse üle 500 m³ ööpäevas. Sellise sanitaarkaitseala piirid kehtestab veehaarde projekti alusel keskkonnaminister.

Esitatud projektist jääb arusaamatuks Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala piiriettepanekuga kavandatud Ülemiste järve sanitaarkaitseala suurus, projekteeritud piiri asukoht ja viimase põhjendatus. Sanitaarkaitseala seadusekohase piiri kaugus Ülemiste järvest asub 90 m kaugusel, kuid projekteeritud piir "kõigub" ca 80 ja 800 m vahel. Projektist ei selgu ka piiripunktide asukoha valik ja koordinaadid.

Esitatud projekti seletuskirja punktis 9.1 märgitakse (tsiteerin): */riiklikult tähtsa joogiveeallika veekvaliteedi kaitseks tehakse ettepanek sanitaarkaitseala suurendamiseks /.../ sanitaarkaitseala piiri ettepaneku tegemisel on arvestatud jätkuvalt riigi omandis oleva maa olemasolu järve ümber ning Tallinna linna üldplaneeringus kavandatud maakasutust (rohealad)/*. Seletuskirja punktis 10.4 on selgitus (tsiteerin): */Ülemiste järve pinnaveehaarde valgala hõlmab 4,5% kogu Eesti territooriumist, olles 1772 km², seetõttu ei ole võimalik sanitaarkaitseala kehtestamisega kogu valgala probleeme lahendada. ... Arvestades*

joogiveeallikaks oleva järve veekvaliteedile esitatavate nõuetega ja nende tagamise kindlustamisega ka tulevikus, tehakse käesoleva projektiga ettepanek sanitaarkaitseala suurendada. Sanitaarkaitsealasse on haaratud Ülemiste järv, selle veehaarderajatised, kaldakindlustusrajatised ja järve lähiumbruse maa-ala, mis tuleb säilitada looduslikuna ja kus tuleb piirata inimeste liikumist. ... sanitaarkaitseala tuleb piirata piirdeaiaga ja tähistada ala vastavate siltidega. ... Sanitaarkaitsealal võivad viibida ainult need inimesed, kes täidavad keskkonnajärelevalve ja tervisekaitse, veehaarderajatisete teenindamise, metsa hooldamise, heintaimede niitmise ja veeseirega seotud tööülesandeid. Erandiks on ainult igaaastane traditsiooniline ümber Ülemiste järve jook, mis toimub organiseeritud üritusena ja järelevalve all. ... Ülemiste järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala metsad on kaitsemetsad, mis pole mõeldud avalikuks kasutamiseks. Sanitaarkaitseala kaitsemetsasid majandatakse püsimeetsana, kus metsakoosluse stabiilsus tagatakse valikraietega. Püsimeetsa ei majandata majandusliku tulu saamise eesmärgil. Hooldus- ja uuendusraiate tegemine on keelatud, toimub välja raiutud või väljalangenud puude pidev asendumine või asendamine uutega ... Taotlema Ülemiste järve ümbruse reformimata maa munitsipaalomandisse maareformi seaduse (edaspidi MRS) § 28 lg 1 punkti 4 (sotsiaalmaa) alusel, sanitaarkaitseala piires veekaitse eesmärgil. Vajalik on metsa kaitsemetsaks jätmise ja koostada metsamajandamise kava”/.

Juhime tähelepanu, et Vabariigi Valitsuse 24.01.1995 määrusega nr 36 kinnitatud “Katastriüksuse sihtotstarvete liigid ja nende määramise alused” (edaspidi Alused) kohaselt on numberkoodiga 005 tähistatud Sotsiaalmaa (Ü), s o kultuuri-, haridus- tervishoiu ja sotsiaalsfääri ehitiste alune ning nende teenindusmaa, samuti puhkuse ja vaba aja veetmiseks ettenähtud maa. Numberkoodiga 010 on tähistatud Kaitsealune maa (H), s o maa, millel on majandustegevus õigusaktidega keelatud. Kaitsealuse maa sihtotstarbega maaks on maastiku-, linnustiku-, taimestiku-, biosfääri-, soo-, järve-, põhjavee- jne kaitsealade ja reservaatide maad. Numberkoodiga 011 on tähistatud Maatulundusmaa (M), s o maa, mis on ette nähtud põllumajandussaaduste tootmiseks ja metsakasvatuseks. Alused kohaselt määratakse metsamaa sihtotstarbeks maatulundusmaa.

Metsaseaduse (edaspidi MeS) § 3 lg 1 kohaselt on mets ökosüsteem, mis koosneb metsamaast, sellel kasvavast taimestikust ja seal elunevast loomastikust. MeS § 3 lg 2 kohaselt on metsamaa metsaseaduse tähenduses maa, mis vastab vähemalt ühele järgmistest nõuetest: 1) on maakatastrisse metsamaana kantud; 2) on maatükk pindalaga vähemalt 0,1 ha, millel kasvavad puittaimed kõrgusega vähemalt 1,3 m ja puuvõrade liitusega vähemalt 30 %. MeS § 3 lg 3 kohaselt ei loeta metsamaaks õuemaad, pargi, kalmistu, haljasala, marja- ja viljapuuaia, puukooli, aiandi, dendraariumi ning puu- ja põõsaistandike maad. MeS § 16 kohaselt käsitletakse metsa majandamisena metsa uuendamist, kasvatamist, kasutamist ja metsakaitset.

MeS § 17 lg 1 sätestab metsakategooriatena hoiumetsa, kaitsemetsa ja tulundusmetsa. Ülaltsiteeritud nn “püsimeetsa” MeS ei sätesta. MeS § 17 lg 2 kohaselt on metsa majandamise eesmärgid, sõltuvalt metsakategooriatest, hoiumetsas loodusobjektide hoidmine, kaitsemetsas keskkonna seisundi kaitsmine ja tulundusmetsas majandusliku tulu saamine.

MeS § 19 lg 1 kohaselt on kaitsemets mets, mis punkt 1 kohaselt asub hoiualal, kaitseala, kaitstava looduse üksikobjekti, püsielupaiga, ranna või kalda piiranguvööndis, välja arvatud maaparandussüsteemi eelvoolu, kanali või veejuhtme piiranguvööndis või punkt 2 kohaselt mets, mis on kaitse alla võetud kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava loodusobjektina looduskaitse seaduse tähenduses.

MeS § 19 lg 2 punkt 6 kohaselt, kui mets on vajalik vee ja pinnase kaitsmiseks, määrab kinnisasja asukohajärgse keskkonnateenistuse ettepanekul metsa kaitsemetsaks keskkonnaminister. MeS § 20 lg 1 kohaselt toimub kaitsemetsa majandamine metsaseaduses, looduskaitseseaduses ja kaitse-eeskirjas sätestatu kohaselt.

Looduskaitseseaduse (edaspidi LoKS) § 4 lg 2 kohaselt käsitletakse kaitsealana inimtegevusest puutumatuna hoitavat või erinõuete kohaselt kasutatavat ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust. LoKS § 37 lg 2 kohaselt on ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Randade piiranguvööndis on lageraie keelatud.

MeS § 20 lg 2 kohaselt kinnitab keskkonnaminister ühesuguse kaitsefunktsiooniga kaitsemetsade rühmale kaitsemetsa majandamise eeskirja määрусega, kusjuures keskkonnaministril on õigus kaitsefunktsioonist lähtuvalt keelata punkt 1 kohaselt lageraiet; suurendada punkt 2 kohaselt kuni 20 aasta võrra metsaseaduse kohaselt kehtestatud uuendusraiet lubavat minimaalset raievanust; piirata punkt 3 kohaselt raieaega; keelata punkt 4 kohaselt tehnoloogia kasutamist, mis kahjustab metsakõdu ja alustaimestikku; suurendada punkti 5 kohaselt kuni 10 % võrra metsaseaduse kohaselt kehtestatud tube- ja harvendusraie järgset rinnaspindala või täiust puistus, mis kaitseb asulat või rajatist õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest; kehtestada punkt 6 kohaselt metsa majandamisel erisusi metsa esteetilise väärtuse säilitamiseks või suurendamiseks puistus, mida kasutatakse intensiivselt rekreatiivsel eesmärgil ja kohustada punkt 7 kohaselt metsaomanikku rakendama meetmeid metsa tuleohu vähendamiseks ja tule leviku võimaluse tõkestamiseks. MeS § 21 lg 1 kohaselt algatab metsa kaitsemetsaks määramise või kaitsemetsade hulgast väljaarvamise menetluse Keskkonnaministeerium metsa asukohajärgse keskkonnateenistuse ettepanekul.

Eelöeldust lähtuvalt ei ole Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projektis sanitaarkaitseala piiriettepanekuga piiritletud väidetavalt 12,68 km² suurune ala käsitletav sotsiaalmaana, mida kohalikul omavalitsusel oleks võimalik MRS § 28 lg 1 punkti 4 alusel taotleda munitsipaalomandisse, nii nagu projektiga on sätestatud.

Tallinna Linnavalitsuse 26.09.2007 korraldusega nr 1649-k "Vana-Tartu mnt 4 asuva endise "Järve nr A-11" kinnistu nr 13698 maa osaline tagastamine" on ette nähtud tagastada Raivo Lass'ile endisest "Järve nr A-11" kinnistust, pindalaga 13,35 ha, Tallinna linna territooriumil asuvast maatükist, suurusega 2,54 ha, Vana-Narva mnt 4 maaüksus, suurusega 15234 m² ja sihtotstarbega elamu- (E) ja kaitsealune maa (H). Ülemiste järve 90 m laiusesse veehaarde sanitaarkaitsealasse jääv osa endise kinnistu maast on peetud põhjendatuks mitte tagastada, st kompenseerida õigustatud subjektile. Peame vajalikuks juhtida kohaliku omavalitsuse tähelepanu, et Ülemiste järve 90 m laiusest veehaarde sanitaarkaitsealast väljapoole jääv tagastamisele kuuluv maa ei ole käsitletav kui kaitsealune maa ja 1,52 ha suuruse Vana-Narva mnt 4 maaüksuse tagastamine elamu- ja kaitsealuse maana ei ole õiguspärane. Esitatud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projektis ei ole arvestatud eelnimetatud Tallinna Linnavalitsuse korraldusega maa tagastamiseks ja tagastatava maaüksuse piiriettepanekuga (AT0706180014), mõõdistatud OÜ Optiset poolt (töö nr T-395/06).

Eelöeldust lähtuvalt olnuks reformimata maale täiendavate kitsenduste kavandamiseks ennekoike vajalik välja selgitada endiste kinnistute piirid, tunnused ja restitutsiooninõuded, ning mis on takistanud viimaste lahendamist või kuidas on kohalik omavalitsus kavandanud tagastamistaotlused lahendada. Juhime tähelepanu, et maareformi seaduse (edaspidi MRS) § 6

lg 2 kohaselt ei tagastata maad osaliselt või tervikuna, kui 1) õigustatud subjekt ei nõua maa tagastamist, vaid soovib selle kompenseerimist; 2) maa on antud MRS vastuvõtmise ajaks teisele füüsilisele isikule põliseks kasutamiseks seaduslikus korras Eesti NSV taluseaduse alusel, vastavalt MRS §-le 8 ja kasutusõigust omav isik on alustanud maa sihtotstarbelist kasutamist enne 1996. aasta 1. aprilli; 3) maal asuvad teisele isikule kuuluvad hooned või rajatised; 4) maa jäetakse riigi omandisse vastavalt MRS § 31 1. lõike punktidele 1 kuni 5, 7, 9 kuni 11 ja 13 või antakse munitsipaalomandisse vastavalt MRS § 28 1. lõike punktidele 1 kuni 4. Kuna esitatud töös puuduvad kohaliku omavalitsuse õiendid restitutsiooninõuete kohta, samuti reformimata maal endiste kinnistute piirid ja tunnused ning õigustatud subjektide kooskõlastused, puudub Maa-ametil teave, milline ala veehaarde sanitaarkaitseala piiriettepaneku maa-alast on käsitletav MRS § 31 lõike 2 tähenduses jätkuvalt riigi omandis oleva maana, mille omanikuks on planeerimisseaduse § 16 lg 1¹ kohaselt Keskkonnaministeerium või keskkonnaministri volitatud isik.

Kurna oja biolodu juures on veehaarde sanitaarkaitseala piiriks määratud kuni 800 m järve veepiirist, põhjendusega, et biolodu on käsitletav järve loodusliku valgala, mille vett ei ole võimalik mujale suunata. Veehaarde sanitaarkaitseala piirdeaia asukoha määramisel on suures osas lähtutud nõukogudeaegsest Ülemiste järve ümber kulgenud aiast, mis osaliselt eksisteerib ka käesoleval ajal.

Esitatud projekti põhijooniselt nähtub, et olemasolev piirdeaed ja Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala laiendamise ettepaneku piir langevad suures osas kokku. Maa-amet on seisukohal, et kuivõrd Ülemiste järve puhul on tegemist Tallinna joogiveeallikaga, on 90 m laiuse veehaarde sanitaarkaitseala ulatuses otstarbekas määrata maakasutuse sihtotstarbeks kaitsealune maa (H). Maareformi seaduse § 31 lõike 1 punkt 2 sätestab, et riigi omandisse jäetakse riikliku kaitse all olev ja riikliku kaitse all olevate objektide juurde kuuluv maa, kui kehtestatud kaitseriim teeb võimalikuks maa kasutamise teise isiku poolt. Leiame, et Ülemiste järve ümber moodustatav looduskaitseala oleks põhjendatud moodustada selliste piiridega, mis on vajalik Tallinna joogiveehaarde kaitsmiseks.

Järve kaitseks moodustatava kaitseala piirid on otstarbekas määratleda selliselt, et kaitseala piiridest jääks välja AS'le Tallinna Vesi kuuluv 160745 m² suurune tootmismaa sihtotstarbega Järvevana tee 3 kinnistu (katastritunnus 78401:121:0005; kin reg nr 18434901). Ühtlasi oleks otstarbekas 90 m-st väljapoole jääv leebema kaitseriimiga kaitsemetsaga ja aiaga piiratud maa-ala jätta riigi omandisse maatulundusmaa (M) sihtotstarbega maana, mille riigivara valitsejaks jääks Keskkonnaministeerium ja kaitseala valitsejaks Harjumaa Keskkonnateenistus.

Arvestades asjaoluga, et seadusega sätestatud maakasutuse kitsenduste suurendamine, sh Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala laiendamine on otstarbekas lahendada planeeringu etapis (planeerimine on avalik protsess, projekteerimine üldjuhul mitte), et projekteerimine eeldab reformitud maaüksuseid, kusjuures projektid vormistatakse topo-geodeetilisele alusplaanile mõõtkavas M 1:500, M 1:1000 või erandjuhul M 1:2000, mitte M 1:10000 täpsusastmega Põhikaardile, et reformimata maale ei ole õiguspärane piirdeaia, tõkkepuude, truupide jm ehitiste projekteerimine, ja et Tallinna linna territoorium on tihasaustusala, kus projekteerimise aluseks on kehtivad detailplaneeringud, teeb Maa-amet ettepaneku algatada kohalikul omavalitsusel Ülemiste järvega piirneval reformimata maa-alal detailplaneering järve pinnaveehaarde sanitaarkaitseala suuruse ja piiride täpsustamiseks, kavandatavate katastriüksuste suuruse, piiride ja maakasutuse tingimuste määramiseks ning võimalike ehitustingimuste väljaselgitamiseks. Pärast planeerimisseaduses sätestatud

planeerimisprotsessi läbimist on võimalik langetada kaalutletud ja argumenteeritud otsused maa optimaalseimaks reformimiseks, maa kasutamiseks ning kitsendamiseks.

Esitatud puudused ja vastuolud ei ole ülalloetletuga ammendavad, mistõttu puudub Maa-ametil võimalus esitatud projektile heakskiit anda.

Lugupidamisega

Raivo Vallner
Peadirektori esimene asetäitja
peadirektori ülesannetes

Lisa: Ülemiste veehaarde sanitaarkaitseala projekt (Keskkonnaministeeriumile)

Koopia: Harjumaa Keskkonnateenistus;
Viljandi mnt 16
11216 TALLINN

Harju Maavalitsus
Roosikrantsi 12
15077 TALLINN

AS Tallinna Vesi
Ädala 10
10614 TALLINN

Ele Panfilov 665 0620
Meelis Peetris 675 0854
Helle Übius 665 0654

✓ tuli esitada 10.01.2008 *[signature]* Kuupäev _____
1.7 Piirkonna arhitekt _____

Muudab üldplaneeringut, vabab juriidilist
kuupäeviti kuidas projekti põhitada
05.02.08 *[signature]*

_____ .200
Nimi _____ Allkiri _____ Kuupäev _____

✓ 1.8 Infrastruktuuri spetsialist _____ Kuupäev _____

- Tagastame projekti koosnõudamata!
1. Joonistuste hulgimäär ja hulgimäärade
selgitamine vajavatel osadel joonistele
täpsustamist.
 2. Kenda koosnõudamata nõudtebrisse
nõud nõuetele koosnõudamata nõuetele!
 3. Aruandadele kellel on tekkinud ehtakud
ja kütumise projekti nõuetele koosnõudamata
ja see de lõplikult koosnõudamata.

M. O. K. M. _____ *[signature]* _____ 03.03.2008
Nimi _____ Allkiri _____ Kuupäev _____

1.9 Ehitusspetsialist Ingrid Tammemäe _____ Kuupäev _____

Koostööd tehes mitada 2 identset
eksemplari.

_____ .200
Nimi _____ Allkiri _____ Kuupäev _____

Projekti võib esitada projektide läbivaatamise komisjonile

_____ .200
Nimi _____ Allkiri _____ Kuupäev _____

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt
Linnakujunduse ja haljastuse osakond

1. Põhjendage kavandatud kergliiklustee asukohavalikut.
2. Käsitlege projekti vastavust koostatavale teemaplaneeringule „Tallinna rohealad”
3. Kaaluge sanitaarkaitseala piir kavandamist otse, jättes sisse ka Järvevana tee 7b kinnistu

Tallinna Linnaplaneerimise Amet
Linna maastikuarhitekt
JEKATERINA SIBUL

23.01.08

TALLINNA LINNAPLANEERIMISE AMET

Indrek Tamm
AS Maves
Marja 4d
10617 TALLINN

Teie: 29.06.2009 nr 4-5/90-1-6/3

Meie: 10.07.2009 nr 9-1/1540

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt

Lugupeetud härra Indrek Tamm

Kooskõlastame meile esitatud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti.

Lugupidamisega

Endrik Mänd
linna peaarhitekt ameti juhataja ülesannetes

Tiina Leetmaa 6404466

TERVISEKAITSEINSPEKTSIOON
TALLINNA TERVISEKAITSETALITUS

28.08.07 nr 6-9/4/1375

AS MAVES
Marja 4d
10617 TALLINN

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala
projekti kooskõlastamine

Tallinna Tervisekaitsetalitus on läbi vaadanud AS MAVES Ülemiste järve veehaarde
sanitaarkaitseala projekti materjalid.
MAVES ASi esitatud Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekt on
kooskõlastatud.

Lugupidamisega

Natalja Shubina
Direktori k.t.

Valentina Rušai
6943729

NÕMME LINNAOSA VALITSUS

Hr Indrek Tamm
AS Maves
Marja tn 4D
10617 TALLINN

Teie: 10.09.2007 nr 4-5/90-1-5

Meie: 09.2007 nr 2.-1.3/664

Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala
projekti kooskõlastus

Austatud härra Tamm

Nõmme Linnaosa Valitsusel ei ole märkusi ega ettepanekuid Ülemiste järve veehaarde sanitaarkaitseala projekti kohta ning kooskõlastab selle märkusteta.

Lugupidamisega

Rainer Vakra
Linnaosa vanem

Jaan Ojasaar 6457 310

